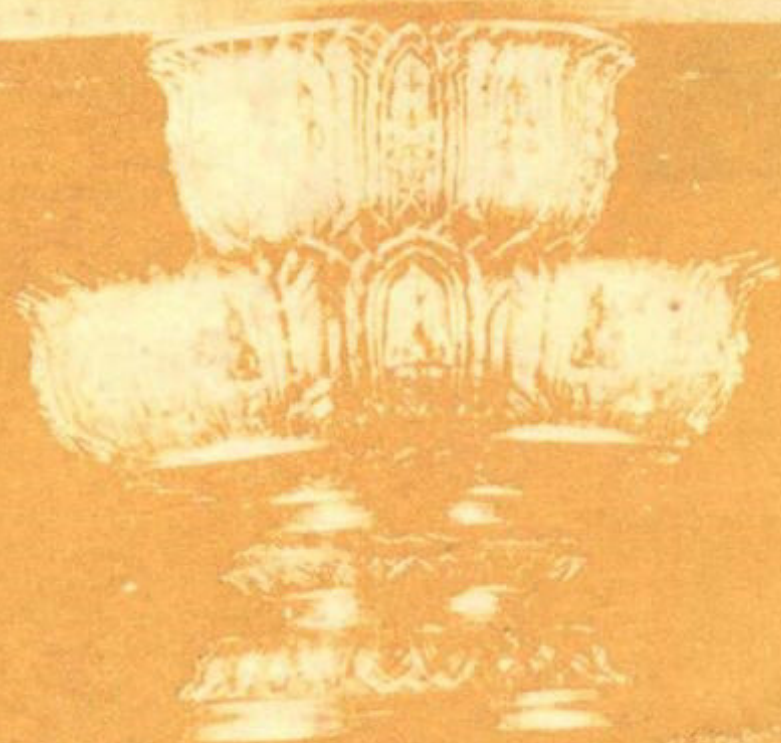

ספר חסידים

พระบรมราโชวาท

“เจ้าหน้าที่ผู้ใดทำงานด้วยความไม่บริสุทธิ์ใจ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัวเป็นใหญ่ ย่อมถือได้ว่าทรยศต่อชาติ...”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ผู้เข้าร่วมสัมมนาการบริหารงานเร่งรัดพัฒนาชนบท เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๑๒ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน มีความว่า

“การพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเร่งรัดพัฒนาชนบท เป็นงานที่จะต้องทำด้วยความรีบด่วน เป็นการนำความเจริญไปสู่ชนบทโดยเหตุผลที่ว่าเป็นการให้ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ที่อยู่ในประเทศและเป็นเพื่อนร่วมชาติของเรา บรรดาราชฎรเหล่านั้นอยู่ในภาวะแร้นแค้น ดังนั้น ผู้ที่อยู่ในฐานะที่ดีกว่าจึงควรที่จะให้ความอุปการะช่วยเหลือ

การทำงานเร่งรัดพัฒนาชนบทเป็นการสร้างเสริมความปลอดภัยและความก้าวหน้าให้แก่ประเทศชาติ ตลอดจนความมั่นคงของประชาชนทั่วไปในชนบท การปฏิบัติงานจึงต้องคำนึงถึงประโยชน์ของราชฎรส่วนรวมเป็นใหญ่ ชาติเราจึงจะอยู่ได้ การพัฒนาต้องคำนึงถึงหลักมนุษยธรรม กอปรด้วยความเมตตาและความเสียสละ

การพัฒนามิใช่แต่จะคำนึงถึงการใช้เครื่องจักรเครื่องมือที่รุนแรง ดำเนินการแต่ฝ่ายเดียว จะต้องคำนึงถึงเครื่องมืออื่นๆ ที่เหมาะสมแก่สภาพท้องถิ่น ซึ่งในปัจจุบันอาจมองดูว่าค่าแก้มไม่ทันสมัย เช่น จอบ เสียม เป็นต้น แต่เครื่องมือเหล่านั้นที่แท้ยังมีประโยชน์ในการพัฒนาชนบทอยู่มาก เพราะราชฎรอาจจัดหาและนำมาใช้ได้ด้วยตนเอง

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ก็จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ในการทำงาน โดยยึดหลักความบริสุทธิ์ใจ ถ้าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานคนใดทำงานด้วยความไม่บริสุทธิ์ใจ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัวเป็นใหญ่แล้ว ย่อมถือได้ว่าทรยศต่อชาติ เพราะงานเร่งรัดพัฒนาชนบทเป็นงานสำคัญสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติ หากขาดความบริสุทธิ์ใจดังกล่าวก็ย่อมจะนำความหายนะมาสู่ประเทศชาติได้

ในที่สุด ทรงขอให้ผู้เข้าร่วมสัมมนานำวิชาการและประสบการณ์ที่ได้รับจากการสัมมนาไปแจกจ่ายแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และพระราชทานพรให้มีกำลังใจ กำลังใจเข้มแข็งพอที่จะเสียสละและต่อสู้ทุกวิถีทาง อย่าคิดว่าทำงานเหนื่อยยากแต่ไม่ได้ผลตอบแทนอย่างไร อันแท่ที่จริงผลตอบแทนที่ได้รับคือความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติบ้านเมืองนั่นเอง” □

วารสารข้าราชการ

ปีที่ ๑๔

ฉบับที่ ๖

มิถุนายน ๒๕๑๒

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่วิทยาการด้านบริหารงานบุคคล และ แนวคิดในการปฏิบัติราชการ
เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างข้าราชการ เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีสำหรับข้าราชการ

เจ้าของ

บริการสวัสดิการ ก.พ. สำนักงาน ก.พ.

ที่ปรึกษา

พันเอก จินดา ณ สงขลา	เลขาธิการ ก.พ.
นายประวิณ ณ นคร	รองเลขาธิการ ก.พ.
นายโสรัจ สุจริตกุล	รองเลขาธิการ ก.พ.

ผู้จัดการ

พันตรี อรรถ วิชัยกุล

ผู้ช่วยผู้จัดการ

นายสมพงษ์ ตรีวิมล

บรรณาธิการ

นายสำราญ ถาวรยุสม์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร. อาทิตย์ อุไรรัตน์

กองบรรณาธิการ

นายอระ แก้วไชโย	ดร. วิลาศ สิงหวิสัย
นายเชียร ธรรมาธิปัตย์	นายประเชิญ วาดกลิ่นหอม
นายอดุล บุญประกอบ	นายเสริมสุข โกวิทวณิช
นายชุมพล ศิลปอาษา	นายสุรศักดิ์พรหม ดุลยจินดา

ระเบียบการบอกรับ

วารสารข้าราชการกำหนดออกเดือนละฉบับ ค่าบำรุงรวมค่าส่งปีละ ๓๕ บาท บอกรับพร้อมกับส่งเงิน
ล่วงหน้าไปยัง “ผู้จัดการวารสารข้าราชการ สำนักงาน ก.พ. ถนนพหลโยธิน ข้างทำเนียบรัฐบาล พระนคร” ส่งจ่าย
เงินที่ ป.ณ. หน้าพระลาน สำหรับใบพระนครส่งทางโทรศัพท์ ๘๐๘๔๔๔ หรือ ๘๑๓๓๓๓ ต่อ ๓๔ ได้

พิมพ์ที่ ไทยพิมพ์ — โรงพิมพ์อักษรสารการพิมพ์ ๑๒ ถนนบำรุงเมือง ตอนวัดสระเกศ พระนคร โทร. ๘๑๒๓๒๐
นายสิทธิชัย ปรีกัมภ์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๑๒

สารบัญ

อะไรใหม่	หน้า
กฎหมายและระเบียบที่น่าสนใจ	7
ข่าวข้าราชการ	7
ข่าวการสอบ	12
วิชาการ	
Analogies Test	โดย พลสิทธิ์ หนูชัย 16
สตรีกับการแก้ไขกฎหมาย	โดย จิระภา รัตนวิบูลย์ 26
จะพัฒนาข้าราชการให้มีสมรรถภาพในการบริหารงานได้อย่างไร	โดย อุทัย หิรัญโค 33
วิธีที่จะลดความตึงเครียดในการทำงาน (ต่อจากฉบับที่แล้ว)	โดย ประยูร พรหมพันธุ์ 41
ฟาสิสม์	โดย ศิริวิทย์ 53
เงื่อนไขการบรรจุ “ปริญญาทางสังคมศาสตร์”	โดย สมรักษ์ จันทรสุนทร 59
กฎหมาย ระเบียบ	รวบรวม โดย สายบัว พุ่มแดง (๑)
ตอบปัญหา	
ปัญหากฎหมาย ระเบียบ และวินัยข้าราชการพลเรือน	ตอบโดย เจ้าหน้าที่สำนักงาน อ.พ. 68
ปัญหาคลัง	ตอบโดย เจ้าหน้าที่กรมบัญชีกลาง 74
ปกิณกะ	
พระบรมราชาวาท	1
ถ้อยแถลง	5
ข้าราชการประจำ	โดย วิโรจน์ ภูจินดา 45
จดหมายรักจากอีสาน	โดย ทรรคน์ ประศุ 62
ประกวดกลอนแปด	66
ศาลาพักร้อน	79

ถ้อยแถลง

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันของเรามีอายุครบรอบหนึ่งปีพอดีในวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๑๒ นับว่าเป็นช่วงระยะหนึ่งบทมเหตุการ์ณสำคัญระดับชาติหลายอย่างเกิดขึ้น เริ่มจากการมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ทำให้เราได้มีโอกาสกลับเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยอีกครั้งหนึ่ง ได้มีการรื้อฟื้นระบบพรรคการเมืองขึ้นมาใช้ มีการรณรงค์หาเสียง แล้วก็มีผู้แทนราษฎรตามมา การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนฯ สมัยใหม่ก็ได้ดึงดูดความสนใจจากข้าราชการที่มความรู้ความสามารถจนถึงกับลาออกจากราชการเป็นจำนวนมาก กับน่าสังเกตอีกว่าประชาชนที่ต้องการที่จะได้มความรู้ความสามารถจริง ๆ มาเป็นผู้แทนของตน ถึงกับบางกรณียอมสละ “คนเก่าคนแก่” ของท้องถิ่นไปเสีย ข้อนี้อาจเป็นเครื่องชี้ให้เห็นได้บ้างกระมังว่า เกียรติภูมิของข้าราชการยังคงได้รับการยกย่องอยู่

นอกจากนั้น ได้มีการตื่นตัวปรับปรุงแก้ไขระเบียบและวิธีการต่างๆ การปฏิบัติราชการก็ได้คลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น การฉ้อราษฎร์บังหลวงด้วยวิธีการที่เหลวจะคนานับก็ได้รับการเพ่งเล็งพิจารณา มิได้ถูกปล่อยปละละเลย ขอมรับกันว่า “นี่แหละคือสัญลักษณ์ประจำชาติ” ดังแต่ก่อน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงเป็นห่วงเป็นใยในความไม่ซื่อสัตย์สุจริตของข้าราชการอยู่เป็นอันมาก ดังพระบรมราโชวาทที่ได้ัญเชิญมาลงในวารสารฉบับนี้แล้ว

อีกเรื่องหนึ่งที่น่าเป็นปัญหาใหญ่ยิ่งพอๆ กับคอร์รัปชันในวงราชการ ก็คือ การทำงานแบบขาดความเอาใจใส่ ความกระตือรือร้น และความรับผิดชอบ หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า “ทำกันไม่ทำกัน” ทั้งนี้ เพราะการที่รัฐต้องสูญเสียทั้งเงิน เวลา และแรงงานคนไปโดยไม่ได้รับผลตอบแทนคุ้มค่า นับว่าสิ้นเปลืองอย่างยิ่ง อาจจะพอกับการฉ้อราษฎร์บังหลวงก็ได้ความจริงแล้ว จะไปโทษตัวข้าราชการที่ปฏิบัติเช่นนั้นก็ไม่ถูกนัก เพราะการกระทำหรือทัศนคติดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมแวดล้อม ตลอดจนระบบการปฏิบัติราชการที่ “บักคับ” ให้ข้าราชการทำงานแบบ “ซังกะตาย” สาเหตุพอจะประมวลสั้นๆ ได้ว่า

๑. เพราะการพิจารณาความดีความชอบมิได้ยึดถือผลการปฏิบัติงาน ราชการในหน้าที่เป็นเกณฑ์อย่างแท้จริง

๒. เพราะระบบขาดลักษณะและมาตรการที่จะจูงใจให้ข้าราชการมุ่งในเรื่องประสิทธิภาพของการทำงานเป็นหลัก เช่น ระบบเงินเดือน วันหยุดราชการ วินัย การปรับปรุงสมรรถภาพข้าราชการ เป็นต้น
๓. เพราะแนวโน้มในการทำงานของข้าราชการที่ขดถ่อ “ตัวหนังสือ” เป็นหลัก โดยขาดความกล้าที่จะเผชิญความจริงว่า “เดี๋ยวนี้เขากำลังจะไปโลกพระจันทร์กันแล้ว เราจะยังมัวมาเล่นละครผู้ชนะสิบทิศกันอยู่อีกหรือ?”
๔. เพราะการทำงานแบบ “หนูถีบจักร” คิดว่าคงจะกำลังเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางกระมัง แต่ความจริงแล้วไม่ได้คิดทั้งนั้นว่า ที่ “ถีบจักร” อยู่เนี่ยจะให้เกิดผลอะไรขึ้นมา ถ้าเราเลิกทำงานแบบนี้เสีย อาจจะลดจำนวนข้าราชการลงได้อีกมากแล้วได้ผลงานมากขึ้น

อธิบดีกรมการปกครองได้ชักเตือนข้าราชการในสังกัดให้คำนึงถึงความรับผิดชอบ ทำนองนี้เช่นกัน จึงขออนุโมทนา หวังว่าต่อไปคงจะดีขึ้น และหน่วยอื่นๆ ก็น่าจะดูตัวอย่างไปใช้บ้าง

คอลัมน์ “ศาลาพักร้อน” ได้รับการต้อนรับอบอุ่นพอสมควร เราจึงขอเชิญชวนอีกครั้งหนึ่งให้ทุกท่านช่วยกัน “ติเพื่อก่อ” และปรับปรุงวิธีการทำงานเท่าที่จะสามารถทำได้ วารสารข้าราชการกำลังรอฟังข่าวจากท่านอยู่ครับ

บรรณาธิการ

อะไรใหม่

กฎหมายและระเบียบที่น่าสนใจ

มีกฎหมายและระเบียบที่น่าสนใจประกาศใช้ดังนี้:—

๑. กฎ ก.พ. ว่าด้วยการเทียบตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในกรมการแพทย์ กรมการข้าว และกรมส่งเสริมการเกษตร

๒. กฎ ก.พ. ว่าด้วยการบรรจุ ผู้ได้รับปริญญา หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยแก้ไขเพิ่มเติมกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๔๑๒ (พ.ศ. ๒๕๐๘)

๓. คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ถือปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๑) กำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเงินค่าออกแบบและควบคุมการก่อสร้าง

๒) ขอให้กระทรวงต่าง ๆ ที่จะเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ไปเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ส่งเรื่องตรงไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีโดยขอให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีเวลาพอสมควรที่จะดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ด้วย

๔. ก.พ. มีมติให้กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ถือเป็นหลักปฏิบัติว่า การส่งเงินเดือนในชั้นเดิมและส่งเลื่อนขั้นสูงขึ้นในวันเดียวกันนั้นไม่อาจทำได้ เพราะจะทำให้ข้าราชการคนเดียวกันเป็นทั้งข้าราชการในชั้นเดิมและเป็นข้าราชการในชั้นสูงขึ้นในวันเดียวกัน ควรเลื่อนเงินเดือนในชั้นเดิมเสียก่อน แล้วจึงส่งเลื่อนขั้นสูงขึ้นในภายหลัง โดยวันเลื่อนเงินเดือนกับวันเลื่อนขั้นต้องไม่ใช่วันเดียวกัน แต่การจะส่งเลื่อนขั้นในวันที่ ๑ ตุลาคม โดยที่ผู้นั้นมิได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้นแล้วส่งเงินเดือนในชั้นที่เลื่อนขึ้นภายหลังตามกฎหมาย ก.พ. ฉบับที่ ๔๔๖ (พ.ศ. ๒๕๑๑) อาจทำได้ทำนองเดียวกัน

(รายละเอียดอยู่ในหน้าพิเศษกลางเล่ม)

ข่าวราชการ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

แต่งตั้ง นางสาวอุษา ชวนะคุรุ ให้รักษาการในตำแหน่ง หัวหน้าแผนกการเจ้าหน้าที่ ตั้งแต่ ๔ เมษายน ๒๕๑๒ แต่งตั้งให้ข้าราชการซึ่งทดลองปฏิบัติราชการครบภาคเดือนดำรงตำแหน่งต่าง ๆ คือ นายเสนาะ ตีเขาว์ และ นายนิพัทธ์ จิตรประสงค์ ดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำโท คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี นางสาวเบญจวรรณ รักษ์สุขี และ นางสาวประนอม ไชวินวิพัฒน์ ดำรงตำแหน่ง อาจารย์ผู้ช่วยตรี

คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี ตั้งแต่ ๑๐ เมษายน ๒๕๑๒ นางสาวจิตติมา อุดกฤษฎ์ ดำรงตำแหน่ง
 อาจารย์ ประจำตรี แผนกสังคม สงเคราะห์ ศาสตร์ คณะสังคม สงเคราะห์ ศาสตร์ ตั้งแต่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๑๒
 นางสาวพูนสุข ธรรมาภิมุข ดำรงตำแหน่งบรรณารักษ์ตรี แผนกจัดหาหนังสือ กองห้องสมุด สำนักงาน
 เลขธิการ ตั้งแต่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๑๒ นายระดม วงษ์น้อม, นายธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ และ
 นางจารุณี สุนทรสารทูล ดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำตรี คณะรัฐศาสตร์ ตั้งแต่ ๒๕ เมษายน ๒๕๑๒
 นางสาวปณิดา พงษ์โสภิตา ดำรงตำแหน่งอาจารย์ผู้ช่วยตรี คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี ตั้งแต่ ๑๕
 เมษายน ๒๕๑๒ นางสาวลักขณา เสถียรสวัสดิ์ ดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำตรี แผนกสังคมสงเคราะห์
 ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ตั้งแต่ ๘ เมษายน ๒๕๑๒ และ นางสาวประภาศรี จิเนราวัต ดำรง
 ตำแหน่งเสมียนพนักงาน แผนกบริการนักศึกษา กองบริการการศึกษา สำนักงานเลขธิการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 ตั้งแต่ ๑๕ เมษายน ๒๕๑๒ อนุญาตให้ นางสาวเสาวภาค ศุภนิตย์ โอนไปรับราชการที่กรมประชา-
 สงเคราะห์ ตั้งแต่ ๒๘ เมษายน ๒๕๑๒ อนุญาตให้ นางสาวเจ็พพร พิงภพ ลาออกจากราชการ เพื่อไป
 ศึกษาต่อต่างประเทศด้วยทุนส่วนตัว ตั้งแต่ ๑๖ เมษายน ๒๕๑๒ อนุญาตให้ นางสาวสลิษา ทวีதியานนท์
 ลาออกจากราชการเพื่อประกอบอาชีพอื่น ตั้งแต่ ๑๕ เมษายน ๒๕๑๒ และอนุญาตให้ นายสุรศักดิ์ เอกภูมิ
 ลาออกจากราชการเพื่อไปรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร ตั้งแต่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๑๒

สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

รับโอน นางสาวสมใจ เสรีจันทร์ จากกรมวิทยาศาสตร์ และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประจำแผนก
 กองตรวจเงินพลเรือน ตั้งแต่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๑๒ อนุญาตให้ นายบำรุง สุขวิสิษฐ์, นางสาวนภา
 จันทรเรือง และ นายชัยพงศ์ เกิดโกลา โอนไปรับราชการที่กรมการปกครอง ตั้งแต่ ๑ เมษายน ๒๕๑๒
 แต่งตั้งให้ นายเพลิน สุขเสพย์ เสมียนพนักงาน สำนักงานกรรมการตรวจเงินแผ่นดินที่ ๗ จังหวัดนครปฐม
 ไปดำรงตำแหน่งเสมียนพนักงาน สำนักงานกรรมการตรวจเงินแผ่นดินที่ ๘ จังหวัดนครราชสีมา ตั้งแต่ ๑ พฤษภาคม
 ๒๕๑๒ แต่งตั้งให้ข้าราชการซึ่งทดลองปฏิบัติราชการครบหกเดือนดำรงตำแหน่งต่าง ๆ คือ นางสาวอัญชลี
 สุขศรีดากุล ดำรงตำแหน่งเสมียนพนักงาน แผนกสารบรรณ สำนักงานเลขานุการ นางสาวจินตนา อนุโชติ
 ดำรงตำแหน่งเสมียนพนักงาน แผนกคลัง สำนักงานเลขานุการ นางสาวมุกดา บุษปวัลย์ ดำรงตำแหน่ง

เสมียนพนักงาน แผนกสถิติและรวบรวม สำนักงานเลขานุการ นายสมนึก อินทร์เฝือก, นายเฉลิมชัย ท้วบ, นายคณิศร ชัยสุวรรณ และ นางสาวพวงทิพย์ ศิลป์ ดำรงตำแหน่งเสมียนพนักงาน กองตรวจเงินรัฐพาณิชย์และเงินทุน นางสาวปียาภรณ์ แซ่ลี้, นายจำลอง เลหาหะเพ็ญแสง, นางสาวอุบลรัตน์ ภูมิภักดี, นางสาวศิริวรรณ สุขทรงศิลป์, นางสาวจรรยาพร มานะสุนทร, นางสาวสายสุนีย์ ศิริสุทธี, นางสาวเพ็ญศรี ประทุมสุวรรณ และ นางสาวพุลศรี ลัทธิธรรม

ทั้งดำรงตำแหน่งเสมียนพนักงาน กองตรวจเงินทหาร นางสาวปียาพร แซ่โอ้ว, นางสาวยุวดี ณ สงขลา, นางสาวนันทกา ขจรชีพันธุ์งาม, นางสาวมุกดา อิงคสกุลโรจน์, นางสาวสุดา สุกะประเสริฐ, นางสาวอภิญญา รักษาวงศ์, นางสาวนิตยา แซ่กู่, นางสาวทมนันต์ รณชาติชัย และ นางสาวสันทนา เจริญพานิช ดำรงตำแหน่งเสมียนพนักงาน กองตรวจเงินพลเรือน ตั้งแต่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๑๒

อนุญาตให้ นายโยธิน บินยมนั สมียนพนักงาน สำนักงานกรมการตรวจเงินแผ่นดินที่ ๒ พระนคร ลาออกจากราชการเพื่อไปประกอบอาชีพอื่น ตั้งแต่ ๘ เมษายน ๒๕๑๒

สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

อนุญาตให้ นายณรงค์ จันทรเณร เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โท กองบังคับคดีล้มละลาย ลาออกจากราชการเพื่อไปประกอบอาชีพอื่น ตั้งแต่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๑๒

กรมการขนส่ง

แต่งตั้งให้ ข้าราชการ ซึ่ง ทดลอง ปฏิบัติ ราชการ ครบ หก เดือน ดำรง ตำแหน่ง ต่าง ๆ คือ นายปรีชา ออประเสริฐ ดำรงตำแหน่งนายช่างโท กองวิศวกรรมการขนส่ง ตั้งแต่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๑๒ นางสาวพิมลลักษณ์ ชาติอารีย์ ดำรงตำแหน่งวิทยากรตรี กองสวัสดิภาพการขนส่ง ตั้งแต่ ๑ เมษายน ๒๕๑๒ แต่งตั้งให้ ร.ต. วิจิต ชนสุกาญจน์ ดำรงตำแหน่งขนส่งจังหวัดโท จังหวัดตรัง ตั้งแต่ ๑ เมษายน ๒๕๑๒ แต่เนื่องจาก ต้องอยู่ช่วยปฏิบัติราชการอยู่ส่วนกลางจึงแต่งตั้งให้ นายประพาส จินาสุ่น ช่างตรี ประจำที่ทำการขนส่งจังหวัดตรัง รักษาการในตำแหน่งขนส่งจังหวัดโท จังหวัดตรัง อีกตำแหน่งหนึ่ง ตั้งแต่ ๑ เมษายน ๒๕๑๒

กรมเจ้าท่า

เลื่อนชั้นและแต่งตั้งให้ นายอรุณ ชิตเชิดวงศ์ ขึ้นเป็นชั้นโท ดำรงตำแหน่งนายทะเบียนเรือชั้น ๑ กองทะเบียนเรือ นายสำเริง ท้วมสัณฐาน ขึ้นเป็นชั้นโท ดำรงตำแหน่งเจ้าท่าจังหวัดโท ที่ทำการเจ้าท่าจังหวัดภูเก็ต นายพิพิธ ศรีโชติ ขึ้นเป็นชั้นโท ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกทะเบียนเรือกล กองทะเบียนขนส่งทางน้ำ เรือโท โสภณ สัมภวานะ ขึ้นเป็นชั้นโท ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกทะเบียนคนประจำเรือ กองทะเบียนขนส่งทางน้ำ ตั้งแต่ ๑๒ เมษายน ๒๕๑๒ แต่งตั้งให้ นายบัว คงสุวรรณ ไปดำรงตำแหน่งเจ้าท่าจังหวัดผู้ช่วย ที่ทำการเจ้าท่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นายวิรัตน์ ทิพย์เสถียร ไปดำรงตำแหน่งประจำแผนก แผนกตรวจเรือและคนประจำเรือ กองควบคุมและส่งเสริมการขนส่งทางน้ำ นางสาวสุนันทา จิตรานุกระห์ ไปดำรงตำแหน่งประจำแผนก แผนกทะเบียนคนประจำเรือ กองทะเบียนขนส่งทางน้ำ นายทวี สหเจริญ ไปดำรงตำแหน่งประจำแผนก แผนกทะเบียนผู้ประกอบการขนส่ง กองทะเบียนขนส่งทางน้ำ และนางสาวเกษมศิลป์ เวชศิลป์ ไปดำรงตำแหน่งกองชุดและรักษาร่องน้ำ ตั้งแต่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๑๒ แต่งตั้งให้ นางสาวผ่องศรี วัชรกุล หลังจากที่ทดลองปฏิบัติราชการครบหกเดือนแล้ว ดำรงตำแหน่งประจำแผนกกองชุดและรักษาร่องน้ำ ตั้งแต่ ๘ เมษายน ๒๕๑๒ อนุญาตให้ นายเสริม ทองประดิษฐ์ และนายไพรินทร์ เมฆงาม ซึ่งอยู่ระหว่างทดลองปฏิบัติราชการ ลาออกเพื่อประกอบอาชีพอื่น ตั้งแต่ ๑ เมษายน ๒๕๑๒

กรมทรัพยากรธรณี

บรรจุและแต่งตั้งข้าราชการ ซึ่งทดลอง ปฏิบัติราชการ ครบหกเดือนให้ดำรง ตำแหน่งต่าง ๆ นายวิรัช ประสาทศิลป์ ดำรง ตำแหน่ง ช่างตรี ที่ทำ การ ทรัพยากร ธรณี จังหวัด ตะกั่วป่า ตั้งแต่ ๑ มีนาคม ๒๕๑๒ นางสาวพรพรรณ บวรสาโชติ ดำรงตำแหน่งนักวิทยาศาสตร์ตรี กองน้ำบาดาล และ นายบุญรวม สงกรานต์ ดำรงตำแหน่งนักธรณีวิทยาตรี กองเศรษฐกิจธรณีวิทยา ตั้งแต่ ๑ เมษายน ๒๕๑๒ นายกอบชัย คันทิเวสส, นายวิสุทธิ์ โกมลโลก, นายวิง มีเดช, นายอุดม อ่อนจาด, นายรัชชัย ศรีเสียงบุญ, นายกฤษณ ใส่มคำ, นายศุภศักดิ์ พิลาศจิตร, นายเจริญ บุตรเมือง และนายเฉลิมชัย ตันเปาว์ ดำรง ตำแหน่ง พนักงาน สำรอง จัดวา กอง ธรณีวิทยา ตั้งแต่ ๑ มีนาคม ๒๕๑๒

นายกำแหง ชาญณรงค์, นายอุดม โพธิ์นอก ดำรงตำแหน่งพนักงานสำรวจจัดว่า กองน้ำบาดาล และ
นายพนม เมืองพรหม ดำรงตำแหน่งช่างจัดว่า กองน้ำบาดาล นายอำนาจ คำเจริญ ดำรงตำแหน่ง
ช่างจัดว่า กองรังวัด นายปรีชา ศรีชัยศักดิ์ ดำรงตำแหน่งช่างจัดว่า กองช่าง ตั้งแต่ ๑ เมษายน ๒๕๑๒
รับโอน นายกมล หงษ์ประภัสร์ จากหน่วยสหกรณ์ที่ดินอุบลราชธานี กรมสหกรณ์ที่ดิน และแต่งตั้งให้ดำรง
ตำแหน่งช่างตรี ที่ทำการทรัพยากรธรณีจังหวัดพังงา ตั้งแต่ ๑ เมษายน ๒๕๑๒ เลื่อนขึ้นข้าราชการจากชั้นตรีขึ้น
เป็นชั้นโท และแต่งตั้งให้ ดำรง ตำแหน่ง ต่าง ๆ นายมนตรี ศิลปาลิต, นายจรัส มหาวจัน,
นายแสงอาทิตย์ เชื้อวิโรจน์ และ นายบัญชา สภาภูพาน เลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่งนักธรณีวิทยาโท
กองธรณีวิทยา นายอำเนชัย เทียนประเสริฐ, นายสมบูรณ์ เสกธีระ, นายไพรัช สุทธากรณ์,
นายเสริมศักดิ์ กุลวานิช เลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่งนักธรณีวิทยาโท กองเศรษฐธรณีวิทยา นางรัชนีวรรณ
จิระนคร เลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่งนักวิทยาศาสตร์โท กองธรณีวิทยา นายโกศา สุขสะอาด และ นายคง
ศรียาภัย เลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่งนายช่างโท กองการเหมืองแร่ ตั้งแต่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒ อนุญาตให้
นายสุนันท์ บุญมีประเสริฐ นายช่างโท กองช่าง และ นายประยูร เขียวสาคร ประจำแผนก กอง
ธรณีวิทยา ลาออกจากราชการเพื่อประกอบอาชีพอื่น ตั้งแต่ ๑ เมษายน ๒๕๑๒ และให้ นายไชยวุฒิ ปริญากร
พนักงานสำรวจจัดว่า กองธรณีวิทยา ลาออกจากราชการเพื่อไปศึกษาต่อ ตั้งแต่ ๑ มีนาคม ๒๕๑๒ แต่งตั้งให้
นายสมนึก เทียมกนก ช่างตรี ที่ทำการทรัพยากรธรณีจังหวัดพังงา ไปดำรงตำแหน่งช่างตรี ที่ทำการทรัพยากร
ธรณีจังหวัดชุมพร ตั้งแต่ ๑ เมษายน ๒๕๑๒

กรมทางหลวง

เลื่อนขึ้นข้าราชการจากชั้นตรีขึ้นเป็นชั้นโทและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ นายทวีพัฒน์ คินะมาส
และ นายประภาส สวรรค์กุล เลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่งนายช่างโท กองวางแผน นายผ่อง นฤกิตติสง่า
เลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่งช่างโท กองสำรวจและออกแบบ นายสนธิ ยศสมบัติ เลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่งนายช่างโท
กองวิเคราะห์และวิจัย นายอุดม เจตนแสน และ นายชัยชาญ จงเจริญสุข เลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่ง
นายช่างโท กองทางหลวงจังหวัดและชนบท นายบรรยง ชมภู และ นายถาวร ทองอำไพ เลื่อนขึ้น
ดำรงตำแหน่งช่างโท เขตการทางอุบลราชธานี นายจ้านง เพชรกุล เลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่งช่างโท เขตการ

ทางประจวบคีรีขันธ์ นายสุวิทย์ นภาพงษ์ เลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่งช่างโท เขตการทางตพบรี นายรายณ์
 พริกบุญจันทร์ เลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่งช่างโท เขตการทางสงขลา นายสวัสดิ์ อนุศิริ เลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่ง
 ช่างโท เขตการทางฉะเชิงเทรา ม.ล. ไพศาล นพวงศ์ เลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่งช่างโท เขตการทางกรุงเทพฯ
 นายจำเนียร มานิตย์กุล เลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่งช่างโท เขตการทางขอนแก่น นางสาวศรณิยา
 ประดับพงศ์ และ นางสาวกรรณิการ์ การพานิช เลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่งนักบัญชีโท กองการบัญชีและการ
 เงิน นางสาวภรณ์ คงเจริญ, นางสาวธัญญา นานา และ นางอินทิรา นพเจริญ เลื่อนขึ้นดำรง
 ตำแหน่งนักสถิติโท กองวางแผน ตั้งแต่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๑๒ แต่งตั้งให้ นายอาทร ปิตรวัชชัย นายช่าง
 เอก แขวงการทางหัวหิน เขตการทางประจวบคีรีขันธ์ รักษาการในตำแหน่งนายช่างเอก กองวางแผน ดำรงตำแหน่ง
 นายช่างเอก กองวางแผน ตั้งแต่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒ แต่งตั้งให้ นายสมหมาย เอื้อสามาลัย
 ช่างจัดวา กองที่ดิน และนิติกรรม ไปดำรงตำแหน่งช่างจัดวา แผนกบำรุง กองทางหลวง จังหวัดและชนบท
 นางสาวรติยา ลิ้มพงศกร เสมียนพนักงาน แผนกประสานงาน กองจัดซื้อ ไปดำรงตำแหน่งเสมียนพนักงาน
 แขวงการทางตรัง เขตการทางนครศรีธรรมราช ตั้งแต่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๑๒ แต่งตั้งให้ นายดำรง นิมสวัสดิ์
 นายช่างโท กองก่อสร้าง เป็นผู้จัดการศูนย์เครื่องมือกลมหาสารคาม และ นายชินชัย มหาแสน นายช่างโท
 กองทางหลวงจังหวัดและชนบท เป็นนายช่างโครงการศูนย์เครื่องมือกลตาก ตั้งแต่ ๒๕ เมษายน ๒๕๑๒

ข่าวการสอบ

๑. กระทรวงยุติธรรม รับสมัครสอบแข่งขันวิชาข้าราชการพลเรือนชั้นตรี เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการ
 ข้าราชการสามัญชั้นตรี หลายตำแหน่งดังนี้

๑.๑ ตำแหน่งประจำแผนก ในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
 กทม. สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก จังหวัดนครราชสีมา เชียงใหม่ และสงขลา

๑.๒ ตำแหน่งเจ้าศาลตรี และ ตำแหน่งรองเจ้าศาลตรี

ติดต่อกับสอบถามรายละเอียดและยื่นใบสมัครสอบได้ที่ แผนกสารบรรณ กองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม หรือที่ศาลจังหวัดทุกจังหวัด หากกำหนดรับสมัครในวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๑๒

๒. กรมโยธาเทศบาล รับสมัครสอบคัดเลือกผู้ได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพสาขาต่าง ๆ เพื่อบรรจุเข้ารับราชการในกองการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ดังนี้

๒.๑ ผู้ได้รับ ประกาศนียบัตรประโยคอาชีวศึกษา ชั้นสูง หรือประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ แผนกช่างก่อสร้าง เพื่อบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นจัตวา ตำแหน่งช่างจัตวา จำนวน ๒ อัตรา

๒.๒ ผู้ได้รับประกาศนียบัตรประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง หรือประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ แผนกช่างกล เพื่อบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นจัตวา ตำแหน่งช่างจัตวา จำนวน ๒ อัตรา

๒.๓ ผู้ได้รับประกาศนียบัตรประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง หรือประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพแผนกช่างไฟฟ้า เพื่อบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ตำแหน่งช่างจัตวา จำนวน ๒ อัตรา

๒.๔ ผู้ได้รับประกาศนียบัตรประโยควิชาชีพชั้นสูง หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรี ตำแหน่งช่างตรี จำนวน ๑ อัตรา

๒.๕ ผู้ได้รับประกาศนียบัตรประโยควิชาชีพชั้นสูง หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกวิชาช่างก่อสร้าง เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรี ตำแหน่งช่างตรี จำนวน ๑๔ อัตรา

๒.๖ ผู้ได้รับประกาศนียบัตรประโยควิชาชีพชั้นสูง หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกวิชาช่างยนต์ เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรี ตำแหน่งช่างตรี จำนวน ๕ อัตรา

๒.๗ ผู้ได้รับประกาศนียบัตรประโยควิชาชีพชั้นสูง หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรี ตำแหน่งช่างตรี จำนวน ๒ อัตรา

๒.๘ ผู้ได้รับประกาศนียบัตรประโยควิชาชีพชั้นสูง หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกวิชาช่างไฟฟ้า เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรี ตำแหน่งช่างตรี จำนวน ๓ อัตรา

๒.๙ ผู้ได้รับประกาศนียบัตรประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง หรือประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ แผนกช่างก่อสร้าง เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นจัตวา ตำแหน่งช่างจัตวา จำนวน ๔ อัตรา

๒.๑๐ ผู้ได้รับประกาศนียบัตรประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง หรือประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ แผนกช่างสำรวจ เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวา ตำแหน่งช่างจัตวา จำนวน ๒ อัตรา

๒.๑๑ ผู้ได้รับประกาศนียบัตรประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง หรือประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ แผนกช่างเชื่อมโลหะ เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นจัตวา ตำแหน่งช่างจัตวา จำนวน ๑ อัตรา

๒.๑๒ ผู้ได้รับประกาศนียบัตรประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง หรือประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ แผนกช่างกล เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นจัตวา ตำแหน่งช่างจัตวา จำนวน ๑ อัตรา

๒.๑๓ ผู้ได้รับประกาศนียบัตรประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง หรือประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ แผนกพลศึกษา หรือเลขานุการ เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นจัตวา ตำแหน่งพนักงานบัญชีจัตวา จำนวน ๔๐ อัตรา

ติดต่อสมัครสอบได้ที่ แผนกทะเบียนและสถิติ สำนักงานเลขานุการกรม กรมโยธาเทศบาล หหมดกำหนดรับสมัครสอบในวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๑๒

๓. กรมทรัพยากรธรณี รับสมัครสอบคัดเลือกผู้ได้รับประกาศนียบัตรประโยควิชาชีพชั้นสูง แผนกช่างสำรวจ แผนกช่างก่อสร้าง แผนกวิชาการบัญชี ประกาศนียบัตรวิชาพนักงานอนามัย หรืออนุปริญญาสุขภาพ หรืออนุปริญญาพยาบาล หรืออนุปริญญาทางเคมี หรืออนุปริญญาเคมีบำบัด เพื่อบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรี ในตำแหน่งต่าง ๆ จำนวนหลายอัตรา ติดต่อสมัครสอบได้ที่แผนกการเจ้าหน้าที่ กรมทรัพยากรธรณี หหมดกำหนดรับสมัครสอบในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๑๒

๔. สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม รับสมัครสอบคัดเลือกผู้ได้รับปริญญาตรี ทางการบัญชี หรือเทียบเท่า เพื่อบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรี ตำแหน่งนักบัญชีตรี แผนกบัญชี กองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม ติดต่อสมัครสอบได้ที่ แผนกโต้ตอบ กองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม หหมดกำหนดรับสมัครสอบในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๑๒

๕. กรมประชาสัมพันธ์ รับสมัครสอบคัดเลือกผู้ได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ เข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ในตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

๕.๑ ผู้ได้รับประกาศนียบัตรประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ แผนกพลศึกษา เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นจัตวา ตำแหน่งพนักงานบัญชีจัตวา

๕.๒ ผู้ได้รับประกาศนียบัตรประโยควิชาชั้นสูง หรือประกาศนียบัตรวิชาชั้นสูง แผนกวิชาช่าง
วิทยุ หรือแผนกวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรี ตำแหน่งช่างตรี

คิดต่อสมัครสอบได้ที่ แผนกสารบรรณ สำนักงานเลขาธิการกรม กรมประชาสัมพันธ์ หมดกำหนดรับ
สมัครในวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๒

๖. กรมชลประทาน รับสมัคร สอบผู้ได้รับปริญญา แผนกวิชาต่าง ๆ เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการ
พลเรือนสามัญชั้นตรี ในกองและตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

ก. ตำแหน่งนายช่างตรี

๑. ปริญญาทางช่างชลประทาน จำนวน ๕๑ อัตรา

๒. ปริญญาทางวิศวกรรมศาสตร์ แผนกวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า แผนกวิชาวิศวกรรมโยธา และ
แผนกวิศวกรรมเครื่องกล จำนวน ๒๕ อัตรา

ข. ตำแหน่งสถาปนิกตรี

ปริญญาทางสถาปัตยกรรมศาสตร์ แผนกวิชาสถาปัตยกรรมจำนวน ๑ อัตรา

ค. ตำแหน่งนักวิทยาศาสตร์ตรี

ปริญญาทางวิทยาศาสตร์ แผนกวิชาเคมี แผนกวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป และแผนกวิชาฟิสิกส์

จำนวน ๓ อัตรา

ง. ตำแหน่งนักธรณีวิทยาตรี

ปริญญาทางวิทยาศาสตร์ แผนกวิชาธรณีวิทยา จำนวน ๒ อัตรา

คิดต่อสมัครสอบได้ที่กองการเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน หมดกำหนดสมัครสอบในวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๑๒

ข้อต้นฝึกฝนสันดาน

ให้ช่วยเกรงการ

ทางพาลทุจริตผิดผัน

ยังใจประพฤดิยัธรรม

ตั้งอยู่ในมรร-

ยาทอันสุภาพอำไพ

— พระยาอุปทิศศิลปสาร

Analogies Test

โดย พลลิตธี หนูชูชัย

กศ.บ. (English), M.S, (Oregon)

การสร้างคำถามเพื่อทดสอบ และทราบสติปัญญา (Intelligence) กับความสามารถทางสมองในการคิด (Mental Ability) มักจะเกิดปัญหาเพราะคำถามที่สร้างขึ้นแล้ว ให้ผู้ตอบค้นหาคำตอบ โดยไม่มีร่องรอย (Clue) หรือท้าวความใดๆ พอดีได้เป็นแนว เป็นแง่คิดไปสู่คำตอบที่ถูกต้องและตรงจุด บางคำถามต้องเปลี่ยนคำ และต้องอาศัยศิลปตามหลักภาษาศาสตร์เรียงคำเข้าประโยค มิให้ กำกวม (Ambiguity) หรือเลือนลาง (Vague) ผู้ตอบตัดสินใจยาก เมื่อเกิดความไขว้เขวในคำถาม อาจจะตอบไปยังจุดอื่น ทั้งๆ ที่ ผู้ตอบมีความรู้ดีในคำถาม ฉะนั้น Analogies Test จึงถูกนำมาใช้ ในข้อทดสอบหลายชนิด ส่วนมากเกี่ยวกับการ ทดสอบเชาวน์ (Scholastic Attitude Test) และปัจจุบันนี้ใช้กันอย่างแพร่หลายใน หลายสาขาวิชาการ กับอีกประการหนึ่ง ข้อทดสอบแบบนี้ให้ เสรีภาพแก่ผู้ตอบมาก ให้ใช้ความรู้และเหตุผลหลายๆ ด้าน ประ- มวลกันเข้า เพื่อตัดสินใจหาคำตอบ โดยมีความสัมพันธ์ที่กำหนด มาให้เป็นแนว สังเกตการถามแบบปกติกับแบบ Analogy ของวิชา เคมี

ถาม : อะไรคือสัญลักษณ์ทางเคมีของคลอรีน

(What is the chemical symbol for chlorine ?)

Analogy : Oxygen is to O as Chlorine is to _____?

หรือแทนด้วย Oxygen $\rightarrow$ O : Chlorine $\rightarrow$ _____?

คำตอบก็คือ Cl

Analogy ถ้าจะถอดความเป็นไทยก็คล้ายกับ อุปมา—อุปไมย คือ ความมีเหตุและผลต่อกันและกัน ความสัมพันธ์และเชื่อมโยงก่อให้เกิดความหมายสมบูรณ์ “ของสองสิ่ง (หรือ...สองอย่าง) มีความเหมือน (Likeness) ความคล้ายคลึง (Similarity) หรือ ความคล้ายตามกัน (Agreement) ในส่วนหนึ่งหรือแง่หนึ่ง จากส่วนอื่น ๆ ที่อาจผิดแผกแตกต่างออกไป เรียกว่า มี Analogy” พิจารณาความหมาย

There is an **analogy** between the human heart and a pump. ควรมีความหมายว่า “มีความหมายคล้ายคลึงกัน (ในแง่ของการทำหน้าที่ (action of duty) ระหว่างหัวใจของมนุษย์กับเครื่องสูบน้ำ” และเชื่อแน่ว่า คงไม่มีใครคิดว่าหัวใจของมนุษย์นั้นคล้ายหรือเหมือนกับเครื่องสูบน้ำในแง่ของความแข็ง ทนทานแบบเหล็ก

ฉะนั้นผู้ที่คอย ทูบ ตี คัด หลอม เคาะ หัวใจของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ผู้เขียนคิดว่าบุคคลเหล่านี้ควรเพิ่ม analogy ให้บังเกิดแก่ตน จะได้เข้าใจเพื่อนร่วม term (ฝ่าย กอง สำนักงาน ประเทศ โลก) ตีขึ้น คำว่า war หรือสงครามทางกาย ทางใจ จิตวิทยา เสือกระต๊อ ตีวัว กระต๊อกระดาก ก็จะเป็นคำที่ควรอยู่ในพจนานุกรมโบราณเพื่อใช้อ้างอิงทางประวัติศาสตร์เท่านั้น ไม่ขยันนำออกมาใช้ทุกวี่วัน

ก่อนจะเริ่มกล่าวถึงรายละเอียด Analogy เชิงภาษาอังกฤษ ขอให้ท่านผู้อ่านได้พิจารณาอุปมา—อุปไมย เป็นไทยก่อน

เท้า → คน : กีบ → ?

ก. สุนัข

ข. ม้า

ค. ช้าง

ง. แมว

จะเห็นว่าคำตอบที่ถูกต้อง คือ ข้อ “ข.” จึงจะมีความสมบูรณ์ ถูกต้อง และเป็นเหตุเป็นผลกัน

ลองพิจารณาคำตัวอย่าง analogy โดยมีคำแนะนำบอกแนวไว้ข้างหน้าว่า

From the four words below choose the word that is related to the third word in the same way as the first pair of words are related.

laugh → happy : cry ?

- a. wonder c. hide
b. sad d. lost

(The word "sad" is related to "cry". The right answer is "b.") เมื่อหัวเราะ
คู่กับสุข(ใจ) ก็เท่ากับร้องไห้คู่กับเศร้า(ใจ) นั่นเอง

ถ้าจะเขียนเป็นความภาษาอังกฤษให้เต็มก็จะได้ว่า

laugh	is to	happy	as	cry	is to	sad
แทนด้วย	:		::		:	
หรือ	→		:		→	

แต่การสร้างคำถามเพื่อหา Analogy อาจมีหลายรูป เช่น

1. $A \rightarrow B : C \rightarrow ?$ หรือ $B \rightarrow A : D \rightarrow ?$
2. $A \rightarrow B : ? \rightarrow D$ „ $B \rightarrow A : ? \rightarrow C$
3. $A \rightarrow ? : C \rightarrow D$ „ $? \rightarrow A : D \rightarrow C$
4. $? \rightarrow B : C \rightarrow D$ „ $B \rightarrow ? : D \rightarrow C$
5. $A : B \rightarrow C : D :: E : F \rightarrow ?$ „ $C : D \rightarrow A : B :: ? \rightarrow E : F$
6. $A : C \rightarrow B : D :: E : G \rightarrow ?$ „ $B : D \rightarrow A : C :: F : H \rightarrow ?$
7. $ABC \rightarrow BCD : CDE \rightarrow ?$ „ $BCD \rightarrow BBC : DEF \rightarrow ?$

etc.

จึงกล่าวสรุปได้ว่า analogy ไม่ว่าจะอยู่ในรูปไหน ลักษณะไหน เป็นตัวเดียว พยางค์
เดียวโดดๆ หรือหลายตัวหลายพยางค์ เป็นคำหรือตัวเลข หรือสัญลักษณ์ใดๆ ก็ได้ แต่
เมื่อถูกตีความ (adopted meaning) แล้ว analogy นั้น จะต้องมีความสัมพันธ์ของเหตุกับผล
หรือผลกับเหตุ เชื่อมโยงกันชัดเจน เช่น

เกลือ → เค็ม : น้ำตาล → ?

คำตอบก็ต้องเป็น "หวาน" จะเป็น "เปรี้ยว" หรือ "อ้อย" หรือ "ต้นตาล" หรือ
คำอื่นใดไม่ได้

ลักษณะของ Analogies มีหลายลักษณะ แต่ที่สำคัญและเด่นเห็นได้ชัด มีดังต่อไปนี้

1. Form or Function of Part of Speech (รูปร่างหรือหน้าที่ของส่วนของคำ เช่น

cry → laugh : crying → ?

- a. laughed c. laugher
- b. laughing d. laughing

คำตอบที่ถูกต้อง คือ “b.” เพราะทั้ง cry และ laugh เป็นกริยาช่องที่ 1 แต่ crying คือกริยาช่องที่ 1 รวมกับ -ing ฉะนั้น ตามหลักของ analogy แล้ว คำตอบที่ถูกต้องและต้องการ คือ laugh + ing = laughing เป็น analogy แบบ Form or Function of Part of Speech.

elective → selective : election → ?

- a. electiveness c. selectiveness
- b. vote d. selection

ข้อ “d” เป็นคำตอบที่ถูกต้อง เพราะว่า elective และ selective เป็นคำ Adjective ทั้งคู่ คำ election เป็น Noun ฉะนั้น คำที่จะทำให้เกิดมี analogy ได้ต้องเป็น Noun ที่เกิดจากศัพท์เดียวกับ selective คือ selection

2. Degree of Quality or Quantity (คุณภาพหรือปริมาณ) เช่น

lion → big : rat → ?

- a. little อาจเลือกเพราะ “แปลว่าเล็กเหมือนกับ small”
- b. wise ,, — ,, “หนูฉลาดเกยชนะราชสีห์”
- c. small เป็นคำตอบถูก
- d. enemy ,, — ,, “คิดว่าเป็นศัตรูกัน”

55 → 50 : 2 → ?

- a. 3
- b. -3 (คือคำตอบที่ถูกต้อง)
- c. -7
- d. 7

ทำไมข้อ “b” จึงถูก เพื่อความแน่ใจ ชีตตารางนับย้อนกลับลงมา

*					
55	54	53	52	51	50
*					
2	1	0	-1	-2	-3

3. Incidental Relation (ความสัมพันธ์ทางเหตุการณ์) เช่น

Hirochima → Atomic Bomb : ? → U.S.A.

- a. Okinawa c. Viet Nam
b. Thailand d. Japan

คำตอบที่ถูก คือ “d” เพราะ Hirochima คือ เกาะต้องสัมพันธ์กับ Japan เพราะ Atomic Bomb นั้น U.S.A. เป็นประเทศที่ผลิตและเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง ก็นำมาหย่อนลงเพื่อสร้างความพินาศให้ญี่ปุ่น จึงเป็นความสัมพันธ์ทางเหตุการณ์

4. Antonym and Synonym (คำความหมายตรงข้าม และคำความหมายเหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน) เช่น

light → ? : black → white

- a. heavy c. solid
b. dark d. strong

“a” เป็นข้อถูก เพราะ heavy (หนัก) เป็นคำตรงข้ามกับ light (เบา)

make → ? : take → eat

- a. form c. do
b. build d. work

“c” เป็นคำตอบถูก เพราะ synonym ของ “make” คือ “do” ทำไมจึงไม่เลือกข้อ “d” คำ work เพราะมีความหมายถึงทำงาน แต่ make ไม่จำเป็นว่าทำแล้วจะเกิดเป็นรูปร่างของงานขึ้นเช่น She makes me happy. ฉันมองไม่เห็นตัวความสุข แต่จากผลการกระทำของหล่อน เช่น อาจไปรย้มให้ หรือให้ความหวังว่า ฉันจะเป็นของเธอคนเดียว ผลก็คือ ก่อให้ (ทำให้) ฉันเป็นสุข (เพียงแต่ใจ)

บางท่านอาจสงสัยว่าทำไม take จึงเป็น synonym ของ eat คำ take ถ้าเป็นยา ก็คงมากด้วยสรรพคุณ เพราะมีความหมายและมิตินี้ใช้มากมาย ที่มีความหมาย eat, drink (กิน, ดื่ม) เช่น

take breakfast : รับประทานอาหารเช้า

take coffee : ดื่มกาแฟ

รวมทั้ง take a deep breath : สูดหายใจลึกๆ

take the air : กินอากาศ

เพราะ take มากด้วยสรรพคุณนี้เอง ชาวอเมริกันจึงนำไปใช้เป็นภาษา slang เช่น

take a piss : หมายความว่า ถ่าย (ไม่ใช่ดื่ม) บัสสาวะ

take a shit : , ถ่าย (ไม่ใช่กิน) อุจจาระ

5. Word Duty Relation (ความสัมพันธ์ในหน้าที่ของคำ)

leather → belt : brick → ?

a. hut

c. iron

b. building

d. construction

ความหมายของคำ leather (หนังสัตว์) ใช้ทำเข็มขัด ฉะนั้น brick (อิฐ) ก็ควรใช้ก่อสร้างตึก (building) ข้อ "b" จึงเป็นคำตอบที่ถูก

stomach → digest : tooth → ?

a. peel

c. cut

b. eat

d. chew

stomach (กระเพาะ) เพื่อย่อยอาหาร (digest) ฟัน (tooth) ก็เพื่อเคี้ยว (chew) อาหาร ข้อ "d" จึงเป็นคำตอบที่ถูก

ลักษณะของ analogy มิใช่มีเพียงทำประการที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้เข้าสอบอาจพบกับบางแบบที่เมื่อทำสอบรู้สึกว่ เร่งเร็วให้คิดหลายๆ ทลบ ทำให้สมองได้ฝึกปรือ ได้มีการเปรียบเทียบถึงเหตุและผล การสร้างนิสัยให้เป็นคนคิดอ่านอะไร อย่างมีการเปรียบเทียบถึงเหตุและผล ข้อดีและข้อเสียก่อนจะตัดสินใจทำอะไรลงไป จะมีเปอร์เซ็นต์ทำสำเร็จมากกว่า ล้มเหลว ถ้าคิดถึงภาษิตของอาหรับที่ว่า "Think of the going out before you enter." คือ "จงคิดถึงทางออกก่อนที่จะเข้า" หรือภาษิตอังกฤษว่า "Look before you leap." คือ "ดูหรือไตร่ตรองก่อนกระโดด (ทำกิจใดๆ) ว่าผลของการกระโดดหรือการกระทำนั้นเป็นอย่างไร"

ถ้าคิดว่าผลอาจจะ (หรือแน่ๆ) ต้องนำความพินาศ อันตราย มาสู่ตนแล้วก็จงยังไว้ก่อน หรือ เลิกล้มเสีย คนจีนซื้อง่ายขายคล่อง (เจ็งก็มีแต่น้อย) เพราะยิดถือภาษิตว่า “คนฉลาดนั้น ย่างก้าวเดินทีละเท้า เมื่อก้าวเท้าหน้า ต้องทรงน้ำหนักตัวไว้เท้าหลังอย่างมั่นคงให้นานพอที่ เท้าหน้า ได้สำรวจพิจารณาว่าวางลงไปถูกที่ ไม่เป็นอันตราย จึงค่อยเลื่อนน้ำหนักตัวมาแทน ที่แล้วย่างก้าวต่อไป” ถ้าจะพูดกันแบบไทยๆ ก็ว่า คนจีนไม่ชอบหน้าใหญ่ (ก้าวไปที่ละขั้น) หน้าจึงไม่ถูกตัดแบ่งหัวเหียนท้ายเหียน เช่นอย่างบางคน หน้าใหญ่มากถูกตัดและเชือดเหียน เสียจนเหลือน้อยๆ บางคนก็ไม่เหลือเลย พยายามหลบๆ ซ่อนๆ ขอสงวนไว้เพียงนึกเดียว และก็เหลือส่วนที่ซุบซิด ชาติชีวิตชีวา หมกอาลัยตายอยากแล้ว ฉะนั้น ท่านว่าอย่าทำหน้า ใหญ่ ค่อยเป็นค่อยไป มองซ้ายมองขวา กิดถึงเหตุและผล จะได้ไม่ซี้ซั้วระกำทรวง จะได้ ไม่นอนมือก่ายหน้าผากจนผมร่วง ออกกลวงเป็นหนองก็ต้องตาย

Analogy ต้องการความมีเหตุผล ไม่ว่าข้อสอบจะอยู่ในลักษณะใด ขอให้ท่านผู้อ่าน คำนึงถึงหลักใหญ่ที่กล่าวมาแล้ว เพื่อเป็นแนว แต่ก็มิได้หมกกันเพียงแค่นี้จึงจะทำคะแนนได้ดี ขอให้หมั่นหาความรู้จากหนังสืออื่นๆ ด้วย ทุกคนมักจะท้อใจว่าทำข้อสอบ analogies ไม่ได้ เพราะ ไม่รู้ศัพท์ หรือรู้น้อย รู้เพียงคำสองคำในแต่ละข้อ ถ้าไม่รู้คำอื่นด้วย จะรู้ความ สอดคล้อง หรือความเหมือนได้อย่างไร ผู้เขียนคิดว่าไม่มีวิธีการไหนจะทำให้เก่งได้นอกจาก ปฏิบัติตาม “อิทธิบาทสี่” ของพระพุทธองค์ ฉันทะ— ขอให้ชอบหรือศรัทธาว่าภาษาอังกฤษนั้น มีประโยชน์น่าศึกษา รู้ไว้ได้ดี วิริยะ— ทำความเพียรเข้าไปใกล้ คือหมั่นอ่าน ค้นคว้า ใต๋ตาม เขียน ฟัง พูด และใช้ภาษาอังกฤษเป็นประจำ คือ เอาชีวิตจิตใจอุทิศให้ มากและไม่ล่าถอย จิตตะ— คือเอาใจผูกฝัง เป็นห่วงเป็นโยว่าถ้าเรียนน้อยรู้น้อย วิมังสา— ทริตรองดูให้คิดว่า ควรจะเลือกรู้อะไรไหนแล้วยังต้องรู้ว่า จะเอาไปใช้อย่างไรด้วย

ตอนสุดท้ายของ analogy ได้เสนอแบบฝึกหัดไว้ ๒๐ ข้อมีคำตอบให้พร้อม ทำโดยการ ปัดคำตอบก่อน พิจารณาให้ถือว่าทำไมจึงเลือกคำตอบนั้น

From the four words below choose the word that is related to the third word in the same way as the first pair of words are related.

1. engine → machine : heart → _____ ?
a. body	c. blood
b. chest	d. cancer

2. small → rat : big → _____
 a. cat c. elephant
 b. world d. mountain
3. house → man : pond → _____
 a. crocodile c. water
 b. fish d. weed
4. mouth → eat : pen _____
 a. pencil c. rub
 b. ink d. write
5. boy → man : 15 → _____
 a. 10 c. 16
 b. 14 d. 60
6. blow → wind : flow _____
 a. fan c. jug
 b. idea d. water
7. nine → ten : high → _____
 a. low c. higher
 b. more d. lower
8. road → building : kilometre → _____
 a. feet c. mile
 b. lift d. storey
9. 5 → 10 : knee → _____
 a. — 5 c. 15
 b. leg d. body
10. reason → reasonable : difference → _____
 a. differenceable c. differable
 b. different d. differentable
11. body → _____ house → roof
 a. head c. skin
 b. mat d. umbrella

12. ? → sun : day → moon
a. east c. night
b. solar d. west
13. know → ? : known → torn
a. knowing c. tore
b. knew d. tear
14. fabric → silk : ? → teak
a. animal c. kapok
b. metal d. tree
15. shoe → foot : ? → waist
a. belt c. hip
b. gun d. watch
16. ? → bass : high → soprano
a. median c. extra high
b. low d. tone
17. people → ? : sheep → flock
a. crowd c. team
b. group d. union
18. door → window : ? → canal
a. water c. river
b. ocean d. sea
19. carbon-dioxide → breathing : tears → ?
a. complaining c. disagreeing
b. crying d. pouring
20. love → hate : ? → bad
a. evil c. pretty
b. good d. well
- *****

Answer

1. a	6. d	11. a	16. b
2. c	7. c	12. c	17. a
3. b	8. d	13. d	18. c
4. d	9. b	14. d	19. b
5. c	10. b	15. a	20. b

ภาษิตแถม

จงรู้ดีในตัวเอง และ รู้ตัวว่าทำอะไรได้ดี

อย่าทำเกินตัว จะเข้าตำราว่า

“เห็นช้างขี้.....แล้ว ขี้ตามช้าง”

เพราะแม้แต่หมอวิเศษสามารถเปลี่ยนหัวใจมนุษย์ได้

ก็ไม่สามารถรักษาโรค..... ขี้ตามช้าง..... ให้หายได้

บรรพบุรุษฝรั่งเศสจึงสอนลูกหลานไว้ว่า

“Make your soup according to your bread”

ทำซุ๊ปให้พอดีกับขนมปัง หรือ

คิดถึงขนมปังแล้วจึงทำซุ๊ป.. ..

สตรีกับการแก้ไขกฎหมาย

โดย จิระภา รัตนาวิบูลย์

ข่าวเรื่องสตรีเสนอขอแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับครอบครัวกำลังเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันมากในขณะนี้ ไม่ว่าในหมู่นักกฎหมาย หรือประชาชนทั่วไป ซึ่งมีทั้งสนับสนุนและคัดค้าน

ความจริงการเสนอขอแก้ไขกฎหมายในเรื่องที่เกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำระหว่างบุรุษและสตรีนั้นไม่ใช่ของใหม่เลย ในวงราชการไทยได้เริ่มวางบทบาทนิติจากัดสิทธิของสตรีไว้ในสมัยที่ใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๔ โดยบัญญัติไว้ในมาตรา ๓๒ วรรคท้าย ว่า “ตำแหน่งราชการใดที่โดยลักษณะปริมาณ หรือคุณภาพของงาน ไม่เหมาะสมแก่การแต่งตั้งสตรีเข้ารับราชการ ให้เจ้ากระทรวงทำความตกลงกับ ก.พ. วางข้อบังคับไว้มิให้แต่งตั้งสตรีเข้ารับราชการในตำแหน่งนั้น” ซึ่งในสมัยนั้นก็ได้ปรากฏว่าสตรีได้มีปฏิกริยาตอบโต้ความเหลื่อมล้ำนี้แต่อย่างใด อาจจะเป็นเพราะยังยึดถือชนบประเพณีดั้งเดิมเมื่อสมัยใช้กฎหมายลักษณะผัวเมีย ซึ่งได้บัญญัติไว้ในบทที่ ๗๔ ว่า “บุตรีท่านบิดามารคายังมิได้ประกอบสามีให้ใช้ บิดามารคานั้นเป็นอิสระแก่บุตร ถ้าชายใดพึงใจด้วยลูกสาวท่าน ให้คำมั่นบิดามารคาตามประเพณี ถ้าบิดามารคายกให้ สามีจึงเป็นอิสระแก่ภรรยา” บทบัญญัติดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า สตรีสมัยนั้นต้องอยู่ในความปกครองของบิดามารคาจนตลอดชีพ เว้นแต่เมื่อได้สมรสแล้ว จึงเปลี่ยนไปอยู่ในความปกครองของสามี ครั้นเมื่อกฎหมายลักษณะผัวเมียถูกยกเลิกไปโดยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ แล้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ก็ตาม สตรีก็ยังคงติดนิสัยเดิมอยู่ และอาจจะประกอบด้วยในสมัยนั้น สตรียังไม่มีควมจำเป็นต้องทำงานหาเลี้ยงชีพก็เป็นได้ ครั้นต่อมาสตรีเริ่มมีความจำเป็นต้องทำงานนอกบ้านมากขึ้น มีความจำเป็นต้องรับผิดชอบในการหาเงินมาช่วยเหลือครอบครัวมากขึ้น และมีความคิดอ่านมากขึ้น ฉะนั้น ในปี พ.ศ. ๒๔๙๕ ซึ่งอยู่ในระหว่างใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๕ ก็ได้มีการเสนอขอแก้ไขกฎหมายระเบียบข้าราชการพลเรือนมาตราที่จำกัดสิทธิของสตรีดังกล่าว โดยท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่ง

ประธานสำนักวัฒนธรรมฝ่ายหญิง ได้นำเรื่องเสนอกรมเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนฯ ขอให้ยกเลิกกฎหมายระเบียบข้าราชการพลเรือนมาตรา ๒๔ ที่จำกัดสิทธิของสตรีดังกล่าว และในขณะเดียวกันก็ได้เสนอขอแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พุทธศักราช ๒๔๘๕ มาตรา ๒๔ อนุมาตรา ๒ ซึ่งบัญญัติคุณสมบัติของผู้ที่จะสมัครสอบเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาไว้ว่า “เป็นชายและอายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปี” โดยเสนอให้ตัดคำว่า “เป็นชาย” ออกเสีย เพื่อให้สตรีสามารถสมัครสอบได้ด้วย ซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณาแล้วลงมติรับหลักการทั้งสองเรื่องและส่งเรื่องให้ ก.พ. และกระทรวงยุติธรรมรับไปพิจารณาคำเนิการ และในที่สุด พ.ศ. ๒๔๘๗ ก็ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ ยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๕ โดยได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๖ แก้ไขข้อความเดิมโดยการเติมคำว่า “บุรุษ” เข้าไว้ด้วย เป็นต้นนี้ “ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนใด ที่โดยลักษณะหรือคุณภาพของงานไม่เหมาะสมแก่การแต่งตั้งบุรุษหรือสตรีเข้ารับราชการ ให้กระทรวงเจ้าสังกัดทำความตกลงกับ ก.พ. วางข้อบังคับไว้มิให้แต่งตั้งบุรุษหรือสตรีเข้ารับราชการในตำแหน่งนั้น” ซึ่งก็ทำความพอใจให้แก่สตรีโดยทั่วไป ถึงแม้ว่าตั้งแต่ได้มีการแก้ไขกฎหมายเป็นดังกล่าวแล้ว จะยังไม่เคยมีข้อบังคับมิให้แต่งตั้งบุรุษเข้ารับราชการในตำแหน่งใดเลย มีแต่ข้อบังคับห้ามมิให้แต่งตั้งสตรีเข้ารับราชการในบางตำแหน่งก็ตาม ทั้งนี้ เพราะหลักใหญ่ของกฎหมายได้บัญญัติให้ความยุติธรรมเสมอกันแล้ว ถ้ามีตำแหน่งใดในส่วนราชการใดที่เห็นว่าไม่เหมาะสมกับการแต่งตั้งบุรุษเข้ารับราชการ เมื่อส่วนราชการใดร้องขอ ก.พ. ก็อาจพิจารณาวางข้อบังคับห้ามมิให้แต่งตั้งบุรุษเข้ารับราชการในตำแหน่งดังกล่าวได้เช่นกัน

ในปีเดียวกับที่ได้มีการแก้ไขกฎหมายระเบียบข้าราชการพลเรือนนั้นเองก็ได้มีการแก้ไขกฎหมายระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการด้วย เคยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๔๘๗ ยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พุทธศักราช ๒๔๘๕ โดยในมาตรา ๒๐ ได้ตัดคำว่า “เป็นชาย” ออกเสียและได้มานับญัติไว้ในมาตรา ๒๒ ทำนองเดียวกับที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนว่า

๑. ก่อนจะเป็นผู้พิพากษา ต้องบรรจุและแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษา ก่อน ทำนองเดียวกับข้าราชการพลเรือนก่อนที่จะเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ต้องบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั่วคราวทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการก่อน

“ตำแหน่งข้าราชการตุลาการใด ที่โดยลักษณะ ปริมาณ หรือคุณภาพของงาน ไม่เหมาะสมแก่ การแต่งตั้งบุรุษหรือสตรีเข้ารับราชการ ให้กำหนดโดยกระทรวงซึ่งออกโดยความเห็นของ ก.ต. มิให้บุรุษหรือสตรีเข้ารับราชการในตำแหน่งนั้น”

สำหรับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ทำนองเดียวกัน มีบทบัญญัติบางมาตราที่บัญญัติให้ เห็นความเหลื่อมล้ำระหว่างบุรุษและสตรีอย่างเห็นได้ชัด ถ้าหากจะได้มีการแก้ไขเสียให้สวย งาม อย่างเช่นการแก้ไขกฎหมายระเบียบข้าราชการพลเรือน และกฎหมายระเบียบข้าราชการ ฝ่ายตุลาการ ก็จะเป็นการสมควรทีเดียว

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สตรีที่ยังไม่สมรสย่อมมีความสามารถเช่นเดียวกับชาย กล่าวคือ เมื่ออายุยี่สิบปีบริบูรณ์แล้ว ย่อมพ้นจากภาวะผู้เยาว์และเป็นผู้บรรลุนิติภาวะ มีความสามารถทำนิติกรรมได้ทุกอย่าง^๒ เช่น ซื้อขาย ให้โดยเสน่หา^๓ ให้เช่า จำนอง จำน่า เป็นต้น เหล่านี้อาจกระทำได้เองโดยไม่ต้องมีผู้แทน^๔ โดยชอบธรรมคอยเป็นผู้ให้ความยินยอมเสียก่อน ทั้งนี้ เพราะถือว่าอายุถึงยี่สิบปีบริบูรณ์แล้ว ย่อมมีความรู้ ความสามารถ และความฉลาดพอที่จะตัดสินใจกระทำการใด ๆ ได้เองโดยไม่เสียเปรียบได้แล้ว แต่ น่าประหลาด สตรีซึ่งบรรลุนิติภาวะ และมีความสามารถกระทำการใด ๆ ได้โดยสมบูรณ์ตามกฎหมายแต่เมื่อได้สมรสแล้ว กฎหมายกลับบัญญัติให้มีลักษณะเป็นผู้หย่อนความสามารถไปได้ กล่าวคือ หญิงมีสามีไม่อาจกระทำการอันหนึ่งอันใดที่จะผูกพันสินบริคณธ์ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสามีเสียก่อน

สินบริคณธ์ หมายถึงสินเดิมและสินสมรส ซึ่งเป็นทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยา เมื่อชายหญิงเป็นสามีภรรยากันโดยถูกต้องตามกฎหมาย กล่าวคือ ได้มีการจดทะเบียนสมรสกัน

๒. “นิติกรรม” ป.พ.พ. มาตรา ๑๑๒ บัญญัติว่า “อันว่านิติกรรมนั้นได้แก่การใด ๆ อันทำลงโดย ชอบด้วยกฎหมาย และด้วยใจสมัคร มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือ ระงับซึ่งสิทธิ”

๓. “ให้โดยเสน่หา” เป็นศัพท์กฎหมาย หมายความว่าให้โดยไม่มีค่าตอบแทน

๔. “ผู้แทนโดยชอบธรรม” ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๔๑ วรรค ๑ บัญญัติว่า “ผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของบุตร” ผู้ใช้อำนาจปกครองนี้ จึงหมายถึงบิดามารดานั่นเอง ถ้าหมายถึงบุคคลอื่น กฎหมายจะใช้คำว่า “ผู้ปกครอง” เช่นในมาตรา ๑๕๖๕ วรรค ๑ ว่า “ผู้ปกครองเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้ที่อยู่ในปกครอง”

แล้ว กฎหมายได้บัญญัติในเรื่องทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยาไว้ ๓ อย่าง คือ สินส่วนตัว สินเดิม และสินสมรส (สินเดิม และสินสมรส เรียกว่า สินบริภณห์)

สินส่วนตัว คือทรัพย์สินที่มีลักษณะดังนี้

๑. ทรัพย์สินที่สามีหรือภรรยามีมาก่อนสมรส และคู่สมรสได้ทำสัญญาก่อนสมรส แยกไว้เป็นสินส่วนตัว ถ้ามีมาก่อนสมรส แต่ไม่ได้ทำสัญญาแยกไว้เป็นสินส่วนตัวก่อนสมรส เมื่อสมรสแล้วก็ต้องเป็นสินเดิม

๒. ทรัพย์สินอันเป็นเครื่องใช้สอยส่วนตัวตามฐานะ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็น ในการประกอบวิชาชีพของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ทรัพย์สินดังกล่าวนี้ต้องมีลักษณะใช้ส่วนตัว มาก่อนจดทะเบียนสมรส ถ้ามีลักษณะใช้ส่วนตัวภายหลังสมรสก็ไม่ถือว่าเป็นสินส่วนตัว แต่ถือว่าเป็นสินเดิม

๓. ทรัพย์สินที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ได้มาระหว่างเป็นสามีภรรยาโดยทางพินัยกรรม หรือ ยกให้โดยเสน่หา เมื่อพินัยกรรม หรือหนังสือยกให้นั้นได้แสดงไว้เป็นสินส่วนตัว ถ้าผู้ให้ หรือผู้ทำพินัยกรรมให้ ไม่ระบุว่าเป็นสินส่วนตัวก็จะกลายเป็นสินสมรสไป เพราะถือว่าได้ มาระหว่างสมรส หรือถ้าพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้นั้น ระบุให้เป็นสินเดิม ก็จะต้องเป็นสินเดิม

๔. ดอกผลของสินส่วนตัว

๕. ของหมั้น

ทรัพย์สินนอกจากที่กล่าวข้างต้นนี้แล้ว ย่อมเป็นสินบริภณห์ คือรวมสินเดิมของทั้งสองฝ่ายและสินสมรสไว้ด้วยกัน

สำหรับสินส่วนตัวนั้น กฎหมายบัญญัติให้หญิงมีสามีมีความสามารถจัดการได้อย่าง บุคคลผู้บรรลุนิติภาวะ กล่าวคือ พอใจจะให้ใคร หรือจะขายใครก็ได้ แต่สำหรับสินบริภณห์นั้น กฎหมายบัญญัติว่า ภรรยาจะกระทำการอันใดอันหนึ่งอันจะผูกพันสินบริภณห์โดยลำพังไม่ได้ จะต้องขออนุญาตจากสามีก่อน มิฉะนั้นแล้วนิติกรรมนั้นเป็นโมฆะยะ กล่าวคือ สามีอาจบอก ล้างการกระทำนั้นได้ เมื่อบอกล้างแล้ว ถือว่าเป็นโมฆะมาแต่เริ่มแรก กล่าวคือ ถือว่าไม่มี การทำนิติกรรมนั้นๆ เลย คู่สัญญาต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิม เช่น หญิงมีสามีขายที่ดินอันเป็น

สินบริภัณฑ์ให้บุคคลภายนอก โดยสามีมิได้รู้เห็นยินยอมด้วย ถ้าสามีมาทราบภายหลังและไม่ต้องการให้ขาย สามีก็บอกกล่าวการขายนั้น ฝ่ายผู้ซื้อก็ต้องคืนที่ดิน ฝ่ายผู้ขายก็ต้องคืนเงิน แม้แต่ในกรณีที่มารดาขายที่ดินซึ่งเป็นสินเดิมของตนเองให้แก่บุตร ถ้ามิได้ขอความยินยอมจากสามีซึ่งเป็นบิดาเด็กนั้นเองก็ตาม สามีหรือบิดาเด็กนั้นก็อาจบอกกล่าวการให้หนี้ได้ (ยกเว้นทำพินัยกรรมยกให้) ไม่ต้องขออนุญาตจากสามี แต่ทำพินัยกรรมยกให้ได้เฉพาะส่วนของตนในสินบริภัณฑ์เท่านั้น) แต่สำหรับผู้เป็นสามีนั้นไม่มีกฎหมายจำกัดความสามารถเช่นนั้นไว้ ฉะนั้น บิดาอาจขายที่ดินซึ่งเป็นสินเดิมของตนให้แก่ใครก็ได้^๕ โดยไม่ต้องขออนุญาตจากภรรยา ตัวอย่างอื่นๆ เช่น สามีภรรยาช่วยกันทำงานหาเงินมาซื้อที่ดินหลังหนึ่ง ในนามของสามี^๖ ภรรยาเห็นว่าควรให้คนเช่า เพื่อจะได้มีรายได้เพิ่มขึ้น กฎหมายบัญญัติให้ภรรยาจะต้องขออนุญาตจากสามีก่อน แต่ถ้าความภักดีให้เช่านั้นเป็นของสามีสามีก็ให้เช่าได้ โดยไม่ต้องขออนุญาตจากภรรยา ซึ่งโดยข้อเท็จจริงแล้วที่ดินทั้งสามีและภรรยาเป็นเจ้าของร่วมกันอยู่ ก็น่าจะบัญญัติให้สามีขออนุญาตภรรยาก่อนจะขายด้วย

ความเหลื่อมล้ำอีกประการหนึ่ง ซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจน คือ ในเรื่องการฟ้องหย่า ตามมาตรา ๑๕๐๐ อนุมาตรา ๑ บัญญัติว่า “ภริยามีชู้สามีฟ้องหย่าได้” แต่กฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ด้วยว่า สามีมีชู้ให้ภรรยาฟ้องหย่าได้ ภรรยาจึงฟ้องหย่าไม่ได้ เมื่อสามีมีชู้ การบัญญัติกฎหมายดังกล่าว ย่อมเป็นที่เห็นว่ายังกพร่องอยู่มาก น่าจะได้มีการแก้ไขเสียใหม่ให้เหมาะสมด้วยเหตุผลว่า “สามีมีชู้ภรรยาฟ้องหย่าได้” แทนที่จะบัญญัติว่า “ภริยามีชู้สามีฟ้องหย่าได้” ทั้งนี้ เพาะโดยข้อเท็จจริงแล้ว สามีมีชู้มากกว่าภรรยาเมื่อชู้มากแน่ หรือมิฉะนั้นเพื่อบริการให้เหลื่อมล้ำกันก็น่าจะบัญญัติให้ทั้งสามีสิทธิฟ้องหย่าได้ เมื่ออีกฝ่ายหนึ่งมีชู้ ก็จะเป็นการเหมาะสมที่สุด

๕. คู่มือที่ ๖๔๔/๒๕๖๕

๖. การที่กฎหมายบัญญัติให้หญิงมีสามีทำพินัยกรรมว่าด้วยส่วนของตนในสินบริภัณฑ์ได้ โดยมิต้องรับอนุญาตจากสามี อาจเป็นเพราะพินัยกรรมนั้นจะมีผลเมื่อผู้ทำพินัยกรรมตาย เมื่อตายแล้วย่อมขาดจากการสมรส จึงไม่ต้องขออนุญาต

๗. ถ้าเป็นสินเดิมของภรรยาต้องรับความยินยอมของภรรยา ก่อน ดู ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๖๓

๘. ถ้าที่ดินมีชื่อของภรรยาเป็นเจ้าของร่วมด้วย การจำหน่ายจะต้องเข้าชื่อด้วยกันทั้งสองคน ดู ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๗๔

เมื่อมีการสมรส และมีการขาดจากการสมรสไปแล้ว ไม่ว่าจะโดยการหย่า หรือโดยความตายก็ตาม ถ้าฝ่ายชายจะสมรสใหม่กับหญิงอื่นซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์^๕ หญิงนั้นไม่ได้เป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไป^{๑๐} หรือลงมา หรือเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมแต่บิดาหรือมารดา หญิงนั้นมิได้เป็นคู่สมรสของบุคคลอื่นอยู่^{๑๑} มิได้เป็นคนวิกลจริต^{๑๒} และหญิงนั้นยอมเป็นภรรยาแล้ว^{๑๓} ก็ไม่มีกฎหมายมาตราใดห้ามมิให้สมรสใหม่ แต่สำหรับหญิงหม้าย กฎหมายวางเงื่อนไขไว้ว่า จะสมรสใหม่ได้ เมื่อการสมรสครั้งก่อนสิ้นไปแล้วไม่น้อยกว่าสามร้อยสิบวัน แต่ถ้าหากมีบุตรเกิดในระหว่างนั้น หรือสมรสกับคู่หย่าเดิม หรือมีคำสั่งของศาลให้สมรสได้ จึงจะสมรสได้ แม้การสมรสครั้งก่อนสิ้นไปยังไม่ถึงสามร้อยสิบวัน การที่กฎหมายวางเงื่อนไขไว้เช่นนั้น เพื่อเป็นการตัดปัญหาในเรื่องเด็กที่เกิดมาภายหลังที่ขาดจากการสมรสแล้วว่าเด็กนั้นจะยังคงเป็นบุตรของสามีคนเดิมอยู่หรือไม่ ถ้าหากเด็กนั้นเกิดมาภายในสามร้อยสิบวัน นับแต่วันขาดจากการสมรส กฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นบุตรของสามีคนเดิม ทั้งนี้ เพราะตามหลักวิชาการแพทยถือว่า ทารกจะอยู่ในครรภ์มารดาได้อย่างนานที่สุดไม่เกินสามร้อยสิบวัน ฉะนั้น ถ้าเด็กเกิดมาภายในสามร้อยสิบวันนับแต่วันขาดจากการสมรสแล้ว ย่อมมีเหตุผลสมควรเชื่อได้ว่าเป็นบุตรของสามีคนเดิม การบัญญัติเงื่อนไขดังกล่าวแม้จะเป็นการตัดสิทธิของฝ่ายหญิง แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นประโยชน์แก่ฝ่ายหญิงมากในการที่จะป้องกันมิให้สามีคนก่อนปฏิเสธการเป็นบิดาเด็ก

สรุปในหลักใหญ่แล้ว เมื่อชายหญิงสมรสกันยอมก่อตั้งเป็นครอบครัว เมื่อมีครอบครัวแล้ว ย่อมต้องมีบุคคลหนึ่งเป็นหัวหน้าและเป็นการเหมาะสมที่สุดที่จะยกย่องให้สามีเป็น

๕. กฎหมายบัญญัติให้ชายจะสมรสได้เมื่อมีอายุ ๑๗ ปีบริบูรณ์ และหญิงจะสมรสได้เมื่อมีอายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์ ถ้าสมรสเมื่ออายุต่ำกว่านั้น เมื่อผู้มีส่วนได้เสียร้องขอศาลจะสั่งเพิกถอนได้ และกรณีสมรสเมื่อชายหญิงอายุยังไม่ครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ ก็จะต้องได้รับความยินยอมของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง หรือโดยคำสั่งศาล อย่างใดอย่างหนึ่งด้วย

๑๐, ๑๑, ๑๒ ถ้าชายหรือหญิงสมรสกับญาติสืบสายโลหิต เป็นคู่สมรสของบุคคลอื่นอยู่ หรือเป็นคนวิกลจริต กฎหมายบัญญัติให้การสมรสเป็นโมฆะ

๑๓. ถ้าชายหรือหญิงสมรสโดยคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ยินยอม กฎหมายบัญญัติว่าการสมรสเป็นโมฆะ แต่ถ้าสมรสเพราะสำคัญตัวผิด หรือมีการข่มขู่ ถือว่าเป็นโมฆะ คือมีการฟ้องขอให้ศาลสั่งเพิกถอนการสมรสได้

แต่อย่างไรก็ตาม ป.พ.พ. ม.๑๔๘๘ บัญญัติว่า "บุคคลใด จะอ้างว่าการสมรสเป็นโมฆะ หรือโมฆะไม่ได้ นอกจากศาลพิพากษาว่าเป็นเช่นนั้น"

หัวหน้าคู่ครอง แต่โดยที่ตามกฎหมายสามีภรรยาจำต้องอยู่กินด้วยกัน ต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกัน กฎหมายไม่ได้บัญญัติให้สามีเป็นฝ่ายเลี้ยงดูภรรยาแต่ฝ่ายเดียว แต่ได้บัญญัติให้ทั้งสามีภรรยาต่างฝ่ายต่างต้องอุปการะเลี้ยงดูกัน และถึงแม้กฎหมายจะไม่บัญญัติไว้เช่นนั้น ก็น่าจะต้องเป็นเช่นนั้นอยู่แล้ว ฉะนั้น เมื่อสามีหรือภรรยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะทำการใดก็ควรจะต้องได้รับความยินยอมเห็นชอบด้วยกันทั้งสองฝ่าย ไม่ใช่บัญญัติให้ภรรยาเป็นฝ่ายต้องได้รับความยินยอมจากสามีแต่เพียงฝ่ายเดียว หรือมิฉะนั้น ก็ไม่วางหลักในเรื่องหย่อนความสามารถของหญิงมีสามีไว้เลย แม้ในกฎหมายต่างประเทศ^{๑๔} เช่น ในประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน และประมวลกฎหมายแพ่งสวิส แม้จะบัญญัติให้สามีเป็นหัวหน้าคู่ครอง แต่ก็มีได้บัญญัติในเรื่องหย่อนความสามารถของหญิงมีสามีไว้ แต่บัญญัติให้ทั้งสามีและภรรยาเป็นผู้ทำการแทนคู่ครองเกี่ยวกับความต้งการปกติของครอบครัว ส่วนในเรื่องการฟ้องหย่าก็น่าจะได้มีการแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว และหวังว่าทุกท่านที่ได้อ่านบทความเรื่องนี้แล้วคงจะได้พิจารณาเห็นแล้วว่า จะสมควรให้มีการแก้ไขกฎหมาย ซึ่งเป็นหลักแห่งความยุติธรรมนั้นเพียงใดหรือไม่

๑๔. ดูคำบรรยาย กฎหมาย แพ่ง และพาณิชย์ว่าด้วย บุคคลของ ดร. สมทบ สุวรรณเสถียร ซึ่งพิมพ์ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ หน้า ๑๘๗ ได้อธิบายถึงการบัญญัติกฎหมายของประเทศต่าง ๆ แสดงให้เห็นแนวกฎหมายโลก เกี่ยวกับความสามารถหรือหย่อนความสามารถของหญิงมีสามี และความเห็นสรุปในหน้า ๑๘๒ ว่า “อย่างไรก็ดี แม้จะให้คำอธิบายวิธีใดก็ตาม นักกฎหมายส่วนมากก็มีความเห็นต้องกันว่า ควรจะเลิกระบอบการหย่อนความสามารถของหญิงมีสามีเสีย จึงเข้าใจว่าเป็นระบอบที่มีแต่จะทรุดโทรมและในที่สุดจะสูญหายไปกาลข้างหน้า ดังได้กล่าวให้เห็นความโน้มเอียงของกฎหมายประเทศต่าง ๆ มาแล้วข้างต้น”

จะพัฒนาข้าราชการให้มีสมรรถภาพในการบริหารงานได้อย่างไร

โดย อุทัย หิรัญโต

โรงเรียนนายอำเภอ กระทรวงมหาดไทย

ระบบบริหารราชการที่ดั้นนั้นเป็นรากฐานอันสำคัญยิ่งของการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ เพราะข้าราชการเป็นตัวจักรที่จะทำให้แผนงาน โครงการ และนโยบายของรัฐสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริง ปัญหาจึงมีว่าระบบบริหารราชการที่ดั้นนั้นคืออย่างไร เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า ระบบบริหารราชการที่ดั้นนั้นขึ้นอยู่กับระบบข้าราชการพลเรือนที่ดีอีกต่อหนึ่ง และที่สำคัญที่สุดก็คือ จะต้องมีการพัฒนาข้าราชการที่มีความรู้ ความสามารถ และซื่อสัตย์สุจริต ทั้งนี้ เพราะรัฐบาลจำเป็นต้องอาศัยกำลังความคิด สติปัญญา และความสามารถของข้าราชการในการดำเนินงานต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้ จึงยอมรับกันว่าความสำเร็จของการพัฒนาประเทศ ขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของข้าราชการ ซึ่งผลดังกล่าวมีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับระบบบริหารงานบุคคลที่ดี และการบริหารงานบุคคลที่ดีและมีประสิทธิภาพแค่ไหนนั้น ก็ขึ้นอยู่กับกระบวนการสรรหา การคัดเลือก การปกครองบังคับบัญชา และการพัฒนาสมรรถภาพเป็นสำคัญ

ราชการที่ดีจะต้องประกอบไปด้วยปัจจัยต่าง ๆ หลายอย่าง แต่อย่างน้อยจะต้องมีปัจจัยพื้นฐานที่ค้อยู่ ๓ ประการ คือ (๑) มีวิธีแบ่งรูปงานและจัดระบบบริหารที่เหมาะสม (๒) ประชาชนมีความสนใจในราชการและคอยระมัดระวังประโยชน์ส่วนได้เสียของส่วนรวม และ (๓) มีข้าราชการที่ดี และการบริหารงานบุคคลที่ดี ถ้าไม่มีข้อ (๒) แม้จะมีรัฐบาลและข้าราชการที่ดีที่สุด กลุ่มผู้บริหารก็มีทางเบี่ยงเบนไปหาประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม แต่ถ้าไม่มีข้อ (๓) จะปฏิบัติจัดทำอะไรก็ไม่บังเกิดผลไปหมด ข้าราชการที่ดีจึงนับว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

การบริหารงานบุคคลนั้น เป็นกระบวนการใช้คนให้เกิดผลงานสูงสุด ในขณะเดียวกันก็เป็นการพิทักษ์รักษาทรัพยากรมนุษย์ชาติมิให้สูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์ กำลังคนเป็นทรัพยากรที่มีค่ามากที่สุดของประเทศ ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และทางเทคโนโลยี ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าขององค์การทางสังคม เกิดขึ้นเพราะสมรรถภาพของบุคคล และการปฏิบัติการต่างๆ ที่คนได้แสดงออกไป การที่ประเทศจะพัฒนาไปมากน้อยเพียงไร ก็ขึ้นอยู่กับปริมาณและคุณภาพของคนเป็นสำคัญ

การที่หยิบยกความสำคัญของคนหรือข้าราชการมาพิจารณาในที่นี้ ก็เพื่อจะชี้ให้เห็นว่าข้าราชการเป็นตัวจักรอันสำคัญของรัฐที่จะบริหารรัฐกิจให้มีประสิทธิภาพ และสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่บ้านเมืองอย่างแท้จริง การหยิบยกปัญหานี้มาพิจารณา นอกจากจะเกิดประโยชน์อันยิ่งใหญ่แก่รัฐหรือส่วนรวมแล้ว ยังเป็นประโยชน์เฉพาะตัวบุคคลด้วย การพิจารณาปัญหานี้เรามุ่งพิจารณาถึงสมรรถภาพในการปฏิบัติราชการของข้าราชการ เพื่อให้การปฏิบัติราชการเป็นไปด้วยดี เป็นประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติ ดังนั้น ลักษณะของปัญหาจึงมีอยู่ว่า จะทำอย่างไรจึงจะพัฒนาข้าราชการให้มีสมรรถภาพในการปฏิบัติราชการมากที่สุด เราคงเคยได้ยินคนพูดกันเสมอว่า ข้าราชการที่รับราชการอยู่ตามกระทรวงทบวงกรมต่างๆ ไม่มีคุณภาพเพียงพอ หรือทำงานไม่เต็มความสามารถ เป็นต้น ดังนั้น เราต้องพิจารณาให้ถ่องแท้ว่า ข้อกล่าวหานี้เป็นความจริงเพียงใด และมูลเหตุของปัญหามีอยู่ประการใดบ้าง

การที่จะพัฒนาข้าราชการให้มีสมรรถภาพในการปฏิบัติราชการนั้น จำต้องพิจารณาถึงมูลเหตุของปัญหาเป็นอันดับแรกเสียก่อน สำหรับมูลเหตุของปัญหาที่เกี่ยวกับสมรรถภาพของข้าราชการนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าขึ้นอยู่กับปัจจัย ๔ ประการ คือ

๑. บุคคล
๒. สิ่งแวดล้อม
๓. วิธีการบริหาร
๔. อุปกรณ์การบริหาร

ซึ่งจะอธิบายรายละเอียดพอเข้าใจดังนี้

สำหรับตัวบุคคล ย่อมเห็นได้ว่าสมรรถภาพย่อมขึ้นอยู่กับตัวบุคคล หรือนัยหนึ่งเกิดจากตัวข้าราชการนั่นเอง และบุคคลในที่นี้แยกออกได้เป็น ๒ ฐานะ คือ

๑. ในฐานะผู้บังคับบัญชา

๒. ในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชา

ไม่ว่าจะเป็นผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใต้บังคับบัญชาก็ตาม การหย่อนสมรรถภาพต้องประกอบไปด้วยองค์สำคัญ ๒ ประการ คือ

๑. ความรู้ ความสามารถ และความประพฤติ

๒. สวัสดิการ

มูลเหตุที่เกิดปัญหานี้จึงมีอยู่ที่ว่า ข้าราชการมีความรู้ ความสามารถไม่เพียงพอ สวัสดิการยังไม่อยู่ในเกณฑ์ดี และผลงานยังไม่อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนและประเทศชาติเพียงพอ

ส่วนสิ่งแวดล้อมนั้นถือว่ามีความสำคัญเช่นกัน เพราะสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งปรุงแต่งพฤติกรรมของคน สิ่งแวดล้อมที่เป็นทางทำลายสมรรถภาพของข้าราชการพอจะประมวลได้ เช่น

๑. ภาวะทางเศรษฐกิจ รายได้ไม่พอรายจ่าย เมื่อรายได้ไม่พอจ่าย จะทำให้ข้าราชการวิตกกังวลในการครองชีพ ความตั้งใจในการทำงานอาจจะลดน้อยลง หรือไม่ก็หาทางฉ้อราษฎร์บังหลวง

๒. ภาวะทางครอบครัว เช่น มีลูกมาก เมียมาก การแตกร้างในครอบครัว สิ่งเหล่านี้ถ้าข้าราชการผู้ใดประสบเข้า ย่อมจะไม่มี ความตั้งใจ หรือมีกำลังใจทำงาน

๓. สุขภาพ ข้าราชการบางคนเสเพลสุรา มีโรคเรื้อรัง สมรรถภาพในการทำงานย่อมหย่อนลง

๔. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน เช่น ไม่ถูกกับเพื่อนร่วมงาน เข้ากับใครไม่ได้ ข้าราชการผู้ใดที่เป็นดังนี้ ย่อมปฏิบัติงานไม่ได้ดี เพราะการทำงานที่จะมีประสิทธิภาพนั้น ข้าราชการทุกคนจะต้องมีสามัคคีธรรมและเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

สำหรับวิธีการบริหารที่เป็นทางบั่นทอนสมรรถภาพของข้าราชการนั้น ก็เป็นมูลเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เป็นที่ยอมรับกันว่าวิธีการบริหารที่ดีจะส่งเสริมให้เกิดสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน วิธีการบริหารที่ทำลายสมรรถภาพของข้าราชการให้ลดน้อยลงนั้นมีอยู่มากมายหลายประการ อาทิ การแต่งตั้งโยกย้ายไม่เหมาะสม หรือใช้คนไม่ถูกกับความถนัดชัดเจน

ขาดการควบคุมติดตามผลงาน เป็นต้น มูลเหตุที่ทำให้ข้าราชการหย่อนความสามารถดังกล่าวนี้ นับว่าเป็นเนื้อร้ายที่ทำลายสมรรถภาพของข้าราชการที่สำคัญหาญน้อยไม่

สำหรับมูลเหตุประการสุดท้าย ได้แก่ อุปกรณ์การบริหาร อุปกรณ์เป็นเพียงส่วนประกอบในการบริหารงาน แม้จะมีใช้ส่วนสำคัญ แต่ก็ก็เป็นเครื่องช่วยให้การบริหารงานได้ผลดีและรวดเร็วขึ้น ฉะนั้น มูลเหตุที่ขาดแคลนอุปกรณ์ จึงอยู่ที่ต้องการให้อุปกรณ์ เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ที่ทันสมัย เพื่อช่วยในการพัฒนาสมรรถภาพข้าราชการ อุปกรณ์ดังกล่าวนี้ต้องมีอยู่อย่างครบครัน และอยู่ในสภาพที่นำมาใช้ได้ทันที

มูลเหตุที่ทำให้ข้าราชการหย่อนสมรรถภาพที่ผมนำมากล่าวนี้ เป็นมูลเหตุที่เราพบเห็นและปรากฏอยู่แทบทุกหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม มูลเหตุปัญหาดังกล่าวนี้นี้เราก็มีทางแก้ไขหรือปรับปรุงให้ดีขึ้นได้

สำหรับมูลเหตุที่ทำลายสมรรถภาพของข้าราชการตามที่กล่าวมาแล้วเป็นมูลเหตุอันสำคัญ ควรที่เราจะต้องแก้ไขโดยด่วน แต่การที่จะแก้ปัญหานั้นอะไรก็ตาม ถ้าจะให้บังเกิดผลอย่างแท้จริงแล้ว เราจะต้องแก้ไขให้ถูกจุด หรือต้องรู้ถึงสมมุติฐานของมันเสียก่อน คุณนายแพทย์รักษาคณไข ต้องรู้สมมุติฐานของโรคฉี่หนู การแก้ปัญหามูลเหตุข้าราชการหย่อนสมรรถภาพก็ต้องรู้มูลเหตุที่ทำให้หย่อนสมรรถภาพนั้น

สำหรับวิธีแก้ปัญหานั้นจะแก้ตามมูลเหตุ ซึ่งจะแยกออกพิจารณา ดังนี้

ก. บุคคล

๑. ถ้าข้าราชการหย่อนความสามารถเพราะขาดความรู้ ขาดความสามารถ ขาดคุณวุฒิ ควรแก้ด้วยวิธีเพิ่มความรู้และความชำนาญให้เหมาะสมแก่กาลสมัย เพื่อให้เกิดความรอบรู้ในการปฏิบัติงานนั้นๆ เพราะการปฏิบัติงานเพราะขาดความรู้ แม้บุคคลจะตั้งใจและอุทิศเวลาเพื่อราชการเพียงใดก็ตาม ก็อาจเกิดผลเสียหายขึ้นได้ การเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญวิธีปฏิบัติที่ยอมรับกันทั่วไป ได้แก่ การฝึกอบรม ซึ่งจำแนกออกได้ ดังนี้

- ๑.๑ ให้ได้รับการศึกษาอบรม ก่อนประจำการและระหว่างประจำการ
- ๑.๒ ส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาต่อ
- ๑.๓ ประชุมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- ๑.๔ ใช้วิธีแบบที่เรียกว่า การสอนแนะและพัฒนาตัวต่อตัว

๒. ปัญหาความประพฤติ ปัญหานี้ให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนระเบียบวินัย และใช้วิธีการพิจารณาด้วยความเป็นธรรม วิธีการเรียกมาอบรมแก้ไข หรือสั่งสอนตัวต่อตัว ย่อมบังเกิดประโยชน์ในการปรับปรุงความประพฤติของข้าราชการ ดีกว่าการลงโทษทันที ส่วนในท่านักผู้บังคับบัญชาเอง พึงประพฤติตัวให้เป็นตัวอย่างอันดี มีความเมตตากรุณา เห็นใจผู้น้อย และไม่ละเลยในเรื่องระเบียบวินัย

๓. สิ่งแวดล้อม ในด้านสวัสดิการผู้บังคับบัญชาควรให้ความคุ้มครองทั้งทางใจและทางเศรษฐกิจ เพื่อมิให้ข้าราชการบังเกิดความวิตกกังวลใจ ถ้าสามารถทำได้ในทุกหน่วยงาน ควรมีเงินสวัสดิการไว้ช่วยเหลือเพื่อสนองความต้องการเบื้องต้น นอกจากนี้ ปัญหาที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง คือ การอำนวยความสะดวกเรื่องสถานที่ ควรจัดสถานที่ทำงานให้ถูกสุขลักษณะ มีความสะดวกสบายตามมาตรฐาน และจักให้มีการสำรวจสุขภาพโดยสม่ำเสมอ สิ่งแวดล้อมทางใจก็เป็นสิ่งที่มองข้ามไปเสียมิได้ วิธีนี้เราต้องให้ความมั่นใจแก่ข้าราชการในอันที่จะมีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ตามความรู้ความสามารถ ทั้งนี้ ก็เพื่อส่งเสริมกำลังใจ ขวัญเป็นสำคัญ

ก. วิธีการบริหาร ผมคิดว่าควรพิจารณาแก้ปัญหา ดังนี้

๑. การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการ หรือมอบหมายงานให้เข้ารับผิดชอบหน้าที่ใด ต้องพิจารณาให้เหมาะสมแก่งานในตำแหน่งหน้าที่ซึ่งจะต้องปฏิบัติ

๒. การย้ายข้าราชการ ต้องพิจารณาถึงประโยชน์ของราชการเป็นใหญ่ มิใช่ทำเพื่อประโยชน์ของผู้บังคับบัญชาหรือผู้ถูกย้าย ในขณะเดียวกันก็ต้องพิจารณาถึงความก้าวหน้าของบุคคลนั้นประกอบด้วย

๓. การพิจารณาความดีความชอบ เป็นมูลเหตุจูงใจที่จะทำให้ข้าราชการปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้น เข้มแข็ง อย่างไรก็ตามก็ดี การเลื่อนเงินเดือนมิใช่จะเป็นการส่งเสริมกำลังใจและสร้างความกระตือรือร้นเพียงอย่างเดียว การเลื่อนเงินเดือนเป็นการทำลายกำลังใจก็ได้ ถ้าหากเลื่อนอย่างขาดความเป็นธรรม

๔. วิธีปฏิบัติงาน ผู้บังคับบัญชาต้องตรวจสอบงานในหน้าที่ หรือการปฏิบัติราชการของข้าราชการในทุกโอกาส และควรมีป้ายชื่อและตำแหน่งติดไว้ประจำโต๊ะ เพื่อ

สะดวกในการที่มีบุคคลภายนอกมาติดต่อราชการ ส่วนตัวข้าราชการทุกคนควรมีสัมมุขุมือการปฏิบัติราชการ และแผนกำหนดงานในหน้าที่ของตนไว้ประจำโต๊ะ เพื่อทราบหน้าที่อันจำต้องปฏิบัติ จะเป็นการแก้ปัญหาเรื่องการแบ่งงานหรือบังงานได้ด้วย

๕. ควรวางระเบียบให้ข้าราชการทุกคน รวมทั้งผู้บังคับบัญชาทุกระดับ ต้องแจ้งให้ทราบทั่วกันทุกครั้งในเมื่อตนจะไปที่อื่นใดในเวลาราชการ เพื่อสามารถติดต่อได้เมื่อมีราชการ ทั้งจะเป็นการป้องกันมิให้ละทิ้งหน้าที่ หรือใช้เวลาราชการไปในทางอันมิชอบ

๖. การประสานงาน ควรจัดให้มีการประชุมพบปะสังสรรค์กันตามโอกาสอันควร เพื่อเป็นการส่งเสริมความสามัคคี

๗. การติดตามผลงาน ผู้บังคับบัญชาทุกคนต้องติดตามผลงานของการปฏิบัติงานที่มอบหมายให้ลูกน้องรับไปดำเนินการโดยใกล้ชิด แต่มิใช่เป็นการพร่ำเพรื่อจนน่ารำคาญ ทั้งนี้เพื่อจะได้มีโอกาสพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องหรืออุปสรรคต่างๆ ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนการแก้ไขข้อบกพร่องได้ทันเวลาที่เมื่อเกิดการผิดพลาดขึ้น นอกจากนี้ ยังจะเป็นการป้องกันมิให้ลูกน้องหมดงานได้อีกด้วย การตรวจตราประเมินค่าของผลงานโดยสม่ำเสมอ นั้น เมื่อปรากฏว่ามีผลดี ก็ควรมีการตอบแทนแรงงานให้คุ้มค่า โดยให้รางวัลหรือชมเชยยกย่องที่เรียกว่า Incentive Award การควบคุมติดตามผลงานย่อมเป็นการเร่งรัดพัฒนาสมรรถภาพข้าราชการไปในตัวด้วย

๘. อุปกรณ์การบริหาร อุปกรณ์การบริหารถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะเมื่อไม่มีเครื่องใช้คนก็ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ หน่วยงานทุกหน่วยงานต้องมีอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานครบถ้วนและเพียงพอ เมื่อหน่วยงานมีเครื่องมือเครื่องใช้เพียงพอและครบถ้วนแล้ว จะทำให้การติดต่อและการปฏิบัติงานเป็นไปโดยรวดเร็วและเรียบร้อย เป็นการเพิ่มพูนสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของหน่วยงานนั้นๆ

นอกจากนี้ การบริหารราชการในปัจจุบันที่มีส่วนบันทึกงานกำลังใจและทำลายสมรรถภาพของข้าราชการ และนับว่าเป็นข้อบกพร่องอยู่อีกเรื่องหนึ่ง คือ การบริหารราชการโดยปราศจากระบบส่งเสริมกำลังใจ เราจะพบเห็นเสมอว่าข้าราชการที่ทำงานหนัก มีความ

รับผิดชอบ และพยายามปรับปรุงตนเอง โดยปรกติแล้วเขาก็ไม่ก้าวหน้าไปรวดเร็วกว่าผู้ที่ทำงานเพียงเล็กน้อย แต่มีผู้ใหญ่อุปถัมภ์เป็นส่วนตัว การบริหารงานแบบนี้ราชการก็ไม่เจริญหน้าใจไมตรีก็ไม่องงาม ขอบกพร่องในทางปฏิบัติทั้งหลายนี้ เพราะราชการของเรายังไม่มีสิ่งจูงใจในทางบวก (Positive) ที่เพียงพอในอันที่จะส่งเสริมให้ข้าราชการทำงานดีขึ้น สถานการณ์ทั้งหลายนี้ยังทำให้ข้าราชการไม่กระตือรือร้น ข้าราชการบางคนพยายามทำงานให้น้อยที่สุด และมักจะห่วงฐานะและสิทธิของตนมากกว่าที่จะสนใจในผลงานและบริการที่จะให้แก่ประชาชน ข้าราชการที่มีพรรคพวกจะมีทางก้าวหน้าและได้ดำรงตำแหน่งดี ส่วนข้าราชการที่ไร้พรรคพวกหรือผู้ใหญ่นุ่หลัง จะเอาดีได้ยาก ย่อมบังเกิดความท้อแท้และหมดหวัง การปรากฏก็เป็นการทำงานที่มีประสิทธิภาพ หรือไม่มีสมรรถภาพ ก็ได้รับผลตอบแทนที่เท่ากัน กำลังใจของข้าราชการจึงหย่อนลง เป็นผลให้ข้าราชการเป็นจำนวนมากไม่ได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ ซึ่งผมเห็นว่าเป็นขอบกพร่องที่ยิ่งใหญ่ประการหนึ่ง การแก้ปัญหาข้าราชการที่หย่อนสมรรถภาพ โดยทั่วไปแล้วเรามักจะมองไปที่ตัวข้าราชการ หาได้มองถึงสิ่งอื่นไม่ การปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารงาน ถ้าจะให้บังเกิดผลดีแล้ว นอกจากจะปรับปรุงที่ตัวคน ต้องปรับปรุงระบบบริหารพร้อมกันไปด้วย เพราะระบบบริหารเป็นกรอบให้ข้าราชการแสดงบทบาท หากระบบไม่เอื้ออำนวย ข้าราชการก็ไม่สามารถปฏิบัติราชการให้บังเกิดผลดีได้

การปรับปรุงสมรรถภาพข้าราชการให้เขาสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องปรับปรุงทั้งตัวข้าราชการเอง สิ่งแวดล้อม วิธีการบริหาร และอุปกรณ์การบริหาร จะปรับปรุงโดยวิธีหนึ่งวิธีใดเพียงวิธีเดียวย่อมได้ผลไม่สมบูรณ์ ในที่สุดแห่งบทความเรื่องนี้ ขอแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกสักเล็กน้อย

เกี่ยวกับการปรับปรุงสมรรถภาพข้าราชการนี้ มีข้อที่ควรพิจารณาอีกประการหนึ่ง ก็คือ การหย่อนความสามารถนั้นเราต้องคำนึงถึงจักรกลการบริหารราชการด้วย สำหรับจักรกลของการบริหารราชการนั้น ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๒ ส่วน คือ (๑) งาน และ (๒) คน ซึ่งทำหน้าที่ปฏิบัติงาน ระบบงานบางอย่างไม่เอื้ออำนวยให้คนปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ เช่น ระเบียบปฏิบัติที่ไม่รัดกุมเปิดช่องให้ทุจริตได้ง่าย หรือระเบียบที่

เข้มนวดกดข้นจนเกินไป ดังนั้น การปรับปรุงสมรรถภาพข้าราชการเราต้องคำนึงถึงงานด้วย เมื่อได้แก้ไขปรับปรุงงานและจัดระบบงานต่างๆ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็จำเป็นต้องปรับปรุงคนให้มีความรู้ ความสามารถ นอกจากนี้ มีข้อที่พึงพิจารณาอีกว่า การปรับปรุงตัวคนหรือข้าราชการที่หย่อนสมรรถภาพนั้น มีลักษณะแตกต่างกับการปรับปรุงงาน หรือปรับปรุงเทคนิคในการบริหารงานอยู่เป็นอันมาก กล่าวคือ การปรับปรุงงานเราอาจทำได้ด้วยการเปลี่ยนแปลงระบบงานเสียใหม่ หรือด้วยการแก้ไขกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ โดยอาศัยหลักวิชาและศึกษาข้อบกพร่อง แล้วปรับปรุงเสียใหม่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม แต่การปรับปรุงตัวคนนั้นไม่อาจปฏิบัติได้ด้วยวิธีเช่นเดียวกันได้ เพราะคนเรานอกจากจะมีชีวิตจิตใจ ความเชื่อ และกรอบแห่งความรู้สึกรู้สึกนึกคิดเป็นของเฉพาะตัวแล้ว ยังมีความเคยชินต่อนิสัยประเพณี และวิธีปฏิบัติดั้งเดิมของตนเป็นสิ่งที่ต่อต้านความเปลี่ยนแปลงต่างๆ อยู่ด้วย ยิ่งกว่านั้นคนเรายังมีความแตกต่างกันทั้งในด้านที่เกี่ยวกับจิตใจ ความประพฤติ คุณธรรม ระดับการศึกษาที่ได้รับมา ตลอดจนมาตรฐานที่เกี่ยวกับคุณค่าของความเป็นคนแต่ละคน ซึ่งเป็นความสลับซับซ้อนอันยากที่จะทำการวิจัยให้เป็นการแน่นอนได้ โกลดโลกนิทบทหนึ่งว่า

พระสมุทรสุดดิลกฉัน	คณนา
ลายดั่งทงทอตมา	หยั่งได้
เขาสงหาจั่วควา	กำหนด
จิตมนุษย์นี้ไซ้	ยากแท้หยั่งถึง

กฎหมาย

กฎ ก.พ.

ฉบับที่ ๖๐๒ (พ.ศ. ๒๕๑๒)

ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๗
ว่าด้วยการเทียบตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในกรมการแพทย์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๔) และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๗ ก.พ. ออกกฎ ก.พ. ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎ ก.พ. นี้ให้ใช้บังคับแก่กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๕๗๒ (พ.ศ. ๒๕๑๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๗

ข้อ ๓ ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นให้กำหนดเทียบกับตำแหน่งข้าราชการพลเรือน และให้กำหนดตำแหน่งซึ่งเป็นตำแหน่งผู้บังคับบัญชาส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น	เทียบกับตำแหน่ง	เป็นตำแหน่งผู้บังคับบัญชา
ครูอำนวยการจัดตัว	เสมียนพนักงาน	
พนักงานเภสัชกรรมจัดตัว	"	
ครูอำนวยการจัดตัว	ประจำแผนก	
พยาบาลสาธารณสุขตรี	"	
นักจิตวิทยาตรี	"	
นักกายภาพบำบัดตรี	"	
ครูอำนวยการจัดตัว	หัวหน้าแผนก	
นักจิตวิทยาโท	"	
นายแพทย์โทผู้อำนวยการโรงพยาบาล	"	โรงพยาบาล ในฐานะหัวหน้าแผนก
อาจารย์ผู้ปกครองโท	"	
พยาบาลเอก	หัวหน้ากอง	
นายแพทย์เอกผู้อำนวยการโรงพยาบาล	"	โรงพยาบาล ในฐานะหัวหน้ากอง
นายแพทย์พิเศษทางกุมารเวชศาสตร์	ผู้อำนวยการกอง	
นายแพทย์พิเศษทางพยาธิวิทยา	"	
นายแพทย์พิเศษทางสรีรกรรม	"	
นายแพทย์พิเศษทางรังสีวิทยา	"	
นายแพทย์พิเศษทางสูติกรรม	"	

ให้ไว้ ณ วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๒

(ลงชื่อ) จอมพล ถ. กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี ประธาน ก.พ.

หมายเหตุ กฎนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๖ ตอนที่ ๕๐ วันที่ ๖ พ.ค. ๒๕๑๒

กฎ ก.พ.

ฉบับที่ ๖๐๓ (พ.ศ. ๒๕๑๒)

ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗

ว่าด้วยการบรรจุผู้ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๔) และมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ก.พ. ออกกฎ ก.พ. ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกความใน (๓) ของข้อ ๕ แห่งกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๔๘๒ (พ.ศ. ๒๕๐๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๓) ผู้ได้รับปริญญาตรี ทางสถาปัตยกรรมศาสตร์ ทางวิทยาศาสตร์ สาขาเภสัชศาสตร์ หรือทางศิลป สาขาจิตรกรรม สาขาประติมากรรมและสาขาภาพยนตร์ ซึ่งมีหลักสูตรกำหนดเวลาศึกษาไม่น้อยกว่าห้าปี จะบรรจุได้ไม่สูงกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรี อันดับ ๒ ขึ้น ๑,๓๐๐ บาท”

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกความใน (๖) ของข้อ ๕ แห่งกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๔๘๒ (พ.ศ. ๒๕๐๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๖) ผู้ได้รับปริญญาโททางสถาปัตยกรรมศาสตร์ หรือทางวิทยาศาสตร์ สาขาเภสัชศาสตร์ ซึ่งมีหลักสูตรกำหนดเวลาศึกษารวมทั้งปริญญาตรีไม่น้อยกว่าเจ็ดปี จะบรรจุได้ไม่สูงกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นโท อันดับ ๒ ขึ้น ๑,๘๐๐ บาท”

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๒

(ลงชื่อ) จอมพล ถ. กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี ประธาน ก.พ.

หมายเหตุ กฎนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๖ ตอนที่ ๔๐ วันที่ ๖ พ.ค. ๒๕๑๒

กฎ ก.พ.

ฉบับที่ ๖๐๔ (พ.ศ. ๒๕๑๒)

ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗

ว่าด้วยการเทียบตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในกรมการข้าว

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๔) และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ก.พ. ออกกฎ ก.พ. ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎ ก.พ. นี้ให้ใช้บังคับแก่กรมการข้าว กระทรวงเกษตร

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๕๑๕ (พ.ศ. ๒๕๐๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗

ข้อ ๓ ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นให้กำหนดเทียบกับตำแหน่งข้าราชการพลเรือน และให้กำหนด ตำแหน่ง ซึ่งเป็นตำแหน่งผู้บังคับบัญชาส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น

เทียบกับตำแหน่ง

เป็นตำแหน่งผู้บังคับบัญชา

พนักงานข้าวจ้าว

เสมียนพนักงาน

พนักงานข้าวตรี

ประจำแผนก

พนักงานข้าวโท

หัวหน้าแผนก

หัวหน้าสถานีทดลอง

หัวหน้าแผนก

สถานีทดลอง ในฐานะหัวหน้าแผนก

ผู้ตรวจการข้าว

หัวหน้ากอง

ผู้เชี่ยวชาญทางเกษตรวิศวกรรม

รองอธิบดี

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๒

(ลงชื่อ) จอมพล ถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี ประธาน ก.พ.

หมายเหตุ กฎนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๖ ตอนที่ ๔๔ วันที่ ๒๐ พ.ค. ๒๕๑๒

กฎ ก.พ.

ฉบับที่ ๖๐๕ (พ.ศ. ๒๕๑๒)

ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๔๗
ว่าด้วยการเทียบตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในกรมส่งเสริมการเกษตร

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๔) และมาตรา ๒๖ แห่ง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๔๗ ก.พ. ออกกฎ ก.พ. ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎ ก.พ. นี้ให้ใช้บังคับแก่กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตร

ข้อ ๒ ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นให้กำหนดเทียบกับตำแหน่งข้าราชการพลเรือน และให้กำหนดตำแหน่ง ซึ่งเป็นตำแหน่งผู้บังคับบัญชาส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น	เทียบกับตำแหน่ง	เป็นตำแหน่งผู้บังคับบัญชา
ผู้ช่วยเกษตรอำเภอจัตวา เกษตรอำเภอจัตวา	เสมียนพนักงาน ,,	ส่วนราชการ ส่งเสริม การเกษตร ประจำอำเภอ ในฐานะหัวหน้า ส่วนราชการที่ต่ำกว่าหัวหน้าแผนก
ผู้ช่วยเกษตรจังหวัดตรี เกษตรอำเภอตรี	ประจำแผนก ,,	ส่วน ราชการ ส่งเสริม การเกษตร ประจำอำเภอ ในฐานะหัวหน้า ส่วนราชการที่ต่ำกว่าหัวหน้าแผนก
ผู้ช่วยเกษตรจังหวัดโท เกษตรจังหวัดโท	หัวหน้าแผนก ,,	ส่วน ราชการ ส่งเสริม การเกษตร ประจำจังหวัด ในฐานะหัวหน้า แผนก
เกษตรจังหวัดเอก	หัวหน้ากอง	ส่วน ราชการ ส่งเสริม การเกษตร ประจำจังหวัด ในฐานะหัวหน้า กอง
พนักงานเกษตรเอก	หัวหน้ากอง	

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๒

(ลงชื่อ) จอมพล ถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี ประธาน ก.พ.

หมายเหตุ กฎนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๖ ตอนที่ ๔๔ วันที่ ๒๐ พ.ค. ๒๕๑๒

ระเบียบ

ที่ สร. ๐๔๐๓/ว. ๓๑

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๑๓ พฤษภาคม ๒๕๑๒

เรื่อง เงินค่าออกแบบและควบคุมการก่อสร้าง

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือ ที่ สร. ๐๑๐๑/๑๕๐๖ ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๑๒

ด้วยสำนักนายกรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นว่า ปัจจุบันนี้มีส่วนราชการต่าง ๆ ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้เอกชนเป็นผู้ออกแบบและควบคุมการก่อสร้างอาคารสถานที่ราชการ หรือถนน ฯลฯ ของส่วนราชการนั้น ๆ โดยคิดอัตราค่าบวชการให้แก่ผู้ออกแบบและควบคุมงานตามอัตราที่คณะรัฐมนตรีจะพิจารณาอนุมัติ ในทางปฏิบัติส่วนราชการบางแห่งได้รวมเงินค่าออกแบบและหรือค่าคุมงาน (ถ้ามี) เข้าไว้ในวงเงินค่าก่อสร้างที่จะเรียกประกวดราคาด้วย และเมื่อได้รับอนุญาตให้ทำสัญญาจ้างเหมาก่อสร้างได้แล้ว ก็ให้ผู้รับเหมารับภาระในการจ่ายเงินค่าออกแบบและหรือค่าคุมงาน (ถ้ามี) ให้แก่ผู้ออกแบบหรือผู้ควบคุมงาน ซึ่งวิธีปฏิบัติดังกล่าวนี้ยังไม่ถูกต้อง สมควรกำหนดวิธีปฏิบัติในเรื่องนี้เสียใหม่ และเสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือของสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๑๒ ลงมติเห็นชอบด้วย และให้ส่วนราชการต่าง ๆ ถือปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) พลตำรวจตรี สง่า กิตติขจร

(สง่า กิตติขจร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม

(สำเนา)

ท.สร. ๐๑๐๑/๑๕๐๖

สำนักงานกฤษฎีกา

๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง เงินค่าออกแบบ และควบคุมการก่อสร้าง

เรียน เลขาธิการกฤษฎีกา

ด้วยสำนักงานกฤษฎีกาได้พิจารณาเห็นว่า ในปัจจุบันได้มีส่วนราชการต่าง ๆ ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้เอกชนเป็นผู้ออกแบบและควบคุมการก่อสร้างอาคารสถานที่ราชการ หรือถนน ฯลฯ ของส่วนราชการนั้น ๆ โดยคิดอัตราค่าบริการให้แก่ผู้ออกแบบ และควบคุมงานตามอัตราที่คณะรัฐมนตรีจะพิจารณาอนุมัติ สำหรับในทางปฏิบัติในส่วนราชการบางแห่ง ได้รวมเงินค่าออกแบบและ/หรือค่าคุมงาน (ถ้ามี) เข้าไว้ในวงเงินค่าก่อสร้างที่จะเรียกประกวดราคาด้วย และเมื่อได้รับอนุญาตให้ทำสัญญาจ้างเหมาก่อสร้างได้แล้ว ก็ให้ผู้รับเหมารับภาระในการจ่ายเงินค่าออกแบบและ/หรือค่าคุมงาน (ถ้ามี) ให้แก่ผู้ออกแบบหรือผู้ควบคุมงาน

วิธีปฏิบัติดังกล่าวนี้ สำนักงานกฤษฎีกาเห็นว่ายังเป็นการไม่ถูกต้อง เพราะ

๑. ผู้ออกแบบ และคุมงาน ไม่มีความรับผิดชอบต่อส่วนราชการเจ้าของงบประมาณซึ่งเป็นผู้จ้าง
๒. เมื่อผู้รับจ้างรับภาระเป็นผู้จ่ายเงินค่าออกแบบและคุมงานด้วยวงเงินค่าก่อสร้าง จะมีราคาสูงเพราะได้คิดรวมค่าภาษีอากรที่จะต้องชำระให้แก่รัฐสำหรับวงเงินค่าออกแบบและคุมงานเข้าไว้ด้วย
๓. ทำให้ผู้ออกแบบและคุมงาน อยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้รับเหมา ซึ่งอาจทำให้การก่อสร้างมิได้ดำเนินไปสมความประสงค์ของส่วนราชการเจ้าของงานได้

ฉะนั้น จึงเห็นสมควรกำหนดวิธีปฏิบัติในเรื่องนี้เสียใหม่เพื่อประโยชน์ของทางราชการ ดังนี้

๑. ในกรณีที่ส่วนราชการใดได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี ให้จ้างเอกชนเป็นผู้ออกแบบและ/หรือควบคุมการก่อสร้าง (ถ้ามี) เป็นกรณีพิเศษ และต้องจ่ายค่าออกแบบและ/หรือคุมงาน (ถ้ามี) ในอัตราใดอัตราหนึ่ง เช่น ค่าออกแบบร้อยละ ๒ และ/หรือค่าคุมงานร้อยละ ๒ ของราคาที่ประกวดได้ เป็นต้น ในกรณีเช่นนี้ ส่วนราชการนั้น ๆ จะต้องกันเงินค่าออกแบบ และ/หรือคุมงาน ออกเสียก่อน ในอัตราร้อยละ ๔ ของเงินงบประมาณค่าก่อสร้าง จากวงเงินที่เหลืออยู่เท่าใด เป็นเงินค่าก่อสร้างที่แท้จริงที่จะต้องดำเนินการประกวดราคาคือไป

๒. ในการทำสัญญา ส่วนราชการนั้น ๆ จะต้องแยกสัญญาออกเป็น ๒ ฉบับ ฉบับหนึ่งส่วนราชการนั้น ๆ เป็นคู่สัญญาว่าจ้างเอกชนผู้ออกแบบ และ/หรือคุมงานโดยตรง โดยกำหนดความรับผิดชอบตามสัญญาจ้างไว้ด้วย อีกฉบับหนึ่งเป็นสัญญาจ้างเหมาก่อสร้างระหว่างส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ กับผู้เสนอราคาที่ได้รับอนุญาตให้ทำสัญญาจ้างเหมา

๓. การแจ้งความประกวดราคา ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณจะต้องกำหนดรายการในข้อ ๑ และข้อ ๒ ไว้ในใบแจ้งความประกวดราคา เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้ผู้เข้าประกวดราคาได้ทราบด้วย

๔. ในกรณีที่ได้รับอนุญาตให้ทำสัญญาว่าจ้างกับผู้เสนอราคารายใดรายหนึ่งแล้ว ถ้าราคาที่เสนอนั้นต่ำกว่าวงเงินที่เรียกประกวดราคา (งบประมาณค่าก่อสร้าง หักด้วยค่าออกแบบ และ/หรือคุมงานแล้ว) กวกรัดเงินค่าออกแบบและคุมงาน จะต้องคิดจากราคาที่เสนอ เพื่อเป็นการประหยัดเงินงบประมาณ

จึงเวียนมาเพื่อขอให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา หากคณะรัฐมนตรีลงมติเห็นชอบด้วย ขอได้แจ้งส่วนราชการต่าง ๆ ถือปฏิบัติตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) พลเอก เนตร เขมะโยธิน

(เนตร เขมะโยธิน)

ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ความมาก

ที่ สร. ๐๔๐๒/ว. ๓๒

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๑๔ พฤษภาคม ๒๕๑๒

เรื่อง การเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

เนื่องด้วยในการนำเรื่องราวต่าง ๆ เสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณา ซึ่งตามระเบียบจะต้องเสนอ ฯ พล ฯ นายกรัฐมนตรีก่อนทุกเรื่องนั้น สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหน้าที่ที่จะต้องตรวจสอบรายละเอียดของเรื่องนั้น ๆ ให้เป็นที่ถูกต้องครบถ้วน ตลอดจนการพิจารณาเสนอข้อคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของ ฯ พล ฯ นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีตามลำดับทั้งในด้านกฎหมาย ระเบียบแบบแผน และนโยบาย ฉะนั้น เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการดำเนินการดังกล่าวแล้ว สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี จึงขอให้กระทรวงต่าง ๆ ที่จะเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ไปเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ได้โปรดส่งเรื่องตรงไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี โดยขอให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีเวลาพอสมควรที่จะดำเนินการดังกล่าวข้างต้นด้วย

จึงเวียนมาเพื่อขอความร่วมมือจากทุกกระทรวงได้โปรดถือปฏิบัติ ตามที่ได้เวียนมานี้ด้วย จักเป็นพระคุณอย่างสูง

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) พลตำรวจตรี สง่า กิตติขจร

(สง่า กิตติขจร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองการประชุมคณะรัฐมนตรี

ที่ สร. ๐๕๐๕/ว. ๓

สำนักงาน ก.พ.

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๑๒

เรื่อง ทางปฏิบัติในการเลื่อนขั้นและเลื่อนเงินเดือน
เวียน (เวียนกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ)

ด้วยมีส่วนราชการบางแห่งหาข้อ ก.พ. ว่า ได้ส่งเลื่อนเงินเดือนให้แก่ข้าราชการในสังกัดในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๑ แล้ว จะส่งเลื่อนขั้นในวันเดียวกันนั้น จะกระทำได้หรือไม่

ก.พ. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การส่งเลื่อนเงินเดือนในชั้นเดิม และส่งเลื่อนขั้นสูงขึ้นในวันเดียวกันนั้นไม่อาจทำได้ เพราะจะทำให้ข้าราชการคนเดียวกัน เป็นทั้งข้าราชการในชั้นเดิม และเป็นข้าราชการในชั้นสูงขึ้นในวันเดียวกัน ควรเลื่อนเงินเดือนในชั้นเดิมเสียก่อน แล้วจึงส่งเลื่อนขั้นสูงขึ้นในภายหลัง โดยวันเลื่อนเงินเดือนกับวันเลื่อนขั้นต้องไม่ใช้วันเดียวกัน แต่การจะส่งเลื่อนขั้นในวันที่ ๑ ตุลาคม โดยที่ผู้นั้นมิได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้นแล้วส่งเลื่อนเงินเดือนในชั้นที่เลื่อนขั้นภายหลังตามกฎหมาย ก.พ. ฉบับที่ ๕๔๖ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ก็อาจทำได้ทำนองเดียวกัน

จึงเวียนมาเพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป และโปรดแจ้งให้ส่วนราชการในสังกัดทราบด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) พันเอก จินดา ณ สงขลา

(จินดา ณ สงขลา)

เลขาธิการ ก.พ.

กองวินัยและเรื่องราว

วิธีที่จะลดความตึงเครียดในการทำงาน

โดย ประยูร พรหมพันธุ์

ร.บ. (เกียรตินิยม), สสب. M.P.A. (U.P.)

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

ข. การแก้ไขในส่วนที่เกี่ยวกับทางด้านจิตใจหรืออำนาจภายใน

๑. จงรู้จักจัดการความโกรธของท่านเสียบ้าง (Work off your anger) ถ้าหากท่านพบว่าตัวท่านเองมักจะใช้ความโกรธเป็นกระสวนแห่งพฤติกรรม (Pattern of Behavior) ของท่าน หรือเข้าท่านองว่าท่านเป็นผู้มีนิสัยฉุนเฉียวซึ่งโกรธง่าย อะไรรกระตุ้นก็กระทบหน่อยไม่ได้แล้ว ท่านจงรีบหาทางแก้ไขเสีย โปรดจำไว้เถิดว่า โดยทั่วไปแล้วความโกรธนั้นจะทำให้ท่านรู้สึกเสียใจ และสำนึกได้ว่าได้กระทำการที่โง่ๆ ลงไปแล้ว วิธีแก้ที่ง่าย ๆ ก็คือ เมื่อท่านรู้สึกโกรธเคืองใคร ท่านก็ควรจะพยายามระงับมันไว้จนกว่าจะถึงวันพรุ่งนี้ (เมื่อถึงวันพรุ่งนี้ท่านก็จะรู้ว่าท่านจะแก้ปัญหาเมื่อวานนี้ได้อย่างไร) และในระหว่างนั้นท่านก็ควรจะได้หาทางออกโดยวิธีการต่างๆ หรือทำกิจการต่างๆ ทางด้านร่างกาย (Physical activity) เป็นต้นว่า ทำสวน เล่นเทนนิส ว่ายน้ำ หรือเล่นเทนนิส การเดินเล่นในระยะไกลๆ เมื่อท่านได้พยายามหาวิถีทางจัดการความโกรธของท่านให้บรรเทาเบาบางลงไปได้แล้ว ก็จะสามารถช่วยให้ท่านมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง และสามารถพบช่องทางสำหรับการแก้ปัญหาอย่างฉลวยรอบคอบและมีเหตุมีผล

๒. การรู้จักยอมแพ้ในบางโอกาส (Give in Occasionally) ถ้าหากท่านพบว่าตัวท่านเองมักจะมีเรื่องทะเลาะโต้เถียงกับคนอื่น ๆ เช้าบ่อย ๆ มีความรู้สึกแค้นเคืองและมีอารมณ์เสียเป็นนิสัย ท่านจงจำไว้เถิดเป็นวิถีทางที่ท่านทำให้เกิดความรู้สึกขัดแย้งขึ้นในพฤติกรรมของเด็ก ท่านควรจะได้ยินหยัดต่อสิ่งที่ท่านเห็นว่ามันเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่ท่านจะต้องทำอย่างมีอารมณ์เย็น ไม่ใช่จะใช้แต่อารมณ์เพื่อจะเอาชนะแต่ฝ่ายเดียว และนอกจากนี้ท่านควรจะให้โอกาสสำหรับการที่จะรับฟังความจริง ซึ่งท่านอาจจะตกเป็นฝ่ายที่มีความเห็นผิดไปจากความเป็นจริงก็ได้ และแม้กระทั่งในบางครั้งท่านอาจจะเป็นฝ่ายถูกต้องร้อยเปอร์เซ็นต์เต็ม แต่

มันอาจจะทำให้การทำงานหรือการแก้ปัญหาของท่านได้ง่ายยิ่งขึ้นในเมื่อท่านยอมเขาเสียบ้างในบางคราว ถ้าท่านทำได้ดังนี้บ้างท่านก็อาจจะพบว่าคนอื่น ๆ เขาก็อาจจะยอมให้แก่ท่านได้ด้วยเหมือนกัน ผลก็คือจะทำให้ท่านได้คลายจากความรู้สึกถึงเครียดลงไปได้ ความสำเร็จในการที่จะแก้ปัญหาในทางปฏิบัติอาจเกิดขึ้นได้พร้อม ๆ กับการที่ทำให้ท่านรู้สึกมีความพอใจและเป็นผู้ที่มีความสุขกับภาพ

๓. หลีกเลียงจากการที่อยากจะเป็นอย่างซูเปอร์แมน (Shun the Superman Urge)

บุคคลบางคนตกอยู่ในสภาพของความวิตกกังวลในเมื่อเขาคิดว่าเขาไม่สามารถจะประสบความสำเร็จได้เท่าที่ควรจะเป็น เขาพยายามที่จะทำให้บรรลุผลสมบูรณ์ในทุก ๆ สิ่ง การคิดในทำนองนี้จะเป็นการเชื่อเชืงไปสู่ความล้มเหลว ท่านควรจะได้ตกลงใจว่าสิ่งใดบ้างที่ท่านสามารถจะทำได้ดี จากนั้นท่านจึงควรจะได้ทุ่มเทความพยายามให้กับสิ่งนั้น การกระทำเช่นนี้จะทำให้ท่านได้รับสิ่งที่ท่านพอใจได้สูงสุด ท่านควรที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความสามารถอันสูงสุดของท่าน แต่ถ้าหากท่านไม่สามารถบรรลุผลอย่างสมบูรณ์ในสิ่งที่ท่านทำ ท่านก็ไม่ควรที่จะเอาตัวไปผูกพันจนกระทั่งตกเป็นทาสของสิ่งนั้นไป เมื่อท่านได้ทำในสิ่งใดที่ดีที่สุดแล้ว ท่านควรจะรู้สึกพอใจเสียบ้าง อย่ากังวลใจคิดถึงมันมากเกินไป

๔. ท่านควรหลีกเลียงทำในสิ่งที่เป็นไปได้ สิ่งใดก็ตามซึ่งโดยแท้จริงแล้วมันเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ และเกินความสามารถของท่านที่จะทำ ท่านควรจะได้เลิกคิดทำในสิ่งนั้น เพราะมันเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ถึงจะทำไปก็ย่อมจะไร้ผล ช้ายังเป็นการทำลายเวลา มันสมอง และความพยายามของท่านอย่างไร้ผลโดยสิ้นเชิง ข้อควรจำ คือเลือกทำในสิ่งที่ไม่เกินวิสัยของมนุษย์ และจงทำในสิ่งที่เชื่อมั่นว่าจะทำได้สำเร็จ

๕. ท่านอย่าคิดว่างานหรือปัญหาที่เผชิญหน้าท่านอยู่นั้นเป็นสิ่งที่หนักที่สุด ตรงกันข้าม ท่านควรจะได้คิดว่า เป็นโอกาสดีและเป็นโชคของท่านที่จะได้มีโอกาสทำงานใหญ่ ๆ มีโอกาสได้ใช้สติปัญญาความรู้ความสามารถ ท่านควรมองงานและปัญหาในเชิงที่ท้าทายและชวนใจให้ท่านฟาดฟันต่อสู้กับมัน ถ้าคิดได้เช่นนี้ความรู้สึกหนักใจและกังวลใจของท่านจะลดลงอย่างประหลาด และท่านจะเกิดอำนาจภายในที่เข้มแข็งพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหายุ่งยากต่าง ๆ โดยปราศจากความหวั่นไหว

๖. จมอมโลกในแง่ดี (Optimism) การมองโลกแต่ในแง่ดีเป็นศิลปะ (art) ที่สำคัญประการหนึ่งในอันที่จะช่วยลดอารมณ์ตึงเครียดและความวุ่นวายใจต่าง ๆ ได้เป็นอย่างมาก เมื่อท่านมองคนอื่น ๆ และสิ่งอื่น ๆ ในแง่ดี คนอื่น ๆ ก็จะมองท่านในแง่ดีเช่นเดียวกัน ข้อควรจำ ก็คือ ควรเลือกมองหาจุดดีของบุคคลอื่น แล้วพยายามพัฒนาสิ่งดี ๆ เหล่านั้นให้เกิดขึ้นแก่ตัวเราเองบ้าง สิ่งที่ไม่ดีของผู้อื่นอย่าเอามาและไม่ต้องสนใจ การมองคนในแง่ดี คิดดี และทำดี จะทำให้สุขภาพจิตของท่านสมบูรณ์ ความตึงเครียดแห่งอารมณ์ก็ย่อมลดน้อยลงไปหรือไม่เกิดขึ้น^๕

๗. จงรู้จักทำจิตของท่านให้ผ่องใส การรู้จักทำจิตให้ผ่องใสนับได้ว่าเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่ทำให้ท่านมีความสุขในชีวิตและในการทำงาน พระพุทธเจ้าได้สอนให้มนุษย์ได้ประพฤติปฏิบัติในหลักใหญ่ ๆ ๓ ประการ คือ ละเว้นจากความชั่ว กระทำความดี และทำจิตให้ผ่องใส หลักทั้ง ๓ ประการนี้ทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตได้ด้วยความสะดวก และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าท่านสามารถทำให้จิตใจท่านผ่องใสแล้ว ก็เท่ากับท่านเป็นนายเหนือจิตใจของท่านแล้ว ท่านจะกลายเป็นคนมีเหตุผล จิตใจที่เอิบอิ่มเบิกบานและผ่องใส ย่อมทำให้ท่านอยู่ในภาวะที่พร้อมที่จะทำงานและเผชิญกับปัญหาอย่างยากโดยปราศจากความหวั่นไหว

สรุป

ความยุ่งยากต่าง ๆ ในทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นนั้นมีอยู่บ่อยครั้งที่เกิดจากปัญหาต่าง ๆ ทางภายนอก เช่น ปัญหาทางการเงิน ปัญหาทางครอบครัว ชีวิตการแต่งงาน ปัญหาเรื่องเด็ก ๆ พ่อแม่ เหล่านี้เป็นต้น นอกจากนี้ปัญหาอาจเกิดจากการที่คนเรามีนิสัยสันดานดั้งเดิมที่แก้ไขได้ยาก ตลอดทั้งท่าที (Attitude) ต่อบุคคลและสิ่งต่าง ๆ ปัญหาภายนอกก็ดี และปัญหาที่เกี่ยวกับภาวะทางจิตใจและความรู้สึก ท่าที นิสัย ใจคอดั้งเดิมก็ดี ย่อมล้วนแล้วแต่นำมาสู่ปัญหาแห่งความขัดแย้งด้วยกันทั้งสิ้น ความขัดแย้งและอุปสรรคที่เกิดขึ้นนี้ย่อมอยู่ที่ว่ามนุษย์เราจะสร้างความสมดุลระหว่างภาวะทางใจและปัญหาภายนอกได้อย่างไร และมีวิธีการและศิลปะในการที่จะแก้ปัญหาคความขัดแย้งได้มากน้อยแค่ไหน ข้อเสนอแนะที่ได้นำมาในตอนต้นเป็นเพียงเสี้ยวหรือส่วนหนึ่งของแนวความคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการแก้ปัญหามนุษย์

^๕หลวงวิจิตรวาทการ, *วิธีทำงานและสร้างอนาคต* (พระนคร: เสริมวิทย์บรรณาการ, ๒๕๐๒), หน้า ๘๓.

ประโยชน์จะเกิดแก่ท่านบ้างหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัย (Factors) ต่าง ๆ มากมาย และสภาพการณ์แวดล้อมตัวบุคคลอื่น ๆ ความจริงผู้เขียนมิได้เขียนขึ้นเพื่อแสดงว่าเชื่อว่าชาวนาและสามารถแก้ปัญหาได้ เป็นแต่เพียงผู้เขียนมีความเชื่อมั่นว่าอย่างน้อยถ้ามนุษย์รู้จักแสวงหาทางแก้ไขปัญหาของตนเองแล้ว เขาย่อมจะทำได้ไม่มากนักน้อย

ข้อเสนอในเชิงสรุปในประการสุดท้าย ผู้เขียนใคร่เสนอว่า หลักมูลฐานที่สำคัญประการหนึ่งที่จะแก้ปัญหาสุขภาพทางจิตและอารมณ์ของมนุษย์ได้ ก็คือ หลักปรัชญาที่เกี่ยวกับความเชื่อ (Faith) ความเชื่อในความสามารถของตัวท่านเอง และในคนอื่น ๆ ในการที่จะปรับปรุงและเจริญก้าวหน้า ความเชื่อในความมุ่งมาดปรารถนาและความสามารถของมนุษย์ที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยการร่วมมือซึ่งกันและกัน การเชื่อในคุณค่าทางจิตใจและศีลธรรม ตลอดจนความใฝ่ดีของมนุษยชาติ ความเชื่อต่อสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้ท่านมีความรู้สึกมั่นใจ และเกิดความเข้มแข็งขึ้นในจิตใจ และทำให้ท่านสามารถลดความตึงเครียดแห่งอารมณ์ และสามารถแก้ปัญหาที่ยากในชีวิต และการทำงาน ของท่านได้อย่างแน่นอน แม้จะไม่ได้ทั้งหมดก็อาจจะได้บ้างไม่มากนักน้อย

อาศัยสมานมิตร
รวมแรงและรวมใจ—
มากผู้ก็มากพัฒนา
สปรพรภารงาน

ทะนุกิจจสัมพันธ
ทะขัยบขยายการ
นสวัสดีโอฬาร
ลุประสิทธิ์ประสงศ์พลัน
— พระยาอุปทิศศิลปสาร

ข้าราชการประจำ*

โดย วิโรจน์ ภูจินดา

เย็นวันหนึ่งขณะที่พระอาทิตย์กำลังจะลับขอบน้ำในสระหน้าบ้านของคุณครูวิทยา ซึ่งกำลังนั่งรำพึงรำพันถึงเรื่องสารพัดสารเพอยู่ตามความเป็นจริงแล้ว คุณครูวิทยามีนามกรสมชื่อตามที่พ่อแม่แกตั้งให้ อายุอานามของคุณครูวิทยาเพ่งย่างเข้า ๕๐ เมื่อหน้าร้อนที่แห้งแล้งเช่นปี^{๕๕}นี้เอง คุณครูวิทยาเป็นบุคคลที่ชาวบ้านร้านตลาดต่างยกย่องเคารพนับถือกันโดยทั่วหน้า ทั้งนั้นทั้งนี้เห็นจะเป็นด้วยคุณครูวิทยาเป็นคนวัยกลางคนที่มีความรอบรู้ในสาขาวิชาการอย่างยากที่จะหาตัวใครจับได้ แม้แต่นางอินทรา คานธี นายกรัฐมนตรีอินเดีย มาขอเชิญให้คุณครูไปเป็นที่ปรึกษาฝ่ายวิชาการ คุณครูวิทยาของเรายังปฏิเสธได้อย่างหน้าตาเฉย คุณครูวิทยาเคยบอกแก่เพื่อนครูหลายคนว่า เกิดมาเป็นคนไทยต้องอุทิศกายใจให้กับแผ่นดินไทยให้สมกับความภาคภูมิใจที่เกิดมาเป็นคนไทย อันมีองค์พระมหากษัตริย์เป็น มิ่งขวัญยังชีวิตเป็นหลักชัยยึดเหนี่ยวและเป็นศูนย์แห่งการจงรักภักดี แม้กระนั้นยังคงมีคนไทยหลายคนหลงลืมไปจนกลายเป็นเครื่องมือของไอ้พวกวายร้ายหัวคอมมิวนิสต์ซึ่งเอาแต่คอยผลาญทำลายชาติอยู่ทุกลมหายใจ เนื่องด้วยคุณครูวิทยาเป็นขวัญชีวิตจิตใจนี้เอง บรรดาลูกศิษย์ลูกหาและชาวบ้านจึงเฮโลสารพามาขอความกระจางแจ้งเกี่ยวกับเรื่องร้อนและเรื่องเย็น ฝ่ายคุณครูวิทยานั้นเล่าก็ร้อนวิชาต้องระบายออกไปเสียบ้าง เพราะครุ่นเกินกว่าจะเอาไว้นักวันหนึ่งมันคงระเบิดแน่ ๆ

* เรื่องที่จะนำเสนอต่อไปนี้ เป็นเรื่องสั้นที่มีความมุ่งหมายเพียงแต่สะกิดสะเกาข้าราชการประจำบางท่านที่ยังหลงเหลืออยู่กับการประพฤติปฏิบัติตนและปฏิบัติราชการ ไม่ต้องด้วยรูปแบบการบริหารราชการแบบประชาธิปไตยที่ว่า ข้าราชการประจำต้องสนองตอบต่อการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล (ฝ่ายการเมือง) ที่ได้แถลงไว้ต่อสภาโดยเคร่งครัด

คุณสมนึก “สวัสดิ์ครับ คุณครูวิทยา”

คุณสมใจ “สวัสดิ์ครับ คุณครู”

คุณครูวิทยา “สวัสดิ์ เธอทั้งสอง ไหนว่าเป็นฝนแล้ง วันนี้น้ำฝนอะไรหนอจึงพัดพาเอาเธอทั้งสองมาเกยเรือนชานบ้านครูเข้า”

คุณสมนึก “ผมกับคุณสมใจมีเรื่องกับอกจะมาเรียน ขอความกระจางจากคุณครูเกี่ยวกับปัญหาบางอย่างที่ผมกำลังประสบพบมันอยู่ ผมหวังว่าคุณครูคงไม่รังเกียจที่จะช่วยบั้งรวงวานให้พวกผม ผมกับคุณสมใจยังคงระลึกเสมอถึงพระคุณคุณครูที่ได้พร้าสอนบ่นว่าจนผมได้เป็นถึง *เสมียนมหาดไทย* พอให้พ่อแม่มีหน้ามีตาอวดชาวบ้านได้ว่า เลี้ยงลูกจนได้เป็นเจ้าคนนายคน ส่วนคุณสมใจนั้นก็ได้รับเลือกตั้งจากชาวบ้านโคกใหญ่ให้เป็นถึง “*ผู้ใหญ่บ้าน*” คอยดูแลความทุกข์สุขของพ่อแม่ พี่น้อง ลูก หลาน หลาน ซ่อนคุณครูคงได้เห็นมากับตาแล้ว”

คุณครูวิทยา “ครูตีใจจนบอกไม่ถูกที่ลูกศิษย์ลูกหาของครูต่างได้ดิบได้ดีมีหน้ามีตา บางคนก็เป็นถึงนายช่าง บางคนก็เป็นถึงหมอ บางคนก็เป็นถึงเสมียน บางคนก็กลายเป็นขวัญใจของชาวบ้านโคกใหญ่ไป ถ้าหากเธอทั้งสองเห็นว่าครูยังเป็นประโยชน์ต่อพวกเธอแล้ว มีอะไรก็ว่ามาเลยอย่าได้เกรงอกเกรงใจกัน”

คุณสมนึก “ผมต้องขอกราบครูอีกครั้ง คือว่า หมู่นี้ผมเห็นจะชะตาไม่ค่อยดี อาจเป็นค้ายดวงพระศุภร์เข้าพระเสาร์แทรกกระมัง คุณครูเจ้านายชักเขมนเอาเสียจริง ครั้นผมจะเข้าไปกราบเจ้านายสัก ๓ ครั้ง แล้วขอทราบความขึ้นข้องหมองใจท่าน ผมก็ยังไม่วายพอ ความจริงแล้วเจ้านายผมก็มีปัญญากับเขาเหมือนกัน อายุท่านเพิ่ง ๔๐ ปี นี่เอง ท่านชอบคำว่า ผมไม่รู้จักปฏิบัติตนปฏิบัติงานให้เป็นไปตามสมัยหรือขอเรียกง่าย ๆ ว่า ประชาธิปไตยเอาเสียเลย ผมเองก็มีความรู้เพียงสอบไล่ได้ ม.๖ โรงเรียนบ้านนอก จึงไม่ค่อยประสีประสาเกี่ยวกับเรื่องประชาธิปไตยของเจ้านายที่ชอบพูดถึง ผมเคยอยู่กับนายคนเก่าที่คุ้นเคยกับการปฏิบัติงานไปวัน ๆ ไม่สนใจว่าประชาชนจะว่าอย่างไร ผมก็ไม่เห็นมีเรื่องถูกคุดว่ากล่าว ครั้นผมไปตามคุณสมใจเพื่อนรักที่เป็นถึงผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับเลือกตั้ง คุณสมใจก็ไม่สามารถบรรยายให้ผมกระจางได้ นี่ก็ใกล้พิจารณาความดีความชอบประจำปีเข้ามาแล้ว”

คุณสมใจ “จริงครับ คุณครูวิทยา ผมนับแต่จบ ม. ๓ ก็ออกมาทำไร่ไถนาช่วยพ่อแม่ ชาวบ้านโคกใหญ่เห็นว่าผมขยันขันแข็งทำมาหากินและมีหน่วยก้านดีหน่อย ก็เลยพากันเลือกผมเป็นผู้ใหญ่บ้านไปจับ ผมก็เป็นผู้ใหญ่ไปอย่างนั้น ใครเรียกผมว่า “ผู้ใหญ่” ผมสบายใจอย่างไรชอบกล แต่ผมไม่ทราบว่าการเป็นผู้ใหญ่บ้านนั้น สมควรวางตนและปฏิบัติงานอย่างไรจึงจะสมกับที่พี่น้องพ่อแม่บ้านโคกใหญ่เขาเลือกผมขึ้นไป เมื่อคุณสมนึกมาสอบถามผมว่าจะประพฤติปฏิบัติงานและปฏิบัติตนเช่นไรจึงจะต้องช่วยหลักการทำงานแบบประชาธิปไตย ผมเองไม่อาจให้คำตอบเพื่อนได้ เผอิญผมนึกถึงคุณครูพอดี จึงจูงมือคุณสมนึกมาหาครูนี่เอง”

คุณครูวิทยา “เอ! เห็นจะไม่ได้เรื่องเสียแล้ว ทำไมเธอจึงคิดว่าครูนี้รอบรู้อะไรไปเสียหมด ครูเพียงจบแค่ประกาศนียบัตรพิเศษมัธยมเท่านั้น ความเจนจัดในวิชาการวิชาเกินทางการปกครองก็ไม่มี แต่ไหนๆ เธอทั้งสองปากหน้ามาฟังแล้ว ครูเห็นจะใจร้ายขับไล่ลูกศิษย์ลูกหาไปโดยไม่มีอะไรติดมือติดไม้ไปบ้าง ครูก็จะตายนอนตาไม่หลับ

แต่อย่างไรก็ตามที ครูต้องขอยกตัวอีกครั้งว่า สิ่งที่ครูจะแนะนำเธอไปนี้ ครูยังไม่แน่ใจว่าจะถูกต้องร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่ครูก็คิดว่ามันคงผ่องหนักให้เป็นเบาได้บ้าง ครูเพียงแต่อ่านหนังสือประเภทนี้มาบ้างเท่านั้น”

คุณสมใจ “ครูครับ นึกว่าสงสารลูกข้างตากำๆ เอะครับ ถ้าครูแนะนำผมได้ คุณสมนึกก็จะเป็นที่ถูกต้องถูกใจของเจ้านายเสียที ผมเองก็จะได้นำไปสั่งสอนลูกบ้านโคกใหญ่ว่า เตียวนี้เรากำลังเดินแบบสรวรรณเดินหน้าไปสู่การปกครองแบบประชาธิปไตยโดยการเลือกตั้งผู้แทนแล้ว เราควรจะเข้าใจการบ้านการเมืองไว้ป้องกันไอ้หัวคอมมิวนิสต์ที่ขอบยุแห่ไว้บ้าง ไอ้พวกว้ายร้ายมันโกหกเก่งซะมิด เตียวจะให้รถแทรกเตอร์ เตียวจะให้ยศร้อยโทร้อยเอก เตียวจะให้เงินทองบ้างละ ดูแล้วไม่เห็นมันจริงสักไร”

คุณสมนึก “ผมขอให้ครูชำเถอะ นี่ใกล้เวลาพิจารณาเงินทาวเงินเดือน ขอคุณครูได้ไปรคแนะนำผมเอาบุญด้วย”

คุณครูวิทยา “ก่อนอื่นครูใคร่จะบอกเธอทั้งสองก่อนว่า เกมที่การปกครอง เรามีกษัตริย์เป็นผู้ปกครองบ้าน ปกครองเมือง บรรดาข้าราชการข้าราชการบริพารต่างต้องรับผิดชอบต่อกษัตริย์พระองค์เดียว เธอคงจำประวัติศาสตร์ตอนนั้นได้”

คุณสมนึก “อ้อ ผมจำได้ ตอนนั้นครูสอนผมมัวกลับไป แต่ผมก็เคยเปิดอ่านดูตอนจะสอบเป็นเสมียนอำเภอ”

คุณครูวิทยา “เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง การปกครอง จากระบอบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาสู่ระบอบประชาธิปไตยที่ดีว่าประชาชนทั้งประเทศมีอำนาจอธิปไตยนั้น อุดมการณ์ทางการเมืองได้เปลี่ยนความรับผิดชอบของข้าราชการประจำมารับผิดชอบต่อประชาชนทั้งประเทศ”

คุณสมใจ “ขอโทษที คุณครูครับ ผมสงสัยจังเลย ข้าราชการประจำอย่างคุณสมนึกอย่างคุณครูนี้จะไปรับผิดชอบต่อประชาชนทั้ง ๓๐ ล้านคนได้อย่างไร หวังใจว่าครูคงให้ความกระจ่างแจ้งแก่ผมได้”

คุณครูวิทยา “นั่นผมว่าแล้วไง คุณสมใจเองก็กำลังทำหน้าที่ผู้แทนประจำหมู่บ้านโคกใหญ่อยู่แล้วยังไม่ทราบว่าตนต้องรับผิดชอบต่อประชาชนในหมู่บ้านด้วยวิธีใด คุณสมใจเคยรู้ไหมว่า เท่าที่คุณสมใจได้เป็นถึงผู้ใหญ่บ้านนั้นนะเป็นผลมาจากการปกครองระบอบประชาธิปไตยขั้นรากฐานเขียวละ ก็คือ เขาถือเสียงส่วนใหญ่ของลูกบ้านว่าใครเหมาะสมเป็นผู้ใหญ่บ้าน คุณสมใจต้องศึกษาเรื่องนี้อีกเยอะ หากมีเวลาพอผมจะชี้แจงให้ฟัง”

คุณสมใจ “ผมเรียนคุณครูแต่แรกแล้วไงว่า ผมไม่ประสงค์กับการดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านโคกใหญ่เท่าไรนัก ผมเพียงเข้าใจว่า “ผู้ใหญ่บ้าน” เป็นตำแหน่งโก้หรูหาเดินไปไหนขนาดหมายายเมายังหลบทางให้ผมเลย ผมไม่รู้อย่างไรที่จะต้องรับผิดชอบต่อชาวบ้านมากมายอย่างที่ครูจะได้อธิบายต่อไป ถ้าผมรู้อย่างนั้นมาขอรับการฝึกอบรมจากครูเสียก่อน ผมจะภาคภูมิใจกว่านี้อีกหลายเท่า”

คุณสมนึก “คุณครูครับ กรุณาเข้าเรื่องของผมก่อน”

คุณครูวิทยา “เธอทั้งสองคงจำได้ว่า เมื่อประมาณ ๒-๓ เดือนมานี้ ประเทศไทยของเรา ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนขึ้นทั่วประเทศ เธอทั้งสองได้ไปใช้สิทธิใช้เสียงกับเขาบ้างหรือเปล่า”

คุณสมนึก “ผมไปเป็นเสมียนคะแนน และก็ใช้สิทธิของผมเลือกผู้แทนกับเขาเหมือนกัน”

คุณสมใจ “ผมก็ไปใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยเหมือนกัน แล้วผมยังช่วยผู้สมัครพรรค ส.ป.ท. เขาหาเสียงเลย”

คุณครูวิทยา “คุณสมนึกวางตัวถูกต้อง แต่ผู้ใหญ่บ้านสมใจนี้ก้าวไปไกลเกินกว่าตำแหน่งหน้าที่เสียแล้ว ระวังให้ดี ถ้าเผื่อคนที่คุณสมใจไปเป็นหัวคะแนนหาเสียงให้เกิดไม่ได้เป็นผู้แทนเข้า คุณสมใจจะทำอย่างไร”

คุณสมใจ “สิ้นเคราะห์ไปที เผอิญผมโชคดี ฝ่าย ส.ป.ท. เป็นคนดีทำประโยชน์ให้แก่บ้านผม และก็ได้รับเลือกตั้งด้วยคะแนนที่ท่วมท้น”

คุณสมนึก “ผมทรงกันขำกับคุณสมใจ ผมกลับไปลงคะแนนให้ผู้สมัครอิสระเข้า แต่ไม่ได้รับเลือกตั้ง”

คุณครูวิทยา “ครูขอเข้าประเด็นเสียที เมื่อประชาชนเขาเลือกผู้แทนราษฎรไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนเขาในรัฐสภาแล้ว ฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายบริหารที่มีเสียงข้างมากในรัฐสภาจะต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาหรือผู้แทนว่าในรอบ ๔ ปีจะทำอะไรกันบ้าง อะไรควรทำก่อนทำหลัง แต่จุดมุ่งหมายจะต้องไม่พิน การรักษาความสงบเรียบร้อยทั้งภายในและภายนอก ส่งเสริมให้ประชาชนมีการพัฒนาตนเองในการประกอบอาชีพ หรือพูดง่ายๆ ว่า ให้ประชาชนอยู่ดีกินดีนั่นเอง เมื่อรัฐบาลแถลงนโยบายเช่นนั้นแล้ว เราในฐานะข้าราชการประจำจะต้องปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายที่แถลงไว้โดยเคร่งครัด การปฏิบัติงานจะทำเช่นที่แล้งมา คือ ทำไปวันๆ จะได้ผลหรือไม่ได้ไม่สนใจ ขอเช้าสาม เย็นสาม กินข้าวร้อน นอนตื่นสาย ถ้าจะว่ากันให้เข้าถึงจุดอีกที ก็คือ เราต้องทำงานแบบรับผิดชอบต่อประชาชน ทำงานให้รวดเร็ว มีประสิทธิภาพและเป็นไป

อย่างประหยัด เมื่อนั้นแล้วจึงจะถือว่าข้าราชการประจำอย่างเรามีอุดมการณ์
ทางการเมืองการบริหารต้องด้วยหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย”

คุณสมนึก “คุณครูครับ สมมุติว่าผมเกิดไม่นิยมเลื่อมใสนโยบายของพรรคการเมืองที่ได้
รับเสียงส่วนใหญ่จากประชาชนเข้าไปบริหารประเทศขึ้นละ ผมมีกลายเป็นคน
ถูกกดขี่ข่มเหงให้จำต้องปฏิบัติตามใจฝ่ายข้างมากไปหรือ ผมเคยเรียนคุณครู
แต่ต้นแล้วไงว่า ผมเลือกผู้สมัครอิสระที่เป็นลุงผม ผมไม่ได้เลือกผู้สมัคร
ที่เป็นผู้แทนปัจจุบัน”

คุณครูวิทยา “ผมพอจับเค้าได้แล้วว่า ทำไมเจ้านายของคุณสมนึกจึงพูดว่ากล่าวว่าคุณสมนึก
ไม่รู้จักการปฏิบัติงานปฏิบัติตนให้ต้องด้วยอุดมการณ์การปกครองระบอบประชาธิปไตย
ชอบถือเขาถือเราเอาความเป็นญาติเข้ามาเกี่ยวข้องกับเรื่องของการ
แต่ผมนึกตำหนิเจ้านายคุณสมนึกอยู่ในใจว่า ทำไมหนอจึงไม่เรียกคุณสมนึกไป
ชี้แจงให้ทราบถึงความจริง

แต่จะอย่างไรได้เรื่องที่แล้วก็ให้มันแล้วกัน ต่อไปภายภาคหน้าถ้าคุณ
สมนึกยังอยากจะทำหน้าที่ในตำแหน่งราชการเป็นปลัดอำเภอไป ก็ขอให้เปลี่ยน
ใจ เปลี่ยนความคิด เปลี่ยนพฤติกรรมในการบริหารเสียใหม่ โดยขอให้เข้าใจเสีย
ว่า เมื่อเราเป็นข้าราชการประจำยุคเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเช่นทุกวันนี้ จะถือว่า
เช้าสามเย็นสาม บ้านเมืองล่มจมไม่เป็นไร ขอให้กูเป็นเจ้าคนนายคนก็แล้วกัน
ต่อไปอีกไม่ได้ ข้าราชการประจำต้องนึกเสมอว่า พรรคการเมืองใดจะมาเป็น
นายเราได้ทั้งนั้น ขอแต่ให้ประชาชนส่วนใหญ่เขาเลือกขึ้นมาเป็นแล้วกัน คุณ
สมนึกต้องปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลอย่างเคร่งครัด ต้องทำตนเป็นผู้รับใช้
ประชาชน จะทำตนอย่างไรให้ประชาชนในอำเภอของเรามีความสุขความเจริญ
ให้สมกับหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยที่ว่า “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” ไม่ใช่
“สร้างทุกข์ ทำลายสุข”

คุณสมนึก “ผมพอทาสว่างขึ้นบ้างแล้ว คุณครูได้ช่วยชุบชีวิตผมให้กลับฟื้นคืนสติ ผมจะ
ไม่ลืมบุญคุณ”

คุณครูวิทยา “ครูจิตใจที่คุณสมนึกยังไม่โกรธครูที่ค้นปากว่ากล่าวเอาอย่างไม่เกรงใจ แต่อย่างไรก็ตามเด็ก คุณสมนึกยังหาเหตุผลสิทธิในทางส่วนตัวที่จะใช้สิทธิใช้เสียงในทางการเมืองเลือกตั้งผู้สมัครคนใดก็ได้ แต่จะต้องจำไว้ว่าจะนำไปใช้ได้เฉพาะเมื่อโอกาสทางการเมืองเปิดให้ใช้เท่านั้น คุณสมนึกไม่จำเป็นต้องเป็นพรรคเป็นพวกพรรคการเมืองใดหากขณะนี้ยังไม่เลื่อมใสนโยบายพรรคการเมืองใด แต่ถ้ามเลื่อมใสพรรคใดก็สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้ แต่ต้องไม่เอาเข้าไปเกี่ยวข้องกับหน้าที่ราชการ”

คุณสมใจ “แหมผมเกือบเข้าป่าไปอีกคนแล้ว สมัยเลือกตั้งที่แล้วผมไปเป็นหัวคะแนนให้เขา ชาวบ้านโคกใหญ่พากันลงคะแนนตามผมไปหมด แต่ผมก็ได้พิจารณาพิจารณาอยู่ดีถนัดว่า ผู้สมัครที่ผมเป็นหัวคะแนนให้เป็นคนดี ทำคุณประโยชน์ให้แก่อำเภोजริงๆ”

คุณครูวิทยา “ไหนผมก็พูดเลยมาถึงเพียงนี้แล้ว จำต้องขอเข้าเรื่องของคุณสมใจเสียที ก็ว่าการเป็นผู้ใหญ่บ้านนั้นจะเป็นของไม่ยากเย็นอะไร แต่มันจะยากเย็นแสนเข็ญก็ตอนที่จะทำตนอย่างไรจึงจะเป็น “ผู้ใหญ่บ้าน” สมตามเจตนารมณ์ของกฎหมายปกครองท้องถิ่นเล่า”

คุณสมใจ “คุณครูนี้ช่างรู้ใจผมจัง กรุณาอธิบายให้ชัดถ้อยชัดคำหน่อย ผมขอรับว่าจะนำเอาไปปฏิบัติตนปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดประจุนโยบายรัฐบาลทีเดียว”

คุณครูวิทยา “หากจะจาระไนถึงอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านตามตัวบทกฎหมายแล้ว คุณสมใจอาจจะตกใจช็อคตายเอา กฎหมายเขียนไว้เยอะเยอะ แต่ขอเอาเพียงสั้นๆ พอทำเนาว่า เราอยู่ที่ไหน จะเป็นอะไร มีหน้าที่การงานอย่างไรก็ช่าง เราต้องปฏิบัติตนปฏิบัติงานให้เป็นที่รักใคร่ของลูกบ้าน ลูกบ้านส่วนใหญ่ต้องการสิ่งใดอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของเรา เราต้องรับรับอาสาทำด้วยความเต็มใจ ลูกบ้านคนใดเดือดร้อน จะเป็นด้วยขาดน้ำดื่มกิน หรือขาดแคลนน้ำเพาะปลูก ผู้ใหญ่บ้านที่ดีต้องไม่นิ่งนอนใจ ลูกบ้านถูกใครข่มเหงรังแกหรือถูกลักเล็กขโมยน้อย ผู้ใหญ่บ้านต้องเข้าบำบัดช่วยเหลือด้วยความรวดเร็วและยุติธรรม

ยังเวลานี้ พวกผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ชอบเข้าแทรกแซงแทรกซึม ขอบฉวยโอกาสเข้าบ่อนทำลาย ขอบยุให้แยกแตกความสามัคคีเช่นทุกวันนี้ ผู้ใหญ่บ้านจะต้องถือเป็นหน้าที่พิเศษสร้างวามเข้าใจอันดีต่อประชาชนว่า ทางรัฐบาลท่านมีความหวังใฝ่ฝันร่วมชาติทุกคน ท่านพยายามพัฒนาการทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการกินอยู่ ถนนหนทาง แสงสว่าง การชลประทาน ทางรัฐบาลทุ่มเททุกวัน แต่ขณะนี้เรามีงบประมาณอันจำกัดอยู่ จำเป็นที่รัฐบาลจะต้องจัดลำดับความสำคัญในการเลือกพัฒนาก่อนหลัง สักวันหนึ่งคงจะมาถึงตัวชาวบ้านทุกคน ผมว่าแค่นี้ก็พอไปวัดไปวาได้แล้ว หรือว่าอย่างไรคุณสมใจ”

คุณสมใจ “ผมพอทราบซึ่งตรงใจ และขอสาบานต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลกว่า สิ่งที่คุณครูพร่ำสอนแนะนำผมวันนี้ ผมจะรับไปปฏิบัติจัดทำให้ครบถ้วนทุกประการ ขอคุณครูได้ช่วยติดตามดูด้วย”

คุณครูวิทยา “ก่อนที่จะจากกันวันนี้ ครูอยากจะให้คาถาอาคมบทสำคัญไว้เป็นบทสวดก่อนเข้านอนเพื่อเป็นโล่คุ้มครองป้องกันเธอทั้งสองให้มีชีวิตราชการตลอดรอดฝั่งสืบไปว่า

“หลักที่ข้าราชการประจำจะต้องถือเป็นสรณะประจำตัวคือสิ่งที่ท่านว่าไว้ก็คือ จงวางตนเป็นกลางทางการเมือง และในขณะเดียวกันต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามนโยบายที่รัฐบาลแถลงไว้คือรัฐสภาโดยเคร่งครัด มิฉะนั้นแล้วจะต้องถือว่าเธอทั้งสองมิใช่ข้าราชการประจำที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยที่ต่างถือว่า การปกครองประเทศของฝ่ายบริหารนี้ได้รับมอบหมายมาจากปวงชนชาวไทย”

คุณสมนึก “นี่หน่ออยากเป็นข้าราชการประจำ”

ฟาสซิสต์

โดย ศิริวัต

ในปัจจุบันโลกแบ่งเป็น ๒ ค่าย คือ ค่ายคอมมิวนิสต์กับโลกเสรี โดยฝ่ายแรกยึดถือระบอบการปกครองเผด็จการโดยชนชั้นกรรมาชีพ (Dictatorship of the Proletariat) และอีกฝ่ายหนึ่งยึดถือระบอบประชาธิปไตยเป็นหลักในการปกครอง ฝ่ายคอมมิวนิสต์อ้างว่าเมื่อบรรลุถึงจุดหมายปลายทางแล้ว โลกทั้งโลกจะกลับกลายเป็นสังคมบรมสุข (Utopia) เป็นสังคมที่ไม่มีชนชั้น (classless) และมนุษย์ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันหมด ในขณะที่ฝ่ายโลกเสรีได้บรรลุถึงจุดหมายปลายทางแล้ว กล่าวคือ มนุษย์ทุกคนมีความเสมอภาคภายในขอบข่ายของกฎหมาย อันเป็นอุดมการณ์สูงสุดของระบอบประชาธิปไตย ด้วยเหตุนี้จึงยังไม่อาจตัดสินได้ว่าระหว่างคอมมิวนิสต์กับประชาธิปไตยระบอบใดจะดีกว่ากัน เพราะฝ่ายหนึ่งยังไม่บรรลุถึงจุดหมาย แต่อีกฝ่ายหนึ่งบรรลุแล้ว

ยังมีอีกระบอบหนึ่งซึ่งพิสูจน์แล้วว่าล้มเหลวโดยสิ้นเชิง และนำความหายนะมาสู่ประเทศที่นำไปปฏิบัติ ระบอบที่กล่าวถึงนี้ ได้แก่ ฟาสซิสต์ ซึ่งปัจจุบันไม่สู้จะได้รับความสนใจจากวงการทั่วไปมากนัก นอกจากวงการศึกษาศึกษาทางการเมืองที่ให้ความสนใจในปรัชญาหรืออุดมการณ์ของฟาสซิสต์โดยเฉพาะ

ความเป็นมาของฟาสซิสต์

ฟาสซิสต์ถือกำเนิดขึ้นในอิตาลีจากอุดมการณ์หรือแนวความคิดของเบนิโต มุสโซลินี ผู้ซึ่งใช้ชีวิตอยู่ในสังคมชนชั้นกลางระดับต่ำ (lower middle class) บิดาของมุสโซลินีเป็นช่างตีเหล็ก ส่วนมารดาเป็นครู ตัวเขาเองเคยเป็นครู กรรมกร และช่างปูน มาก่อน ต่อมาใน

ระยะหลังมุสโซลินีสนใจในด้านการหนังสือพิมพ์และการก่อวินทางทางการเมืองเป็นพิเศษ และได้ดำรงตำแหน่งบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ "Avanti" ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์โซเชียลิสต์ และเป็นสมาชิกพรรคโซเชียลิสต์ฝ่ายซ้าย แต่มุสโซลินีก็หนีออกจากพรรคโซเชียลิสต์และถูกขับบังคับให้ลาออกจากพรรคเพราะเลื่อมใสในนโยบายทำสงครามรุนแรง มุสโซลินีได้ออกหนังสือพิมพ์ของเขาเอง ชื่อ "Popolo d'Italia" โดยได้รับการสนับสนุนอย่างลับๆ จากบรรดาผู้กระหายสงคราม

มุสโซลินีได้จัดตั้งพรรคฟาสซิสต์ขึ้นเมื่อ ๒๓ มีนาคม ๑๙๑๙ แต่เขายังคงยืนยันว่าตัวเองเป็นโซเชียลิสต์ อย่างไรก็ตาม พวกโซเชียลิสต์ประณามมุสโซลินีว่าเป็นพวกนอกรีต นอกจากนี้ มุสโซลินีไม่ได้รับความสนับสนุนจากพวกคอมมิวนิสต์ รวมทั้งพวกนิยมความรุนแรงอื่นๆ ซึ่งเป็นพวกที่ได้รับความสนับสนุนจากประชาชนมากกว่า เมื่อไม่ได้รับความร่วมมือจากพวกโซเชียลิสต์ คอมมิวนิสต์ และพวกนิยมความรุนแรงอื่นๆ มุสโซลินีจึงเริ่มทำการต่อต้านทันที ทั้งนี้ โดยการก่อวินทางการประชุมของพวกโซเชียลิสต์ เผาโรงพิมพ์ และเรียกร้องให้มีการกวาดล้างพวกคอมมิวนิสต์ การเปลี่ยนแปลงนโยบายดังกล่าวของมุสโซลินีทำให้เขาได้รับความนิยมจากประชาชนผู้ที่เห็นว่ารัฐบาลไม่สนใจที่จะปราบปรามความไม่สงบซึ่งก่อขึ้นโดยพวกกรรมมาชีพอย่างจริงจัง ปรากฏว่าในการเลือกตั้งสภานิติบัญญัติเมื่อเดือนมีนาคม ๑๙๒๑ พรรคฟาสซิสต์ได้รับเลือกตั้งถึง ๓๕ ที่นั่ง (ในการเลือกตั้งปี ๑๙๑๙ พรรคฟาสซิสต์ไม่ได้รับเลือกแม้แต่ที่นั่งเดียว) แต่กระนั้นมุสโซลินีก็ยังเป็นผู้นำของกลุ่มข้างน้อยอยู่ เขาจึงได้ดำเนินการเพื่อเข้าครองอำนาจโดยการจัดตั้งกองกำลังฟาสซิสต์ (Fascist militia) ขึ้น

กองกำลังฟาสซิสต์เป็นกลุ่มบุคคลถืออาวุธ สวมเครื่องแบบ และมีระเบียบวินัยอันดี ปรากฏว่าได้รับความสนับสนุนจากประชาชนและกลุ่มบุคคลที่หวาดเกรงการปฏิวัติที่พวกคอมมิวนิสต์อาจก่อขึ้น หลังจากที่มีมุสโซลินีก้าวขึ้นสู่อำนาจในปี ๑๙๒๒ แล้ว ในระยะแรกมุสโซลินียอมดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในคณะรัฐบาลผสม แต่ต่อมาได้พยายามกวาดล้างพวกที่เป็นปฏิปักษ์ต่อเขาเป็นผลสำเร็จ และในปี ๑๙๒๕ มุสโซลินีก็ได้นำระบอบเผด็จการมาใช้ในอิตาลี ทั้งนี้โดยใช้วิธีเซ็นเซอร์หนังสือพิมพ์อย่างเข้มงวด และล้มเลิกการปกครองตนเองของท้องถิ่น ข้าราชการตลอดจนครูบาอาจารย์ถูกบีบบังคับให้แสดงความจงรักภักดีต่อฟาสซิสต์

ส่วนสถานิติบัญญัติก็ได้ถูกพรรคฟาสซิสต์ครอบงำโดยสิ้นเชิง ต่อมาในปี ๑๙๓๙ อิตาลีจึงถูกปกครองโดยระบอบเผด็จการอย่างเต็มที่

ปรัชญาของฟาสซิสต์

การศึกษาปรัชญาหรืออุดมการณ์ของฟาสซิสต์เป็นเรื่องยุ่งยาก ทั้งนี้เพราะพวกฟาสซิสต์เป็นนักฉวยโอกาส ยึดถือปรัชญาหรืออุดมการณ์ตามอารมณ์หรือตามที่พิจารณาแล้วว่าจะได้รับความนิยมจากประชาชน ในปี ๑๙๑๙ มุสโซลินีส่งเสริมรูปการปกครองแบบสาธารณรัฐ แต่ในปี ๑๙๒๒ เขาประกาศสนับสนุนระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มุสโซลินีเห็นด้วยกับอุดมการณ์ของกลุ่ม Futurists ซึ่งเป็นพวกที่โจมตีประเพณีนิยมต่าง ๆ และเรียกร้องให้มีการทำลายล้างสถาบันดั้งเดิมทั้งหมด รวมทั้งความเชื่อดั้งเดิมที่ตกค้างมาแต่อดีต ต่อมามุสโซลินีกลับหันไปเชื่อดั้งเดิมของการของความเกี่ยวเนื่องทางประวัติศาสตร์ (historic continuity) หรือความสัมพันธ์ระหว่างปัจจุบันกับอดีต ในระยะแรกมุสโซลินีต่อต้านศาสนา แต่ในระยะหลังเขากลับสนับสนุนคริสตศาสนานิกายคาทอลิก มุสโซลินีเคยสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม (Laissez faire) แต่แล้วเขาเรียกร้องให้รัฐเข้าควบคุมและวางหลักเกณฑ์สำหรับการประกอบการทางเศรษฐกิจทั้งหมด พวกฟาสซิสต์เองยอมรับว่าอุดมการณ์ของตนระหว่างปี ๑๙๑๙ – ๑๙๒๕ มีความไม่คงเส้นคงวามาก ทั้งนี้ โดยแก้ตัวว่าฟาสซิสต์มิใช่อุดมการณ์ที่ตายตัว แต่เปลี่ยนแปลงได้เสมอตามกาลเวลาและสภาพแวดล้อม

ในปี ๑๙๒๕ พวกฟาสซิสต์ได้เข้าควบคุมองค์กรของรัฐไว้ทั้งหมด จึงไม่จำเป็นต้องดัดแปลงอุดมการณ์ตามความนิยมของประชาชนอีกต่อไป ในระยะนี้เองที่อุดมการณ์ของฟาสซิสต์ได้เข้ารูปเข้ารอยพอที่จะแยกแยะออกมาให้เห็นได้ชัด โดยปรากฏจากสุนทรพจน์และบทความต่าง ๆ ของมุสโซลินี และ อัลเฟรโด รอกโก รัฐมนตรีว่าการยุติธรรมและที่ปรึกษาคนสำคัญของมุสโซลินี

อุดมการณ์สำคัญ ๆ ที่พวกฟาสซิสต์ยึดถืออาจแยกได้ออกเป็น ๖ ประเภท คือ

๑. **Social Darwinism** อุดมการณ์นี้เริ่มด้วยคำอธิบายที่ว่า ชีวิตหรือความก้าวหน้าขึ้นอยู่กับ การต่อสู้เพื่อการคงอยู่ และการล้มล้างผู้ที่ไม่เหมาะสมเพื่อความอยู่รอดของผู้ที่เหมาะสมที่สุด (the survival of the fittest) มุสโซลินียึดถือในอุดมการณ์นี้ โดยกล่าวว่าไว้ตอนหนึ่งว่า

“การต่อสู้คือธรรมชาติของมนุษย์ และการต่อสู้จะเป็นไปได้ก็ด้วยการทำสงคราม .. สันติภาพคือสิ่งที่เป็นไปได้” มุสโซลินีได้นำการต่อสู้ของชีวิตมาปรับเข้ากับการต่อสู้ของรัฐหรือประเทศ และส่งเสริมลัทธิชาตินิยม (Nationalism) โดยถือว่ารัฐหรือประเทศมีสิทธิที่จะคงอยู่มิใช่เพราะเป็นรัฐหรือประเทศ แต่เป็นเพราะสามารถต่อสู้กับรัฐหรือประเทศอื่นเพื่อความอยู่รอด เหตุนี้จึงมีสิทธิโดยสมบูรณ์ที่จะครอบงำประเทศอื่นถ้ามีกำลังเข้มแข็งพอ จากหลักการดังกล่าวพวกฟาสซิสต์จึงสนับสนุนลัทธิจักรวรรดินิยม (imperialism) เพื่อความเติบโตของประเทศ

๒. **Irrationalism** พวกฟาสซิสต์ถือว่าฟาสซิสเป็นขบวนการต่อต้านปัญญาชน ต่อต้านเหตุผล และสนับสนุนสัญชาตญาณว่ามีความสำคัญเหนือเหตุผล เนื่องจากเหตุผลอย่างเดียวไม่สามารถแก้ไขปัญหาทางการเมืองและสังคมได้ แต่ต้องแก้ไขด้วยการกระทำซึ่งมีสัญชาตญาณเป็นพื้นฐาน ดังนั้น พวกฟาสซิสต์จึงมีความเชื่อมั่นในสัญชาตญาณและการกระทำเป็นสำคัญ และเห็นว่ามนุษย์หรือมวลชนเป็นสัตว์ที่ไม่มีเหตุผล

๓. **Traditionalism** ในระยะหลังมุสโซลินีตระหนักว่า Traditionalism เป็นเครื่องประกอบของลัทธิชาตินิยม รัฐหรือประเทศคือสิ่งที่เป็นอย่างนี้เนื่องจากสิ่งที่เป็นอย่างนั้นมาแล้ว (a nation is what it is because of what it has been) ประเพณีนิยม คือพลังทางสังคมที่ให้อำนาจและเอกภาพแก่รัฐและรัฐบาล รัฐหรือรัฐบาลใดที่ไม่ใช้พลังดังกล่าวจึงเป็นรัฐหรือรัฐบาลที่อ่อนแอ อย่างไรก็ตาม Traditionalism ของพวกฟาสซิสต์เป็นแบบใหม่ ซึ่งผิดกับแบบเก่า ที่คัดค้านทฤษฎีแห่งความก้าวหน้า การปรับปรุง และวิวัฒนาการ แต่ Traditionalism แบบใหม่เชื่อดีในทฤษฎีแห่งความก้าวหน้าและวิวัฒนาการ ซึ่งขึ้นอยู่กับประเพณีนิยมซึ่งตกทอดมาแต่อดีต ชนแต่ละยุคต้องสร้างเสริมแนวความคิดและอุดมการณ์ที่เป็นของตนเอง แต่ต้องมีรากฐานและเติบโตขึ้นจากแนวความคิดและอุดมการณ์ของยุคที่ผ่านมาแล้ว

๔. **Idealism** พวกฟาสซิสต์รับอุดมการณ์ของ Idealism ที่เรียกว่า Neo-Hegelianism มาใช้ แต่อาจเป็นเพราะพวกฟาสซิสต์ต้องการแสวงหาความสนับสนุนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ดังนั้นจึงได้ปรับ Neo-Hegelianism เข้าเป็นอุดมการณ์ของพวกฟาสซิสต์ เพราะเห็นว่าเฮเกลเองก็เชื่อดีในสัญชาตญาณอยู่เหมือนกัน โดยไม่คำนึงถึงว่าเฮเกลเป็นผู้หนึ่งที่วางกฎ

เกณฑ์เกี่ยวกับอุดมการณ์ Rationalism สำหรับพวกฟาสซิสต์ มนุษย์มีความผูกพันกับหน้าที่มากกว่าสิทธิ มนุษย์ต้องเสียสละปฏิบัติหน้าที่ให้กับรัฐ และหน้าที่ของรัฐ คือ การทำสงคราม การเพิ่มอำนาจ และการขยายดินแดน มนุษย์มีสิทธิเสรีภาพอยู่เหมือนกันแต่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ ทั้งปรากฏจากคำกล่าวของมุสโสลินีซึ่งมีสาระสำคัญว่า รัฐฟาสซิสต์นั้นทอนสิทธิเสรีภาพที่เป็นอันตรายและไม่เป็นประโยชน์ แต่รักษาไว้ซึ่งสิทธิเสรีภาพที่จำเป็น

๕. **Etatism** รัฐจะเข้มแข็งได้ต้องมีกฎหมาย คำสั่ง และระเบียบวินัย รัฐบาลจะต้องเข้มแข็ง ใช้อำนาจ ถ้าจำเป็นก็ต้องมีความรุนแรงโหดเหี้ยมด้วย พวกฟาสซิสต์คัดค้านลัทธิเสรีนิยมทั้งในทางการเมืองและเศรษฐกิจ โดยเห็นว่ามนุษย์มีสิทธิตามธรรมชาติ โดยเฉพาะสิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สิน แต่รัฐเองเป็นผู้ให้สิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สิน ดังนั้นรัฐจึงอยู่ในฐานะที่จะเรียกคืนสิทธินั้นๆ ได้ ในด้านการผลิต รัฐต้องเป็นผู้ควบคุมทั้งในกิจการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การพาณิชย์ การธนาคาร ฯลฯ การนัดผลงาน (strike) และการปิดโรงงาน (lockout) เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย และกรณีพิพาทเกี่ยวกับแรงงานระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง ต้องให้ศาลแรงงานของรัฐเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด ด้วยเหตุนี้จึงเห็นได้ว่าฟาสซิสต์ส่งเสริมอำนาจของรัฐอย่างเต็มที่ เพราะรัฐเป็นรูปธรรมที่มีชีวิต มีจุดมุ่งหมาย และมีวิธีการปฏิบัติที่เหนือกว่าเอกชนหรือกลุ่มบุคคล สวัสดิภาพของรัฐจึงมีความสำคัญเท่าสวัสดิภาพของประชาชน ซึ่งตรงข้ามกับรัฐโซเชี่ยลลิสต์ที่ให้ความสำคัญต่อสวัสดิภาพและความสะดวกสบายของประชาชน

๖. **Authoritarianism** พวกฟาสซิสต์นำเอาอุดมการณ์นี้มาใช้ เพราะเห็นว่าอุดมการณ์นี้ดีกว่าประชาธิปไตย เพราะการปกครองโดยประชาธิปไตยอย่างแท้จริงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ การปกครองโดยคนกลุ่มเล็กๆ ที่ฉลาดดีกว่าการปกครองโดยคนกลุ่มใหญ่ที่โง่เขลา พวกฟาสซิสต์ชี้แจงว่า อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจควบคุมสูงสุดเหนือชีวิตมนุษย์และทรัพย์สินมิได้อยู่ที่ประชาชน แต่อยู่กับรัฐ เบื้องบนเป็นผู้มอบอำนาจทุกอย่าง มิใช่เบื้องล่างเป็นผู้มอบอำนาจ เมื่อรัฐมีอำนาจอธิปไตยเช่นนี้ จึงไม่ยอมรับว่ามีการแบ่งแยกอำนาจโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ ประมุขของรัฐบาลต้องมีอำนาจควบคุมทั้งฝ่ายบริหาร ตุลาการ และนิติบัญญัติ

ปรัชญาหรืออุดมการณ์ของฟาสซิสต์ที่กล่าวมานี้ ในบางครั้งมีรายละเอียดปลีกย่อย คล้ายคลึงกับคอมมิวนิสต์และประชาธิปไตย แต่โดยหลักใหญ่แล้วตรงกันข้ามกับคอมมิวนิสต์

และประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพราะรัฐในความหมายของฟาสซิสต์เป็นสิ่งสำคัญหรือจุดหมายปลายทาง (end) มิใช่เครื่องมือหรือวิธีการ (means) กล่าวคือ รัฐเป็นสิ่งที่ต้องมีอยู่ แต่สำหรับคอมมิวนิสต์นั้น รัฐเป็นเพียงเครื่องมือหรือวิธีการ เพราะตามอุดมการณ์ของคอมมิวนิสต์ รัฐจะสลายตัวไปในที่สุด ส่วนประชาธิปไตยก็คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นใหญ่ และรัฐเป็นเพียงองค์ประกอบประการหนึ่งเท่านั้น เมื่อฟาสซิสต์ถือว่ารัฐมีความสำคัญมากเกินไปเช่นนี้ จึงย่อมเป็นปรัชญาหรืออุดมการณ์ที่เสื่อมลงง่ายและนำไปปฏิบัติไม่เป็นผล หรือถ้าจะเป็นผลก็ต้องใช้อำนาจบังคับ หรือใช้ความรุนแรง ทั้งนี้ เพราะพวกที่ส่งเสริมฟาสซิสต์มิได้คำนึงถึงหลักการที่สำคัญที่สุด คือ มนุษย์เป็นสัตว์โลกที่มีชีวิตจิตใจ หรือมีอารมณ์ ต่างกับสัตว์เครื่องจักรและเครื่องจักร ซึ่งอาจควบคุมหรือบังคับใช้ได้โดยง่าย

ชาติใครใครก็รัก
เหล่าอริเหี้ยมเล่นได้
ไทยรักเหลือศาสนา
เราก็ต้องปลิดเปลือง
ไทยทุกคนรักไทย
หันมาพาจากเหี้ย

ไทยหรือจักปล่อยให้
ตั้งเจ้าถ่านเผื่อ
พระศาสดาสุขดีเรื่อง
เผ่าผู้พึงผจญ
ใครบังอาจยั่วเย้า
ย่อมต้องต่อตี

— ม.ร.ว. สกิต สนิทวงศ์

เงื่อนไขการบรรจุ “ปริญญาทางสังคมศาสตร์”

โดย สมรักษ์ จันทรสูตร

ตามที่ ก.พ. ได้อนุมัติให้ส่วนราชการต่าง ๆ มีตำแหน่งที่ใช้บรรจุผู้ได้รับปริญญาวิชาชีพเพิ่มขึ้นในบังคับประมาณที่แล้ว ๆ มา ปรากฏว่า มีเงื่อนไขการบรรจุประการหนึ่งที่ได้กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งเหล่านั้น คือ ปริญญาทางสังคมศาสตร์ ซึ่งเป็นการกำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ เพื่อให้สะดวกต่อการบรรจุบุคคลเข้ารับราชการในตำแหน่งนั้น ๆ ของส่วนราชการต่าง ๆ เพราะจะสามารถใช้บรรจุผู้ได้รับปริญญาในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้หลายอย่าง แต่เนื่องจากการที่มีได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นปริญญาใดบ้างนี้เอง เป็นเหตุให้ส่วนราชการหลายแห่งข้องใจว่า ถ้าจะบรรจุผู้ได้รับปริญญาอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ผู้มาแสดงความจำนงไว้นั้นในตำแหน่งที่ ก.พ. อนุมัติให้ใช้บรรจุผู้ได้รับปริญญาทางสังคมศาสตร์ จะเป็นการถูกต้องตามที่ ก.พ. ได้อนุมัติไว้หรือไม่ จึงได้หารือไปยังสำนักงาน ก.พ. อยู่เนื่อง ๆ

ผู้เขียนเห็นว่าถ้าได้แสดงรายละเอียดของปริญญาทางสังคมศาสตร์ให้ทราบไว้โดยทั่วกันแล้ว ก็จะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานของผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการบรรจุบุคคลเข้ารับราชการบ้างไม่มากนักน้อย จึงได้รวบรวมรายชื่อปริญญาดังกล่าวจากแนวทางการพิจารณาของ ก.พ. และหนังสือตอบข้อหารือของสำนักงาน ก.พ. ที่มีไปยังส่วนราชการต่าง ๆ มาให้ทราบพอเป็นสังเขป ดังต่อไปนี้

ปริญญาทางสังคมศาสตร์ ได้แก่

๑. ปริญญาทางเศรษฐศาสตร์
๒. ปริญญาทางการศึกษา
๓. ปริญญาทางนิติศาสตร์

๔. ปรินญาทางรัฐศาสตร์
๕. ปรินญาทางรัฐประศาสนศาสตร์
๖. ปรินญาทางสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
๗. ปรินญาทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
๘. ปรินญาทางเศรษฐศาสตร์
๙. ปรินญาทางพาณิชยศาสตร์
๑๐. ปรินญาทางการบัญชี
๑๑. ปรินญาทางอักษรศาสตร์
๑๒. ปรินญาทางภูมิศาสตร์
๑๓. ปรินญาทางศิลปศาสตร์
๑๔. ปรินญาทางวารสารศาสตร์
๑๕. ปรินญาทางศิลป (โบราณคดี)

และ ๑๖. ปรินญาทางการบริหารธุรกิจ เป็นต้น

สำหรับในกรณีที่จะใช้บรรจุผู้ได้รับคุณวุฒิในระดับอนุปริญญา ก็อาจอนุโลมตามแนวทางปรินญาตามที่กล่าวข้างต้นได้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการบรรจุผู้ที่มีคุณวุฒิทางใดทางหนึ่งจากต่างประเทศ ซึ่งถึงแม้ว่าจะเป็นปรินญาหรืออนุปริญญาทางสังคมศาสตร์ก็ตาม เพราะการบรรจุผู้ได้รับคุณวุฒิใดๆ จากต่างประเทศนั้นจะต้องขอให้ ก.พ. พิจารณาคุณวุฒินั้นๆ ก่อนเป็นรายๆ ไป

นอกจากนี้ ปรินญาแต่ละทางตามที่ระบุไว้นั้นยังใช้บรรจุผู้ที่ได้รับปรินญาทางนั้นๆ ในสาขาต่างๆ ได้ด้วย เพราะการที่ ก.พ. กำหนดไว้เป็นปรินญาทางใดนั้น หมายความว่าความคลุมถึงทุกสาขาของปรินญาทางนั้นๆ เช่น ถ้า ก.พ. อนุมัติให้ใช้บรรจุผู้ได้รับปรินญาทางเศรษฐศาสตร์ ก็จะใช้บรรจุผู้ที่มีคุณวุฒิปรินญาเศรษฐศาสตร์บัณฑิต ปรินญาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์บัณฑิต ปรินญาศิลปศาสตร์บัณฑิต (เศรษฐศาสตร์) ปรินญาวิทยาศาสตร์บัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร) ปรินญาวิทยาศาสตร์บัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์) ได้ เป็นต้น และหมายถึงทุกระดับของปรินญานั้นๆ คือ ทรี โท และเอก แล้วแต่ชั้นและอัตราเงินเดือนของ

ตำแหน่งที่จะใช้บรรจุ ตลอดจนคุณสมบัติเศรษฐศาสตร์จากต่างประเทศโดยขอให้ ก.พ. พิจารณา ก่อนตามที่ได้กล่าวแล้วด้วย

รายชื่อคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมมานี้ อาจจะยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร ฉะนั้น ถ้าท่าน ผู้ใดประสงค์จะทราบรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้ก็จะหาได้จากหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๕๐๔/๔๐๐๘๐ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๑๐ ตอบข้อหารือของกรมประชาสัมพันธ์ ที่ สร ๐๕๐๓/๖๗๑๑๕ ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๑๑ ตอบข้อหารือของสำนักงานเร่งรัด พัฒนาชนบท และที่ สร ๐๕๐๓/๓๘๕๖๕ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๑๒ ตอบข้อหารือ ของสำนักงาน ก.จ.

Dr. Dale Carnegie: แนะนำว่า ถ้าอยากให้คนชอบท่าน ท่านต้องยิ้ม (smile) เพราะ การยิ้มมีค่าอนันต์

- ยิ้ม...ไม่ต้องลงทุน แต่...ก่อประโยชน์มากมาย
- ผู้ให้ยิ้ม (คือยิ้มให้ และยิ้มง่าย) ไม่มีโอกาสจนมิตรภาพ
- การอำปากบอกอาการว่ายิ้มเพียงแวบเดียวของผู้ให้ แต่อาจอยู่ในความ หงจำของผู้รับชั่วชีวิต
- คนยากจน—คนร่ำรวย มีสิทธิในการยิ้มเท่ากัน
- ยิ้มก่อให้เกิดความสุขขึ้นในครอบครัว สร้างความนิยมในวงการธุรกิจ เป็น สัญลักษณ์พิเศษ กรุยทางไปสู่การมีเพื่อน
- ยิ้มทำให้คนหายเหนื่อย
เป็นพลังของคนท้อ
เป็นแสงตะวันของคนเศร้า
เป็นยาวิเศษได้ฟรีจากธรรมชาติ เพื่อใช้จัดความยากลำบาก
- ยิ้มมีอาจขอ หรือขอ หรือยิ้ม หรือจะโมยไปได้ เป็นอาการ แต่ขาดตัวตน ฉะนั้น การเผยยิ้มเพียงชั่ววูบ รอยยิ้มก็ค่อย ๆ เลือนหายไป จนหมดสิ้น
- ถ้าท่านไม่ยิ้มให้ แม้ที่สุดท่านต้องอดได้รับยิ้มตอบ

— พลสิทธิ์ หนูบุญชัย

“จดหมายรักจากอีสาน”

เชื่อนอุบลรัตน์ ขอนแก่น

๑ มิถุนายน ๒๕๑๒

ที่รัก

วันหยุดราชการ ๓ วัน คือ วันที่ ๓๐ — ๓๑ พฤษภาคม และวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๒ นี้ ผมมีโอกาสเดินทางไปพักผ่อนทางภาคอีสาน โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น เพราะไปกับผู้ใหญ่หลายท่าน ภาคนี้ผมไม่เคยไปไกลเกินกว่านครราชสีมาเลย จึงทำให้ผมรู้สึกตื่นเต้นดีใจมากที่มีโอกาสเช่นนี้ แต่ผมก็อดคิดถึงคุณไม่ได้ เพราะวันหยุดทุกครั้งเราเคยอยู่ใกล้กัน คุยกัน เทียวด้วยกันเสมอมา

ผมออกเดินทางเย็นวันพฤหัสบดี ไปขึ้นรถที่สถานีหัวลำโพง รถออกเวลา ๑๘.๓๐ น. ถึงหนองคายเวลาประมาณ ๗.๒๐ น. ของเช้าวันศุกร์ รวมเวลาเดินทางเกือบ ๑๓ ชั่วโมง ในระยะทาง ๖๒๔ กิโลเมตร ตามความรู้สึกของผมแล้วคิดว่านานเกินไป ถ้าจะปรับปรุงรถไฟให้วิ่งเร็วกว่านี้ก็คงจะดีและมีคนใช้รถไฟเดินทางไกลๆ มากกว่าเครื่องบิน เพราะสะดวกสบาย และได้ดูภูมิประเทศเต็มตาดี

นอกจากเหตุผลที่ผมตื่นเต้นจะไปพักผ่อนครั้งนี้ดังกล่าวยังข้างต้น ผมยังอยากจะเห็นภูมิประเทศ สิ่งแวดล้อม ที่ว่ากันว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้งจนจะกลายเป็นทะเลทรายอยู่แล้ว รวมทั้งนัยน์ตาของคนที่ผมเคยได้ยินได้ฟังและได้อ่านจากหนังสือต่างๆ ว่าแห้งแล้งเหมือนกับคนที่ไม่มีแก้วตา เพราะไม่มีความสุข มีแต่ความทุกข์เนื่องจากความอดอยาก เขาพากันบรรยายจนผมวาดภาพของคนภาคนี้ผิดจากคนธรรมดาไปมาก แต่สิ่งที่ผมเห็นไม่เหมือนกับที่ผมวาดภาพไว้เลย มันอาจจะเป็นเพราะว่าผมไปเฉพาะจังหวัดใหญ่ๆ ที่เจริญแล้ว คือ ขอนแก่น อุดร หนองคาย และเป็นต้นฤดูฝนก็ได้เนะจ๊ะ แก่ที่ว่าสิ่งที่ผมได้เห็นได้ฟังมาช่วยตัวเองก็ได้เปลี่ยนแปลงลงความคิดที่ผมมีต่อคนภาคนี้ไปแล้วมากมาย

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ผมได้เห็นมาก็อุดมสมบูรณ์ดีพอใช้ ฝนตกเกือบทุกวัน พันธุ์ชุมฉ่ำ ต้นไม้ หญ้าเขียวชะอุ่มเหมือนชนบทของไทยทั่วๆ ไป เกือบทุกแห่งที่รถไฟ

และรถยนต์ที่ผมตระเวนไปที่ต่าง ๆ ผมเห็นชาวนาชาวไร่ไถ และเตรียมการเพาะปลูกตั้งแต่ยังไม่สว่างตี (ผมหมายถึงก่อน ๖ โมงเช้า ซึ่งเช้ามากสำหรับชาวกรุงเทพฯ) ทุกคนก็มีความสุขตามสภาพและสิ่งแวดล้อม นัยน์ตาของคนภาคนี้ที่ผมอยากดูเมื่อไปถึงใหม่ ๆ ผมก็เห็นว่ามีการกายสดใสเหมือนคนทั่ว ๆ ไป อีกอย่างหนึ่งตามความเห็นของผมที่คัดค้านความคิดของคนทั่ว ๆ ไป ที่ว่าคนภาคนี้ไม่ค่อยยากก็คือ ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดเป็นคนที่ยึดมั่นและมีเนื้อหนังรวมทั้งมีกลิ่นเหม็นกว่าคนกรุงเทพฯ โดยเฉพาอย่างยิ่งอ้วนและแข็งแรงกว่าผมแน่ ๆ และที่สนับสนุนความคิดของผมก็คือ กวาย วัว และสัตว์เลี้ยง ผมไม่เห็นมันผอมเลย ถ้าคนภาคนี้ไม่ค่อยยากจริง สัตว์พวกนี้คงผอมเห็นแต่กระดูกแน่ ๆ เท่าที่ผมเห็นโดยทั่ว ๆ ไป คนภาคนี้มีความสุขจนผมคิดว่าเขามีความสุขมากกว่าชาวกรุงอย่างพวกเราเสียอีก เพราะสภาพแวดล้อม ฐานะ ความเป็นอยู่ ความสะดวกสบาย สิ่งที่ย้ำความสุขต่าง ๆ ตลอดจนสิทธิของพวกเขาทัดเทียมใกล้เคียงกัน ผิดกับชาวกรุงที่สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้แตกต่างกันมากเหลือเกิน คนที่เราเองจะต้องเปรียบเทียบมีมากต่อมาก นอกจากจะต้องกินรันทมาหากินแล้วยังเอาเวลาว่างที่เหลือ ซึ่งควรเป็นเวลาพักผ่อนมาคิดเปรียบเทียบกับคนที่เขามีอะไรหลายอย่างเหนือเรา แล้วชาวกรุงอย่างเราจะมีความสุขกว่าคนภาคนี้ได้อย่างไร ผมคิดว่าคุณคงเห็นด้วยกับผม เพราะเรามีทัศนคติตรงกันหลายอย่างจนทำให้เรารักกัน ใช้หรือเปล่านั้น

ผมมีโอกาสดำรงที่พักรับรองของเขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น เป็นบ้านที่สวยงาม เลือกที่ตั้งบ้านได้ดีเหลือเกิน ตั้งอยู่บนเขา มีเจดีย์ ชาน และที่นั่งเล่น ซึ่งมองเห็นทิวทัศน์ได้อย่างดี เห็นเขื่อนกั้นน้ำอยู่ข้างล่าง น้ำที่อยู่ในอ่างราบเรียบและพั่วเป็นระลอกตอนกลางคืนพระจันทร์เต็มดวง สวยจริง ๆ ไกลออกไปจะเห็นเรือหาปลาของชาวบ้าน แสงไฟวับแวบ เสียหายที่มีไม่มากหรือว่าชาวบ้านเขาออกหาปลาตอนดึกหรือตอนเช้าผมก็ไม่รู้ ผมชอบเกาะเล็ก ๆ กลางน้ำ มีอยู่ ๒ เกาะ หนึ่งขึ้นเขียว เขียวจัดติดกับภูเขาที่อยู่ข้างหลังเป็นสีเขียวคล้ำ ทำให้เกาะที่ผมชอบเด่นขึ้นมา แต่ถ้าน้ำในอ่างมากเกาะก็จะถูกน้ำท่วม ชาวบ้านที่ทั้งบ้านเรือนอยู่ชั่วคราวเพื่อหาปลาก็จะอพยพไปอยู่ที่อื่น เห็นภูมิประเทศที่สวยงาม ๆ อย่างนี้ ทำให้คิดถึงคุณมากขึ้น โดยเฉพาะกลางคืนผมคิดถึงมากเหลือเกิน คุณจำเพลง "คิดถึง" ที่

ชรินทร์ นันทนาคร ร้องและเราเคยฟังด้วยกันได้ไหม ผมชอบเนื้อเพลงที่ว่า “หากน้องมาอยู่ด้วยและช่วยชมเกือน โลกนี้เหมือนเมืองแมนแมนแล้วนวลเอย” ตรงกับภูมิประเทศและความรู้สึกที่ผมมีต่อคุณเวลานี้จริงๆ จ๊ะ

สิ่งที่ประทับใจผมมากที่สุดที่ได้มาพักที่เขื่อนนี้ก็คือ เจ้าหน้าที่ของเขื่อนอุบลรัตน์ ทั้งแก่ผู้ใหญ่ลงมา ทุกคนให้การต้อนรับอย่างดีเยี่ยม อำนวยความสะดวกให้อย่างดียิ่ง ผมได้รับความสุข และความรู้ ผมเพิ่งรู้ว่าประโยชน์ของเขื่อนมีมากมายทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงก็คือผลิตกระแสไฟฟ้า และเก็บกักน้ำ คำว่า “เก็บกัก” หมายถึงเก็บน้ำไว้ในอ่างแล้วค่อยๆ ระบายน้ำไปให้ชาวไร่ชาวนาที่ระบายน้อยตามความจำเป็นเพื่อใช้ในการทำไร่ทำนา ส่วนประโยชน์ทางอ้อมก็คือ ทำให้อ่างเก็บน้ำเป็นที่อยู่อาศัยของปลาชนิดต่างๆ ที่เขื่อนอุบลรัตน์มีปลาประมาณ ๘๐ ชนิด ชาวบ้านจับได้เฉลี่ยวันละประมาณ ๕,๐๐๐ กิโลกรัม มีพ่อค้าเอารถมารับปลาไปขายในตลาดที่ทำปลาเลวที่เคียว ทำให้คนภาคนี้มีอาชีพเพิ่มขึ้นอีก รายได้ดีขึ้นความเป็นอยู่ก็ดีขึ้น มีคนพากันมาอาศัยบริเวณใกล้ๆ เขื่อนนี้กว่า ๑,๐๐๐ คน กลายเป็นหมู่บ้าน มีร้านขายของ ร้านกาแฟ ฯลฯ คุณเห็นไหมจึงว่ามีผลพลอยได้จากเขื่อนกันน้ำไม่น้อยเลย

คุณคงจะภูมิใจและดีใจมากถ้ารู้ว่าเขื่อนอุบลรัตน์สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าให้ประชาชนทางภาคนี้ใช้ได้ถึง ๘ จังหวัด และยังส่งข้ามแม่น้ำโขงไปให้ประชาชนชาวเวียงจันทน์ ประเทศลาว ได้ใช้ไฟฟ้าด้วย นับว่าทางราชการได้อำนวยความสะดวกให้ประชาชนภาคนี้ ซึ่งนับวันก็จะมากขึ้นทุกที คุณคงได้ยินเขาพูดกันว่าทางราชการไม่เอาใจใส่จริงจังกับประชาชนทางภาคนี้ ผมว่าคงไม่จริงไปเสียทั้งหมด เพราะนอกจากเขื่อนอุบลรัตน์ที่ผมได้เห็นมาแล้ว ยังมีเขื่อนน้ำพุง จังหวัดสกลนคร เขื่อนลำโคมน้อย จังหวัดอุบลราชธานี เขื่อนน้ำพรม จังหวัดชัยภูมิ และมีโครงการที่จะสร้างเขื่อนที่ผลิตไฟฟ้าได้ด้วยอีกหลายเขื่อนยังอยู่ในระหว่างการสำรวจและก่อสร้าง ส่วนเขื่อนกักน้ำสำหรับการชลประทานโดยเฉพาะก็มีเขื่อนลำพระเพลิง และเขื่อนลำตะคอง ฯลฯ สำหรับประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่ทางการสร้างเขื่อนและต้องถูกเวนคืนที่ดิน กรมประมงสงเคราะห์ก็จะดำเนินการจัดสรรที่ดินให้เพียงพอที่แต่ละครอบครัวจะทำไร่ทำนาหากินได้อย่างดี เท่าที่ผมทราบก็จะได้ที่ดินครอบครัวละประมาณ ๒๕-๓๐ ไร่ และยังได้เงินค่าตอบแทนครอบครัวละประมาณ ๒,๐๐๐-๓,๐๐๐ บาท อีกด้วย นอก

จากจะได้ที่ดินและเงินค่าตอบแทนแล้ว กรมประชาสงเคราะห์ยังจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปให้คำแนะนำช่วยเหลือในการทำมาหากิน โดยมีเจ้าหน้าที่ด้านต่างๆ กัน เช่น เกี่ยวกับการเกษตร ก็มีนักเกษตรไปแนะนำ และมีการสาธิตให้ชาวบ้านดูด้วยว่าควรจะเปลี่ยนแปลงวิธีการเพาะปลูกโดยใช้วิชาการแบบใหม่ช่วยอย่างไรบ้าง ผมมีโอกาสไปศูนย์กรมสร้างตนเองที่เขื่อนอุบลรัตน์ เห็นแล้วชื่นใจจริงๆ ต้นไม้เขียวชะอุ่ม ส่วนใหญ่ทำไร่ป่อ บริเวณบ้านก็มีข้าวโพด มะม่วง และไม้ผลอื่นๆ มีบ้านอยู่อาศัยที่ดี เป็นเรือนไม้แข็งแรง ใต้ถุนสูงหลังคาสanggะสี มีน้ำประปาใช้และไหลแรงเสียด้วย ที่ศูนย์สร้างตนเองที่มีฝรั่งชาวนิวซีแลนด์ ๒ คน มาช่วยให้คำแนะนำด้วย นับว่าทางการได้เอาใจใส่กับประชาชนในภาคนี้ไม่น้อยเลย ผมคาดว่านับวันประชาชนในภาคนี้คงอุดมสมบูรณ์ มีการทำมาหากินดีขึ้นเหมือนกับประชาชนภาคอื่นของประเทศไทย

จากการที่ผมได้มีโอกาสมาพักผ่อนและได้รับความรู้กว้างขวางขึ้นในครั้งนี้ ทำให้ผมตัดสินใจว่าผมจะเป็นข้าราชการตลอดชีวิต เพราะนอกจากเงินเดือนประจำและประโยชน์เกื้อกูลต่างๆ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเช่าบ้าน ค่าเล่าเรียนบุตร ฯลฯ ที่เห็นได้ชัดแล้ว ยังมีประโยชน์ต่างๆ ที่เป็นผลพลอยได้ที่ยังมองไม่เห็นอีกมาก เป็นต้นว่าความสะดวกสบายและความสุขใน^๕ครั้งของผม

ขอจบจดหมายฉบับนี้เสียทีนะจ๊ะ พรุ่งนี้ผมจะรีบไปหาคุณแต่เช้าทีเดียว

คิดถึงเสมอ

ทรงสนั่น ประสพ

“ขอแต่เพียงไทยเราย่ำผลาญญาติ
ไทยอย่ามุงร้ายทำลายไทย

ร่วมชาติร่วมจิตเป็นข้อใหญ่
จงพร้อมใจพร้อมกำลังระวังเมือง

— จากบทละคร “พระร่วง”

ประกวดกลอนแปด

ตามที่วารสารข้าราชการได้เชิญชวนให้ท่านผู้อ่านส่ง กลอนแปดที่มีความยาวเพียง ๒ บท และมีข้อความเป็นคติส่งเสริมให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรับผิดชอบ ไปยังบรรณาธิการวารสารข้าราชการ สำนักงาน ก.พ. พระนคร ภายในวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๑๒ เพื่อ ร่วมสนุก และ ชิงรางวัล ของเราตามประกาศในวารสารข้าราชการ ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๑ เดือนมกราคม ๒๕๑๒ หน้า ๓๘ (หน้านี้มีรางวัล) นั้น ได้มีท่านผู้อ่านจำนวนมากส่งกลอนแปดไปตามคำเชิญชวน จึงขอนำมาลงพิมพ์เสนอแก่ท่านสมาชิก ณ โอกาสนี้ :

“จงทำดี” ตามคำขวัญพร้อมกันเถิด
จงรักษาแผ่นดินบ้านราชย์
อย่าคดโกงกายใจใสพิสุทธิ์
อย่ากลับกลอกหลอกหลวงปวงประชา

ท่านผู้เป็นข้าราชการทำงานหลวง
หลงหมกมัวรัดไถไม่เป็นธรรม
ทางที่ดีต้องมีจิตคิดริเริ่ม
ทั้งอดทนรับผิดชอบกอบปรังานดี

จงทำการ งานไป ด้วยใจซื่อ
จงรักษา วินัย ให้เคร่งครัด
จงยอมรับ ผิดชอบ ประกอบกิจ
จงเสริมสร้าง สามัคคี มีสัมพันธ

เขาถือว่าตนมีอำนาจ
ประชาชาติไม่อาจจะบงกกัน
แต่วันหนึ่งถึงคราวที่ดวงดับ
พอความตายใกล้ถึงจึงได้คิด

จงชูเชิดชาติยังเป็นมิ่งขวัญ
จงยึดมั่นเกลียดกลัวความชั่วช้า
อย่าประทุษต่อชาติศาสนา
อย่าลืม “คำ” ผ่องชนเหนือตนเอง
นิรันธน์ อูษารัตน์

ถ้าตักดวงคดโกงหลงใหลต่ำ
ไม่พ้นกรรมตามสนองลงตรีกด
และต้องเพิ่มอุตสาหกรรมไม่ผละหนึ่
แล้วจะมีความสบายเมื่อปลายมือ
“พจนกิจ”

จงยึดถือ ยุติธรรม ครองความสัตย์
จงช่วยรัฐ กำราบ คอรัปชั่น
จงอุทิศ เวลา มานะหมั่น
จงมุ่งมั่น สร้างไทย ให้เจริญ
ละเมียด อยู่โปร่ง

“ผู้พิชิต”

จึงฉ้อราษฎร์โกงหลวงไม่เคยพรั่น
ยังสำคัญว่าตน “ผู้พิชิต”
สูญเสียสรรพที่มีเหลือติด
“ผู้พิชิต” ที่แท้หรือก็คือธรรม

— กวินรนาม —

“ เลิศคน ”

จงขยันหมั่นทำตามหน้าที่
อย่าทำดีโรยหน้าล้วนสามัญ
อย่าประจบสอพลอต่อนายท่าน
อย่าฉ้อราษฎร์บังหลวงลงชาติไทย

อย่าหลกโลกิ๊งเวลาพาเหี้ยน
อย่าคบพาลริ้วกลว้อบาย
อย่าลืมหูลูกตาดูคนเห็นอชนหลาย
หลักชั่วได้เลิศคนล้นบูชา
— “ ปรารภรัตน์ ”

“ ตายทั้งแปด ”

จงทำดีจากใจใช่แต่ปาก
จงอ่อนน้อมถ่อมกายให้วางตน
อย่าลืมหูลูกตาดูคนเห็นอชนหลาย
ฉวยฉ้อราษฎร์บังหลวงวินาศกรรม

จงเพียรพากศัตย์ข้อถือเหตุผล
จงคบคนใคร่ดีมีศีลธรรม
ให้อำนาจบาทใหญ่ใจกล้า
ข้อชั่วเข้าเกียรติสลายตายทั้งแปด
— “ ธีรพงศ์ ประสงค์ลาภ ”

ใครฉ้อราษฎร์บังหลวงตักดวงรัฐ
หากปฏิบัติงานตราครุฑร้ายกเย็น
จึงขอเอาคุณความดีเป็นที่ตั้ง
ข้าฯ ขอขอศัตย์แห่งตำแหน่งงาน

ภัยพิบัติเคยได้มีให้เห็น
ความดีเด่นประจักษ์ตามหลักการ
รวมพลังสุจริตอธิษฐาน
กอบกู้การรัฐคชบรอบคอบเอย
— “ ภรณ์ ศรีพนธ์ ”

หากทำดีมีคนนับถือหน้า
คนจะเย้ยเหยเหลื่อราชการไทย
จงโอบอ้อมน้อมนำแต่สิ่งดี
อบรมจิตคิมันชั่วบิเชิดชู

หากชั่วช้าสารเลวทำเหลวไหล
ที่เป็นได้เพราะนายให้ท้ายอยู่
ต้องเป็นศรีแก่งานการรอบรู้
ใจต้องสู้รุกกฎหมายคนให้เกียรติเอย
— “ ชุบ ข้างทอง ”

อย่าลืมหูลูกตาดูคนเห็นอชนหลาย
ยึดหลักธรรมนำใจให้ข้อตรง
มีความรับผิดชอบยามกอบกู้กิจ
ความภูมิใจ คำว่า “ ข้าราชการ ”

ตัดอารมณ์ข่มจิตคิดโลภหลง
หน้าที่จงจงเจริญไม่เนิ่นนาน
สุจริตศัตย์ข้อถือคำขาน
พร้อมทำงานเพื่อให้ไทยเจริญ
— “ เอนก แจ่มจำ ”

ปัญหากฎหมาย ระเบียบ และวินัยข้าราชการพลเรือน

ตอบโดย

เสริมสุข โกวิทวานิช	หัวหน้าแผนกระเบียบ	สำนักงาน ก.พ.
ชนะ อินสว่าง	ผู้ช่วยหัวหน้ากอง	กองวินัยและเรื่องราว
สมพงษ์ นิ่มนกร	นิติกรโท	กองระเบียบข้าราชการ
ชัยณรงค์ ตะออนวล	หัวหน้าแผนกการเจ้าหน้าที่	สำนักงานเลขาธิการ

สำนักงาน ก.พ.

ท่านสมาชิกที่ประสงค์จะให้ลงพิมพ์นามจริง ขอได้โปรดแจ้งความจำนงค์ในจดหมายที่ตามไปด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ปัญหากฎหมาย

✓ ตอบสมาชิกเลขที่ ๐๐๕

ตามที่ ก.พ. กำลังจำแนกตำแหน่งข้าราชการตามหน่วยงานต่างๆ แล้วจะนำมาปรับปรุงอัตรากำลังให้เหมาะสมโดยให้ทำงานสมมูลกับเงินนั้น ผมเห็นว่าเป็นความคิดที่ดี แต่ยังมีข้อสงสัยอยู่อย่างหนึ่ง คือถ้าหากจะถือหลักทำงานมากให้เงินมาก (หมายถึงกำหนดอัตราเงินเดือนไว้สูง) ทำงานน้อยให้เงินน้อย (กำหนดอัตราเงินเดือนไว้ต่ำ) ยกตัวอย่างตำแหน่งหัวหน้าแผนก—กรม ก. มีปริมาณงานมาก ก.พ. กำหนดไว้ถึงชั้นโท อันดับ ๓ หัวหน้าแผนกกรม ข. ปริมาณงานน้อย ก.พ. กำหนดไว้เพียงชั้นโท อันดับ ๒ ซึ่งการมีงานมากหรือน้อยนั้น ไม่ใช่ความผิดของข้าราชการผู้นั้น การที่กรม ข. มีปริมาณงานน้อยกว่ากรม ก. เพราะงานไม่เข้ามาเอง ไม่ใช่มีแต่ไม่ทำ ความจริงแล้วเขาอยากจะทำ แต่งานไม่มี การกำหนดอันดับให้ต่างกันจึงไม่เป็นธรรม ก.พ. ตระหนักในเรื่องนี้หรือไม่

ตอบ ปริมาณงานซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งทำอยู่ไม่ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณา กำหนดตำแหน่งและอัตราเงินเดือนตามวิธีการจำแนกตำแหน่ง (Position Classification) แต่ได้พิจารณาถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่งเป็นหลักสำคัญมากกว่า ซึ่งมีองค์ประ-

ขอบของตำแหน่งที่ต้องพิจารณาหลายประการ เช่นความยากง่ายของงาน ความรับผิดชอบของตำแหน่ง ขนาดและความสำคัญของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ความรู้ ความสามารถและคุณวุฒิที่เหมาะสมสำหรับตำแหน่ง เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างตำแหน่งซึ่งปฏิบัติงานชนิดเดียวกันและคล้ายคลึงกันในแง่อื่น ๆ อีกด้วย จึงเห็นว่าการพิจารณาของ ก.พ. นั้น เรื่องที่เกี่ยวกับตัวบุคคลซึ่งบังเอิญกำลังดำรงตำแหน่งอยู่ เช่นเรื่องชั้นยศ คุณวุฒิของข้าราชการและอัตราเงินเดือนที่ได้รับอยู่ขณะนี้ ไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการกำหนดตำแหน่งตามหลักการจำแนกตำแหน่งแต่อย่างใด

สำหรับตัวอย่างตำแหน่งหัวหน้าแผนกในกรม ก. และกรม ข. ที่ตามไปนั้น ถ้าเป็นตำแหน่งที่มีลักษณะงานอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน และถ้าถือปริมาณงานของตำแหน่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณากำหนดเงินเดือนแต่อย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ก็น่าจะยอมรับว่า การที่ ก.พ. พิจารณากำหนดให้ตำแหน่งหัวหน้าแผนกในกรม ก. ได้รับเงินเดือนสูงกว่าตำแหน่งหัวหน้าแผนกในกรม ข. เพราะตำแหน่งหัวหน้าแผนกในกรม ก. มีปริมาณงานมากกว่าตำแหน่งหัวหน้าแผนกในกรม ข. ซึ่งบอกว่ามี “ปริมาณงานน้อยกว่า....และ....งานไม่มี” นั้น เป็นการยุติธรรมอย่างยิ่งทีเดียว

ผู้ตอบปัญหา อุดระ แก้วไชโย

ตอบสมาชิกเลขที่ ๖๒

ถาม ตาม ม. ๘๔ แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ (ก) ซึ่งระบุว่า “ทำความผิดต้องรับโทษจำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือให้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่มีกำหนดโทษชั้นลหุโทษหรือความผิดอื่นได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เสียหายแก่ราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน” และตามกฎหมาย ก.พ. ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๔๘๗) ข้อ ๒. อนุ (๑) ซึ่งได้ระบุข้อความ (อันเป็นกรรมวิธีแห่งการกระทำความผิด) ไว้เช่นเดียวกันกับข้อความตาม ม. ๘๔ (ก) ดังกล่าวข้างต้นทุกประการ แต่ตาม ม. ๘๔ ได้กำหนดให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อทำการสอบสวน (ก่อนที่จะลงโทษ) ส่วนตามกฎหมาย ก.พ. ดังที่อ้างถึงนั้น ให้ถือว่ากรณีความผิดเช่นนี้

เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง และให้ผู้มีอำนาจพิจารณาส่งลงโทษได้โดยไม่ต้องทำการสอบสวนและรายงาน อ.ก.พ. กฎ ก.พ. ดังกล่าวจะมีเป็นการขัดแย้งกับ ม. ๘๔ แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ หรือว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายตามมาตรานี้เป็นประการใด

ตอบ เรื่องนี้ถ้าอ่านความใน มาตรา ๘๔, ๘๕ และ กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๔๘๗) ประกอบกันโดยตลอดแล้ว ก็จะเห็นได้ว่ามาตรา ๘๔ วรรคแรก ได้บัญญัติเป็นหลักใหญ่ไว้ว่า การลงโทษไล่ออกนั้นจะกระทำได้เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ดังระบุไว้ตั้งแต่ (ก) ถึง (ซ) ส่วนการที่จะลงโทษไล่ออกได้จะต้องดำเนินการสอบสวนวิธีการอย่างไรเสียก่อนบ้างนั้น มาตรา ๘๔ ตั้งแต่วรรคสอง กับมาตรา ๘๕ วรรคแรก กำหนดเป็นหลักไว้อีกชั้นหนึ่ง โดยกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจ แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน เมื่อคณะกรรมการได้ดำเนินการสอบสวนเสร็จแล้ว ถ้าผู้มีอำนาจตามที่กำหนดไว้เห็นควรไล่ออก ก็ให้รายงาน อ.ก.พ. กระทรวง หรือ อ.ก.พ. จังหวัด แล้วแต่กรณี ในกรณีที่ อ.ก.พ. ดังกล่าวเห็นควรไล่ออกจากราชการแล้ว ก็ให้ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจส่งไล่ออกผู้นั้นออกจากราชการ อย่างไรก็ตามเมื่อมีหลักก็ต้องมีข้อยกเว้น สำหรับในเรื่องการลงโทษไล่ออกนั้นก็เช่นเดียวกัน เมื่อกฎหมายกำหนดหลักให้ต้องดำเนินการสอบสวนวิธีการดังกล่าวเสียก่อนจึงจะลงโทษได้แล้วก็ได้กำหนดข้อยกเว้นไว้ในมาตรา ๘๕ วรรคท้าย ว่า “สำหรับกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาตาม (๑) และ (๒) แล้วแต่กรณี มีอำนาจส่งไล่ออกได้โดยไม่ต้องทำการสอบสวนและรายงาน อ.ก.พ. พิจารณา ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.” ส่วนกรณีโทษปลดออกกับโทษให้ออกตามมาตรา ๘๗ กับมาตรา ๘๐ ก็กำหนดให้นำความในมาตรา ๘๔, ๘๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม สำหรับกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๔๘๗) ข้อ ๒ เป็นเพียงกำหนดว่า กรณีความผิดอย่างไรบ้าง คือกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ซึ่งผู้บังคับบัญชาตามมาตรา ๘๕ (๑) และ (๒) มีอำนาจส่งไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการได้โดยไม่ต้องทำการสอบสวนและรายงาน อ.ก.พ. ฉะนั้น กฎ ก.พ. ฉบับดังกล่าวจึงหาได้ขัดแย้งกับมาตรา ๘๔ แต่อย่างใด หากแต่เป็นเรื่องที่กฎหมายบัญญัติหลักและข้อยกเว้นเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินการในการลงโทษดังกล่าวมาแล้วเท่านั้น

คอบสมาชิกจังหวัดนครราชสีมา

ผมมีความสงสัยเกี่ยวกับปัญหาระเบียบข้าราชการพลเรือนตามที่คอบสมาชิกต่างจังหวัด ในวารสารข้าราชการปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๓ ประจำเดือนมีนาคม ๒๕๑๒ หน้า ๓๒ บรรทัดสุดท้าย ว่าการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประจำแผนกหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า จะกระทำภายหลัง ๑ ตุลาคม ๒๕๑๐ ก็ได้นั้น ผมเริ่มเข้ารับราชการเป็นข้าราชการชั้นจัตวาเมื่อ ๑ ตุลาคม ๒๔๙๔ ถ้านับเวลาราชการผมก็มีเวลาราชการ ๑๗ ปีกว่ามาแล้ว และผมเพิ่งจะได้รับเงินเดือน ๙๐๐ บาท เมื่อ ๑ ตุลาคม ๒๕๐๘ ถ้าถือตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ผมจะมีเวลาครองอัตราเงินเดือน ๙๐๐ บาท ครบ ๔ ปี ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๒ ขณะนี้ผมได้รับเงินเดือนในอัตราใหม่ ๑,๑๐๐ บาท อยากจะทราบว่า ผมจะขอให้ทางผู้บังคับบัญชาเสนอกรมให้แต่งตั้งผมให้ดำรงตำแหน่งประจำแผนกหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าได้หรือไม่

ตอบ ผู้บังคับบัญชาอาจแต่งตั้งให้ท่านดำรงตำแหน่งประจำแผนกหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าได้ เพราะมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ บัญญัติไว้ว่า ตำแหน่งดังกล่าวจะแต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาก็ได้ แต่การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประจำแผนกหรือตำแหน่งที่เทียบเท่านี้ จะไม่มีผลทำให้ท่านอาจได้รับการพิจารณาคัดเลือกเพื่อเลื่อนชั้นเป็นชั้นตรีได้ เพราะท่านขาดหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๒ อยู่ข้อหนึ่ง กล่าวคือ ท่านได้ครองอัตราเงินเดือน ๙๐๐ บาท ก่อนวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๐ มาเพียง ๒ ปีเท่านั้น ตามข้อหาหรือของท่าน ถ้าท่านได้ครองอัตราเงินเดือนนี้ ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๐๖ และได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประจำแผนก หรือตำแหน่งที่เทียบเท่า (แม้จะเป็นภายหลังวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๐) มาครบ ๑ ปีแล้ว ท่านจึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่อาจได้รับการพิจารณาคัดเลือกเพื่อเลื่อนชั้นเป็นชั้นตรีได้

เกี่ยวกับเรื่องการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประจำแผนกหรือตำแหน่งที่เทียบเท่านี้ ขอเรียนเพิ่มเติมว่า ผู้บังคับบัญชาจะแต่งตั้งให้ข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาที่ได้รับราชการมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑๕ ปี และได้รับเงินเดือน ๙๐๐ บาทมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๔ ปี

ก่อนวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๐ ดำรงตำแหน่งดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อมีตำแหน่งนั้น ๆ อยู่แล้ว ไม่ใช่แต่งตั้งตัวเองโดยที่ยังไม่มีตำแหน่ง โดยที่ยังมีผู้เข้าใจเรื่องนี้คลาดเคลื่อนอยู่ ผู้ตอบปัญหา จึงขอคัดหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร. ๑๐๐๔/ว. ๖ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๐๗ เรื่อง การขอกำหนดขั้นและอันดับเงินเดือนของตำแหน่งต่าง ๆ ตั้งแต่ชั้นเอกลงมา เฉพาะที่เกี่ยวกับเรื่องนี้มาเพื่อทราบดังนี้

“๔. การเลื่อนข้าราชการชั้นจัตวาเป็นชั้นตรี ตามมาตรา ๕๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ถ้ามีตำแหน่งประจำแผนกและอัตราเงินเดือนชั้นตรี หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งเทียบเท่าอยู่แล้ว ก็เป็นเรื่องที่กระทรวงทบวงกรมจะดำเนินการได้ตามกฎหมาย แต่กรณีที่จะขอให้ ก.พ. กำหนดตำแหน่งและอัตราเงินเดือนให้เป็นชั้นสูงขึ้นโดยไม่มีอัตราเงินเดือนตำแหน่งประจำแผนกหรือเทียบเท่าอยู่ ก็จะต้องให้ ก.พ. พิจารณาตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ เสียก่อน เมื่อ ก.พ. กำหนดให้มีตำแหน่งประจำแผนกหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าเพิ่มขึ้นได้แล้ว จึงจะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนั้นได้ ไม่ใช่เป็นเรื่องที่กระทรวงทบวงกรมแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประจำแผนกหรือเทียบเท่าโดยไม่มีอัตราในตำแหน่งนั้น ๆ แล้วมาขอให้ ก.พ. กำหนดให้เป็นชั้นสูงขึ้นภายหลัง กรณีเช่นนี้ให้ปฏิบัติเช่นเกี่ยวกับการขอกำหนดอัตราเงินเดือนให้เป็นชั้นสูงขึ้น เพราะเป็นเรื่องเช่นเดียวกัน”

ตอบสมาชิกเลขที่ ๑๔๐

นาย ก. เดิมรับราชการเป็นครูประจำโรงเรียนโดยการสอบแข่งขัน เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๙๑ ต่อมา ได้สอบแข่งขันวิชาข้าราชการพลเรือนสามัญ และได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเสมียนพนักงาน แผนกสรรพากร กรมสรรพากร เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๙๔ โดยการโอนจากกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และใช้สมุดประวัติที่สังกัดเดิมมาใช้ต่อเนื่องกันจนถึงบัดนี้ ขอเรียนถามว่า

ถาม สมุดประวัติของนาย ก. ที่ใช้อยู่ขณะนี้ ตอนเป็นครูประจำโรงเรียน จะต้องขอให้กระทรวงศึกษาธิการรับรองเวลาราชการตอนรับราชการเป็นครูประจำโรงเรียนหรือไม่

ตอบ ขอเรียนว่าประวัติของข้าราชการในสมุคประวัตินั้น แต่ละกระทรวงทบวงกรมก็มีพนักงานประวัติเป็นผู้ลงรายการต่างๆ แล้วลงชื่อไว้เป็นหลักฐาน . ซึ่งใช้ได้แล้วตามข้อบังคับของสมุคประวัติประจำตัวข้าราชการ

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า สมุคประวัติของนาย ก. ใช้ต่อเนื่องกันมา ตามปกติแล้ว ก็ไม่ต้องให้กระทรวงศึกษาธิการรับรองเวลาราชการตอนเป็นครูประจำบาลอีก แต่เนื่องจากตอนที่นาย ก. เป็นครูประจำบาล มีการประกาศใช้กฎอัยการศึก ถ้าในสมุคประวัติเดิมของนาย ก. ไม่ได้ลงรายการเกี่ยวกับวันลาไว้ ก็ต้องให้กระทรวงศึกษาธิการ (โดยศึกษาธิการจังหวัด หรือผู้ได้รับมอบอำนาจ) รับรองแต่เวลาราชการเฉพาะในคราวประกาศกฎอัยการศึกครั้งที่ ๑ ตั้งแต่วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๙๔ ถึงวันที่ ๖ กันยายน ๒๔๙๔ ว่า มีวันลาป่วยลากิจ ฯลฯ ในระหว่างนั้นเท่าใด เพื่อประโยชน์ในการคำนวณเวลาราชการสำหรับบำเหน็จบำนาญ

ผิอยู่ ณ ยศใหญ่
ละห่างสหายปอน
ปะหน้าก็ปราศัย
เหมาะช่วยก็ช่วยสม

ก็มีได้สลักรอน
คณะเคยสมาคม
หญัทยสนิทสนม
เคราะห์ฐานะเมตตา

- พระยาอุปภักตศิลปสาร

ปัญหาคลัง

ตอบโดย

วิเชียร ไม้เรียง รองอธิบดีกรมบัญชีกลาง

สนิท เกษะศิริ เลขานุการกรม

เฉลิมชัย วสันนท์ นิติกรเอก

วินัย บุญโสภณ หัวหน้าแผนก ๑ กองเงินเดือน

แสงอาทิตย์ บุญนาค หัวหน้าแผนก ๑ กองบำเหน็จบำนาญ

กรมบัญชีกลาง

ท่านสมาชิกที่ประสงค์จะให้ตอบปัญหาคลัง โปรดส่งไปที่
 “บรรณาธิการวารสารข้าราชการ” และระบุด้วยว่าให้ตอบใน
 วารสารข้าราชการหรือตอบส่วนตัวทางไปรษณีย์ ท่านผู้ใดมีทั้งปัญหา
 คลัง ปัญหากฎหมาย หรือปัญหาอื่น ๆ โปรดแยกถามต่างหาก
 จากกัน เพื่อให้ได้รับคำตอบที่รวดเร็วยิ่งขึ้น

ปัญหาคลัง

ตอบสมาชิกเลขที่ ๑๑๐๔

ผมมีความข้องใจเกี่ยวกับการคำนวณเวลาทำงาน ของลูกจ้างเพื่อขอรับเงินบำเหน็จ
 ทำขวัญลูกจ้างดังต่อไปนี้ ลูกจ้างที่ได้รับการบรรจุเข้าทำงานโดยได้รับเงินค่าจ้างจากเงิน
 งบประมาณ งบค่าใช้จ่าย ตามลักษณะ ๑ ประเภทค่าจ้างชั่วคราว ในอัตราเดือนละ ๒๕ บาท
 เงิน พ. ๔๑๕ บาท ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๐ เป็นต้นมา ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ทาง
 สำนักงานประมาณได้เปลี่ยนแปลงอัตราค่าจ้าง โดยรวมเงินอัตราและเงิน พ. เข้าด้วยกัน และ

เปลี่ยนแปลงฐานะลูกจ้างที่รับเงินค่าจ้างจากเงินงบประมาณ งบค่าใช้จ่าย เป็นลูกจ้างประจำ (รหัส ๒) ลูกจ้างผู้นี้ก็ได้ปฏิบัติงานตลอดมาในตำแหน่งเดิมจนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๑ ทางจังหวัดได้มีคำสั่งให้ออกจากราชการ เพราะเหตุสูงอายุ (อายุ ๖๐ ปี) ได้รับเงินค่าจ้างเดือนสุดท้าย ๗๕๐ บาท จึงใคร่ขอเรียนถามดังนี้

๑. ถาม การนับอายุการทำงานของลูกจ้างผู้นี้ จะนับแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๐ ซึ่งเป็นวันเริ่มเข้าทำงานเป็นต้นมา หรือจะนับเวลาตอนเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นลูกจ้างประจำตามงบประมาณแผนใหม่ ปีพ.ศ. ๒๕๐๒ คือวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๒ และจะถือว่าลูกจ้างผู้นี้เป็นลูกจ้างประจำตั้งแต่วัน เดือน ปีใด มีระเบียบที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการคำนวณเวลาการขอรับเงินบำเหน็จของลูกจ้างไว้ที่ใดบ้าง

ตอบ นับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๐ เพราะถ้าได้รับเงินเพิ่ม ถือเป็นลูกจ้างประจำตั้งแต่บรรจ

ลูกจ้างประจำมีสิทธิได้เงินเพิ่มตั้งแต่ ๑ เมษายน ๒๔๘๘ ตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินเพิ่มประจำเดือนชั่วคราว ข้อ ๓ ซึ่งกำหนดว่า “บุคคลที่มีสิทธิได้รับเงินเพิ่มประจำเดือนชั่วคราว คือ ข้าราชการประจำ ฯลฯ หรือลูกจ้างประจำของรัฐบาล”

๒. ถาม ถ้าการนับเวลาทำงานเพื่อคำนวณบำเหน็จของลูกจ้างผู้นี้ นับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๐ เป็นต้นมาจนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๑ จะได้เวลาราชการกี่ปี ได้รับเงินค่าจ้างเดือนสุดท้าย ๗๕๐ บาท ลูกจ้างผู้นี้จะได้รับเงินบำเหน็จเท่าใด และถ้านับเวลาตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๒ จะได้เวลาราชการกี่ปี และจะได้เงินบำเหน็จเท่าใด ขอได้โปรดชี้แจงด้วย เพราะส่วนราชการแห่งนี้ ยังมีลูกจ้างที่รับการบรรจุเข้าทำงาน และได้รับเงินค่าจ้างจากเงิน งบประมาณงบค่าใช้จ่าย ก่อนใช้ระบบงานแผนใหม่ มีอัตราและเงิน พ. หลายคน จะมีฐานะเป็นลูกจ้างประจำตลอดมาหรือไม่ จึงใคร่ทราบเพื่อหายข้อใจ และเพื่อจะได้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ตอบ รายนี้ถือเป็นลูกจ้างประจำตลอดมาครบ นับเวลาให้ตั้งแต่ ๑ มกราคม ๒๕๐๐ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๑๑ รวม ๑๑ ปี ๙ เดือน บัดเป็น ๑๒ ปี จะได้รับบำเหน็จ $๗๕๐ \times ๑๒ = ๙,๐๐๐$ บาท

ตอบสมาชิกเลขที่ ๖๒๕

มีบางท่านกล่าวว่า เมื่อข้าราชการลาออกเพราะเหตุรับราชการมานาน การคิดเงินบำเหน็จบำนาญจะต้องคิดหักวันลาพัก ลาป่วย ในขณะที่ยังรับราชการอยู่ทั้งหมด แล้วจึงจะเป็นเวลาคิดคำนวณเงินบำเหน็จบำนาญ ทั้งนี้ ทำให้ผมเกิดความสงสัยเป็นอย่างมาก จึงใคร่ขอรับทราบว่าเป็นความจริงเพียงใด จะต้องคิดหักอย่างไร ทั้งนี้ รวมทั้งเวลาปกติและวันหยุด ใช้กฎอัยการศึกด้วย

ตอบ สำหรับเวลาปกติ ถ้าป่วย ลา หรือพักราชการโดยได้รับเงินเดือนเต็ม ไม่ต้องหักออกครับ ถ้าได้รับเงินเดือนไม่เต็มต้องนับเวลาตามส่วนแห่งเงินเดือนที่ได้รับ ถ้าไม่ได้รับเงินเดือนเลยต้องหักวันป่วย ลา หรือพักราชการนั้นออก

สำหรับเวลาวันหยุด ถ้ามีวันป่วย ลา หรือพักราชการ หรือไม่ประจำปฏิบัติหน้าที่ ในเขตที่ได้มีประกาศใช้กฎอัยการศึก ต้องหักออกครับ

ตอบสมาชิกจังหวัดลำปาง

ผมขอเรียนถามปัญหาคลังและขอความกรุณาให้ผู้ตอบตอบในวารสารข้าราชการด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง ปัญหามีดังนี้ คือ

๑. ถาม ผมเป็นครูประจำตำบล เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๘ ม.๕ ออกจากราชการตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๘ จะมีสิทธิได้รับบำเหน็จทดแทนหรือไม่ ถ้ามีสิทธิ ขณะนี้ถ้าจะขอรับ จะยังมีสิทธิได้รับหรือไม่ ตอนที่ออกจากราชการได้รับเงินเดือน ๕๔๐ บาท

ตอบ มีสิทธิได้รับบำเหน็จทดแทน ขณะนี้ยังมีสิทธิอยู่ครับ

๒. ถาม ถ้าผมมีสิทธิได้รับบำเหน็จ แต่ไม่ขอรับ เพื่อจะเอาเวลาราชการตอนเป็นครูประจำตำบล (เพราะมาตรา ๑๒๐ บทเฉพาะกาลปรับครูประจำตำบลวิสามัญ เป็นสามัญว่า “เป็นผู้ได้รับเงินเดือนตั้งแต่ ๒๐ บาทขึ้นไป และได้ทำหน้าที่การทำงานมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปี เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ”) ตั้งแต่ ๒๔๘๑—๒๔๘๘ มารวมกันเข้าเพื่อขอต่ออายุราชการเพื่อคำนวณบำเหน็จบำนาญที่ผมรับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญอยู่ขณะนี้ จะได้หรือไม่ ถ้าได้ จะทำเสียขณะนี้ หรือทำตอนที่ครบเกษียณอายุก็ได้

(เวลาราชการตอนเป็นครูประจำบาล ๒๔๕๑ — ๒๔๕๘ เวลาราชการตอนเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญขณะนี้ เริ่มแต่ ๒๔๕๙ เมื่อตอนเป็นครูผมยังไม่จบ ม. ๖ ต่อมาผมสอบได้ ม. ๖ และ ม. ๘)

ตอบ ไม่มีสิทธิขอต่อเวลาราชการเพราะไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามกฎหมายครับ

ตอบสมาชิกเลขที่ ๕๐

ด้วยผมได้ฟังข่าวทางวิทยุกระจายเสียง และทราบจากหนังสือพิมพ์ว่า ทางกรมจะพิจารณาต่ออายุราชการให้แก่ข้าราชการที่ได้ขอลาออกไปแล้วกลับเข้ารับราชการใหม่อีก เพื่อประโยชน์ในการคำนวณบำเหน็จบำนาญ แต่ก็ไม่ได้ทราบรายละเอียดไปมากกว่านี้ จึงใคร่ขอลาท่าน โปรดตอบในวารสารข้าราชการ เพื่อประโยชน์แก่เพื่อนข้าราชการอื่นๆ

ถาม (๑) ผมได้เข้ารับราชการเป็นเสมียนพนักงาน (ข้าราชการพลเรือนสามัญ) สังกัดกรมสรรพสามิต เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๔๘๘ แล้วได้ขอลาออกไปประกอบอาชีพทางอื่นโดยไม่มีความผิด (ศึกษาต่อ) เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๘๗ และไม่ได้ขอรับบำเหน็จบำนาญ

(๒) เมื่อศึกษาเสร็จแล้ว ได้สมัครเข้ารับราชการในตำแหน่งนักสังคมสงเคราะห์ (สามัญ) สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๐ และรับราชการติดต่อกันตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

ในกรณีดังกล่าว ผมจะขอต่ออายุราชการได้หรือไม่ หากได้จะต้องยื่นเรื่องราวได้ที่ไหน และมีวิธีการอย่างไร ขอได้โปรดตอบให้ผมหายข้องใจด้วย

ตอบ ต่อเวลาราชการไม่ได้ครับ ต้องห้ามตามมาตรา ๓๐ (๑) แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๘๔

ตอบสมาชิกเลขที่ ๔๒๓

ผมมีความสงสัยเกี่ยวกับเวลาราชการและอายุราชการ จึงขอเรียนถาม ดังนี้

ถาม (๑) เคยผมรับราชการในตำแหน่งคนรับจ้างตีตราไม้ (รับเงินเดือนจากค่าใช้สอย ค่าจ้างชั่วคราว) ค่าจ้างเดือนละ ๒๐ บาท แต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๓ ต่อมาทางการป่าไม้ภาค

ได้มีการสอบคัดเลือก และผมสอบได้ กระทรวงเกษตรธิการได้ส่งบรรจุให้อัตราเงินเดือน เดือนละ ๒๐ บาท ตั้งแต่วันที่ ๓ เมษายน ๒๔๗๔ ตามคำสั่งกระทรวงเกษตรธิการ ที่ ๙๓/๒๔๗๔ ลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๔๗๔ ในตำแหน่งผู้ช่วยพนักงานป่าไม้

(๒) ต่อมา ได้สอบแข่งขันวิชาข้าราชการพลเรือนได้ และได้รับแต่งตั้งให้ดำรง ตำแหน่งพนักงานป่าไม้จัตวา อัตราเงินเดือนเดือนละ ๒๐ บาท ตามคำสั่งกระทรวงเกษตร ธิการที่ ๑๗๔/๒๔๘๑ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๔๘๑ ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๔๘๑ เป็นต้นไป

ในข้อ(๑) และ(๒) ผมได้จัดทำ ก.พ.๗ ส่งกรมเจ้าสังกัดตามระเบียบ ส่วนสมุด ประวัติได้มาจัดทำตอนหลัง ได้เริ่มทำตามข้อ(๒) อย่างเดียว โดยหาได้ลงการได้รับแต่งตั้ง ในตำแหน่งผู้ช่วยพนักงานป่าไม้ เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๔๗๔ ด้วยไม่ เมื่อเป็นเช่นนั้นก็อาจ ถือได้ว่า เวลาราชการได้ขาดไปประมาณ ๒ ปี คือ ปี พ.ศ. ๒๔๗๔ และปี พ.ศ. ๒๔๘๐ เมื่อเป็นเช่นนั้น จะมีทางแก้ไขประการใดได้บ้างหรือไม่

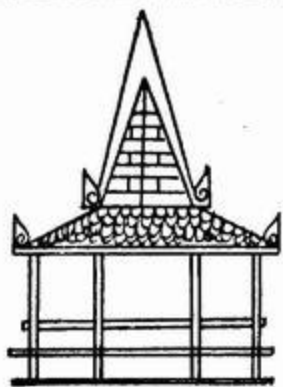
(๓) ผมเกิดในวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๔๕๓ จะครบกำหนดเกษียณอายุในปีใด คือ ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ หรือปี พ.ศ. ๒๕๑๔ เพราะผมอ่านดูในวารสารข้าราชการ บางฉบับ บอกว่า ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ก็มี ปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ก็มี จึงทำให้สงสัย

(๔) ผมเป็นข้าราชการชั้นตรี อัตราเงินเดือน ๑,๔๐๐ บาท ได้รับราชการแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๔ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๒ และอยู่ในเขตใช้กฎอัยการศึกด้วยประมาณ ๖ ปี

ก. ได้รับเงินบำนาญ จะได้เดือนละเท่าใด

ข. ได้รับเงินบำเหน็จ จะได้เท่าใด

ตอบ ตำแหน่งผู้ช่วยพนักงานป่าไม้ เป็นตำแหน่งวิสามัญ ซึ่งจะนำเวลาระหว่าง ถึงกล่าวมารวมเพื่อกำหนดบำเหน็จบำนาญไม่ได้ครับ ส่วนการลงสมุดประวัติ ถ้าจะลงเพิ่ม เติมนักเป็นการสมบูรณ์ดี ในการกำหนดบำเหน็จบำนาญ คงเริ่มต้นนับเวลาให้ตั้งแต่วันดำรง ตำแหน่งพนักงานป่าไม้จัตวาเป็นต้นไป ท่านจะครบกำหนดปลดเกษียณอายุในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๓ มีเวลาราชการรวมทั้งสิ้นประมาณ ๓๗ ปี ถ้าคิดเพียงสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๑๒ จะได้รับบำนาญเดือนละ ๑,๐๓๖ บาท ได้รับเงินบำเหน็จ จะได้ ๕๑,๘๐๐ บาท

ศาลา พักร้อน

กอดม้นนี้เปิดโอกาสให้ท่านผู้อ่านส่งความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ข้าราชการโดยส่วนรวมมาลงได้

ประสบการณ์ในการสอบแข่งขันขึ้นตรี

หลักสำคัญในการตราพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน มีปรากฏในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๑ ในคำปรารภว่า “โดยที่มีพระราชประสงค์จะทรงวางระเบียบข้าราชการพลเรือนให้เป็นไปในทางเลือกสรรผู้มีความรู้และความสามารถ เข้ารับราชการเป็นอาชีพ ไม่มีกัณฑ์ด้วยการแสวงหาประโยชน์ในทางอื่น ส่วนฝ่ายข้าราชการก็ให้ได้รับประโยชน์ยิ่งขึ้น เนื่องจากความสละพรหมมณด้วยข้าราชการ ซึ่งมีความสามารถและรอบรู้ในวิชาและอุบายของข้าราชการ กับทั้งหน้าที่และวินัยอันตนพึงรักษาเป็นนิตยกาล”

เมื่อประมวลรวมกับหลักการในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับต่อมา มาช่วยแล้ว พอสรุปได้คือ

- หลักความเป็นระเบียบและมาตรฐาน
- หลักความเสมอภาคและยุติธรรม
- หลักประกันความมั่นคง
- หลักประโยชน์ของราชการ

ในที่นี้ ผมขอกล่าวถึงหลักความเสมอภาคและยุติธรรม เป็นหลักสำคัญอันหนึ่งในพระราชบัญญัตินี้ โดยมีความมุ่งหมายที่จะให้ความเสมอภาคและยุติธรรม ทั้งแก่ผู้ที่ประสงค์จะเข้ารับราชการและผู้ที่ป็นราชการอยู่แล้ว เช่น ให้สิทธิแก่ผู้มีความรู้ความสามารถที่จะมีโอกาสเข้ารับราชการได้ โดยเปิดสอบแข่งขันทั่วไป หรือสอบคัดเลือกเข้ารับราชการ ให้สิทธิเสมอภาคทั้งบุรุษและสตรี ใครมีความรู้ความสามารถก็ควรจะได้รับการบรรจุก่อน และให้มีการพิจารณาความดีความชอบและความผิดโดยยุติธรรม โดยวางกำหนดกฎเกณฑ์ ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณา หรือให้มีคณะกรรมการ เช่น ก.พ. หรือ อ.ก.พ. พิจารณา เป็นต้น

ผมเป็นข้าราชการชั้นจัตวา รับราชการมา ๑๐ ปีเศษเห็นจะได้ ตอนแรกก็เห็นว่า การรับราชการเป็นอาชีพที่ดีอาชีพหนึ่ง เพราะเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีความมั่นคง มีสวัสดิการให้การช่วยเหลือหลายอย่าง มีความตั้งใจว่า จะยึดการรับราชการเป็นอาชีพตลอดไป บัดนี้ ชักจะท้อแท้ใจเสียแล้ว เพราะยังอยู่นานไปก็เห็นความไม่ยุติธรรม เห็นการเอารัดเอาเปรียบกันมากขึ้น เมื่อใครยาวสาวได้สาวเอา มีพวกมากก็ลากกันไป ก็จะเห็นได้จากข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ กรณีเกี่ยวกับข้อสอบรั้ว และการสอบเข้าเป็นนักเรียนบุคลากร เป็นต้น ผมอยู่ต่างจังหวัดเป็นนักสอบคนหนึ่งที่เคยสอบแข่งขันวิชาข้าราชการพลเรือนชั้นตรี และได้สอบมาแล้วหลายครั้งหลายกรม ปรากฏว่า สอบตกเสียเป็นส่วนมาก รู้สึกว่ามีประสิทธิภาพได้พบ ได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง สิ่งประหลาดต่างๆ นานา เช่น บางกรมมีการเสียเงินกันบ้าง บางกรมช่วยเหลือผู้สอบในกรมเดียวบ้าง บางทีผู้ที่สอบด้วยกันทุจริต บางทีกรรมการผู้คุมสอบบอกคำตอบให้ผู้สอบ บางทีส่งกระดาษคำตอบให้ผู้สอบ บางครั้งรู้เห็นด้วยตาของผมนเอง รู้สึกว่าขณะที่สอบนั้นวิชานั้นเสียสมาธิไปเลย นึกอิจฉาผู้อื่นขึ้นมาทันที จึงเกิดความไม่สบายใจขึ้น และทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร

ผมกับเพื่อนเคยมาสอบแข่งขันชั้นตรีกรมหนึ่ง ซึ่งมีใช่เป็นกรมที่ผมสังกัดอยู่ คือ คนนอกนั่นเอง ขณะที่ทำการสอบและสอบเสร็จแต่ละวิชา ก็ไต่ถามผู้สอบในกรมของเขาเองคนหนึ่งว่า ทำกันอย่างไร ตอบในแนวไหน และตั้งข้อสังเกตไว้ว่า คนๆ นี้เป็นคนในกรมของเขาเอง ซึ่งแต่ละวิชาเขาทำไปไม่ดีกว่าเรา บางอย่างเขาทำไม่ได้ เราพอทำได้ และติดตามผลสอบอยู่ จนประกาศผลออกมา ปรากฏว่า ผู้ที่อยู่ในกรมของเขาเองที่ทำคำตอบ, แย่กว่าเราสอบได้ ส่วนผมและเพื่อนสอบไม่ได้ ซึ่งการสอบแต่ละวิชาผู้สอบก็พอจะประมาณได้ว่า ถูกผิดแค่ไหน ถ้าทำไปแล้วไม่รู้ว่าคุณหรือผิดก็แย่ ผมก็คิดว่าสถาบันส่วนราชการอันมีเกียรติแห่งนี้ ทำกันถึงขนาดนี้เชียวหรือ ในการที่สอบแต่ละครั้งผู้สอบต่างจังหวัดทั้งหลาย จะต้องเสียเวลา เสียเงินเป็นค่าใช้จ่ายในการสอบ เช่น ค่ารถ ค่ากิน ค่าโรงแรม มากพอสมควร สิ่งต่างๆ เหล่านี้ ผมไม่เสียตายหรือเสียใจที่สอบไม่ได้เท่าไรหรอก เพราะผมเคยสอบไม่ได้มาหลายครั้ง แต่บางกรมเขาให้ความยุติธรรมอย่างน่าสรรเสริญ แต่เสียใจที่ว่า ไม่ควรจะประกาศสอบแข่งขันชั้นตรี หลอกหลวงข้าราชการชั้นจัตวาต่างจังหวัดเลย หรือสถาบันอันทรงเกียรตินี้ มิได้ใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๗ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมขึ้นมาเป็นหลัก

“จัตวา”

กระเหรียง อยากสอบได้ต้องมี พระ, น้ำผึ้ง, ไข่มด, เงินสด, งาช้าง.

